

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΠΛΟΣ, ΣΚΕΤΟΣ

© Νίκος Σακκάς
Καλαβρύτων 18, Γέρακας, 15344

© Εκδότης: ArtDrop, Polis-21
Σπαθαρικού 5, Μέσα Γειτονιά, 4004
Λεμεσός, ΚΥΠΡΟΣ
info@artdrop.net - www.artdrop.net
Δεκέμβριος 2014
ISBN: 978-9963-2981-2-9

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

Η αποβιομηχάνιση της Αττικής

το ανάξιο όνειρό μας για μια κατανάλωση χωρίς
δημιουργία

Artdrop - 2018

Κεντρική έντυπη διάθεση:
Βιβλιοπωλείο: επί λέξει
Ακαδημίας 32, ΑΘΗΝΑ
τηλ: +210 3388054

Εναλλακτικά επικοινωνήστε με το
info@artdrop.net

Ψηφιακή έκδοση (ελεύθερη πρόσβαση):
www.artdrop.net/nomanu

Στα αξέχαστα, πρώτα, χρόνια
Στα πραγματικά πρόσωπα τούτης της ιστορίας

Ευχαριστώ τον ιντερνετικό σταθμό RadioArt για την έμπνευση
και για τη συντροφιά

Όλα τριγύρω αλλάζουνε
κι όλα τα ίδια μένουν

Μ. Ρασούλης

Σημείωση:

Οι όροι Mandelbrot, Julia, fractal art προέρχονται από κλάδο των μαθηματικών και ειδικότερα των μαθηματικών του χάους, όπως πρωτοδιατυπώθηκαν απ' τον Benoît Mandelbrot.

Τα fractal είναι εικόνες που, καθώς “ζουμάρεις” στη λεπτομέρειά τους, αλλάζουν και αποκαλύπτουν ένα νέο σχέδιο, εντελώς απρόβλεπτο και ίδια, παράξενα, όμορφο με το αρχικό. Συνεχίζοντας όμως το ζουμάρισμα, γρήγορα φτάνεις ξανά, στα ίδια, στα αρχικά σχέδια.

Η διαδικασία δεν τελειώνει ποτέ. Μόνο, όταν σταματήσεις να μπορείς πια να ζουμάρεις.

Περιεχόμενα

Οι δύο φίλοι

«Έλα να ζουζουνίσουμε, μελισσάκι μου!»

Αυτή ήταν η παράξενη φράση, πρόσκληση του Χάρη, για να διαδηλώνει, με κάθε ευκαιρία, τη μεγάλη του αγάπη για την Έλενα. Μια αγάπη, ριζωμένη φαίνεται μες στα απλά κι αφύσικα δυνατά ένστικτα του ζωικού μικροβασίλειου. Αυτό ήταν τ' αγαπημένο του κάλεσμα, όσο τουλάχιστον μπορούσε να συμπεράνει κανείς απ' τις δημόσιες εκδηλώσεις του, στις παρέες, στα πάρτι, στις μαζώξεις φίλων και παλιών συμμαθητών. Και προξενούσε η φράση αυτή παραξενιά στους κάθε φορά καινούργιους της παρέας. Και φόραγε τα ίδια, αμήχανα, χαμόγελα και στους παλιότερους. Το «μελισσάκι», ως ερωτική προσφώνηση, είναι βέβαια τελείως ασυνήθιστο, απρόσμενο κι αλλόκοτο χαϊδευτικό.

Ζουζούνιζε όμως ο Χάρης με το μελισσάκι του. Ζουζούνιζε ασταμάτητα. Όχι μόνο σε συγκεντρώσεις ιδιωτικές αλλά και σε δημόσιους χώρους. Σε καφενεία και μπαρ και θέατρα. Και το μελισσάκι, όπως ορίζει η γυναικεία τσαμπινιά, η καλά κρυμμένη πίσω απ' τον καθωσπρεπισμό της δημόσιας έκθεσης, έστελνε στην αρχή μήνυμα αποτρεπτικό. Σήμα πως δεν ήθελε, πως δεν ήταν η στιγμή κατάλληλη για ζουζουνίσματα. Τραβιόταν έτσι, συνήθως αυτόματα, λιγάκι μακριά απ' το Χάρη, σαν να 'θελε ν' αποκρούσει την πρόταση που μόλις της είχε κάνει, ν' ανταμώσουν δηλαδή και να τραγουδήσουν μαζί στη

μονότονη συχνότητα των μελισσών.

Για λίγο, μόνο, στην αρχή όμως. Για να βάλει αμέσως μετά μπρος τη μηχανή, ν' ανοίξει δειλά δειλά τα φτεράκια του, το μελισσάκι η Έλενα. Να τ' ανοίξει, και να τα κουνήσει μ' ορμή για να ζουζουνίσουν και να τ' ακούσει όλη η παρέα. Ν' ακουστούν κι ακόμη παραπέρα. Να μην αμφιβάλλει κανείς για τίποτα. Κι αν τύχαινε κι η προσοχή του Χάρη, κάπου στο μεταξύ χανόταν σε, ξαφνική, γειτονική, κουβέντα, που έτσι τυχαία ξεκίναγε κάποιος άλλος, τότε ήταν που ανέβαζε στροφές στα φτερά και αίμα στο κεφάλι, το μελισσάκι, η Έλενα. Κι αν, πάλι, η κοπιαστική, γρήγορη ταλάντωση των φτερών συνέχιζε να μην ακούγεται καλά, κι ο Χάρης συνέχιζε να παραμένει απορροφημένος στην παρέα, αφήνιαζε τότε από θυμό, το μελισσάκι η Έλενα. Θυμόταν ότι εκτός απ' τα φτερά είχε και το κεντρί. Αυτό ήταν σίγουρο κι ασφαλές εργαλείο, μάλλον απίθανο να περάσει κι αυτό απαρατήρητο. Δοκιμασμένη συνταγή, ο δρόμος ο σίγουρος για να του θυμίσει, του Χάρη, την πρόσκληση που μόλις της είχε κάνει και που τώρα, για μια στιγμή, φαινόταν σαν να την είχε κιόλας λησμονήσει.

Κι ο μέλισσας, ο Χάρης, μπροστά στον κίνδυνο του κεντριού της φίλης του, επανερχόταν αμέσως στις μικρές ηδονές του μικροβασιλείου του. Αποτραβιόταν απότομα απ' τη συζήτησή του. Απότομα και μ' αγένεια. Έβαζε πρώτα το μεγάλο όγκο του σε περιστροφική κίνηση κι αφού τον έφερνε φάτσα με την Έλενα, κοιτούσε αμέσως μετά την αγαπημένη του ασκαρδαμυκτί και με ύφος ικετευτικό, απολογητικό, για τη μεγάλη, στιγμιαία, απερισκεψία του. Για να χαθεί, τέλος, ζουζουνίζοντας μες στα φτερουγίσματα της καλής του.

Πιο πολύ όμως κι απ' τον αλλόκοτο αυτόν κώδικα των εντόμων, πέρα απ' τα ζώακια και τα πετούμενα της ερωτικής τους φαντασίωσης, παραξένευε κι η ίδια τους η σχέση. Κυρίως αυτή. Φάνταζαν λοιπόν ο Χάρης κι η Έλενα, φάνταζαν σ' όλον τον κόσμο που τους γνώριζε, χωρίς εξαίρεση, ως δυο πλάσματα αλλιώτικα. Χειρότερα μάλλον, ως πλάσματα αταίριαστα. Που κουβάλαγαν επιπλέον τη βέβαιη υπόσχεση ότι, έτσι, αταίριαστα και θα παρέμεναν, στον αιώνα τον άπαντα. Με δυο λόγια, δε φαινόταν, στο μάτι το απ' έξω, να μοιάζουν ή να συμφωνούν σε κάτι. Λες και τους είχε σμίξει η μοίρα, όχι για κάποιον απ' τους γνωστούς λόγους, γενετήσιους, ψυχικούς, ωφελιμιστικούς κι άλλους τέτοιους συνηθισμένους. Για πείραμα μάλλον καινούργιο και παράξενο τους είχε ανταμώσει. Για να ελέγξει τούτους τους δυο οργανισμούς του βασιλείου της, για να δοκιμάσει την αντοχή του καθένα τους στο άσχετο και στ' αλλιώτικο.

Κοινωνικός λοιπόν ο Χάρης, σπιτόγατος η Έλενα. Ψηλός ο Χάρης, κοντή η Έλενα. Χοντρός ο Χάρης, λεπτή η Έλενα. Κι η αύρα αυτή του αταίριαστου απλωνόταν μετά και στα πιο σημαντικά. Τα σκέπαζε και τούτα, όλα. Ροκ και τζαζ ο Χάρης, ταβέρνα και μπουζούκι η Έλενα. Σκι στον Παρνασσό ο Χάρης, ψώνια στην Ερμού η Έλενα. Περισσότερο μοιάζανε σαν να 'ταν από άλλο αστρικό σύστημα παρά σαν ν' ανήκαν στην ίδια οικογένεια πετούμενων. Κι αυτό δεν πέραγε απαρατήρητο. Και δεν πέραγε απαρατήρητο ούτε κι ότι γινόταν πάντα στο τέλος, πάντα μα πάντα, το σχέδιο κι η επιθυμία της Έλενας. Κι έκοβε μεμιάς, η παράξενη αυτή, η άσχετη σχέση, τη λαλιά απ' όλους τους άλλους. Και μέσα σ' όλους αυτούς τους άλλους, άφηνε άφωνο και το φίλο τού Χάρη, το Μηνά.

* * *

Ο Μηνάς με το Χάρη ήταν λοιπόν φίλοι, παλιοί. Είχαν και την ίδια ακριβώς ηλικία, δέκα μέρες τους χώριζαν μόνο. Μεγαλύτερος ο Χάρης. Απ' τα πρώτα χρόνια του δημοτικού σχολείου κρατούσε η γνωριμία τους. Μα και πριν συναντηθούν στην τρίτη τάξη του σχολείου, πριν από δέκα πια χρόνια, οι ζωές τους πορεύονταν πάνω σε ράγες παραπλήσιες.

Σε άλλες χώρες μεγάλωσαν, από οικογένειες της διασποράς προέρχονταν, που από σύμπτωση και μόνο, αποφάσισαν σε μια στροφή του χρόνου να γυρίσουν στην αρχική μήτρα. Κι έτσι, βρέθηκαν κι οι δυο τους στην πατρίδα, ταυτόχρονα, σε ηλικία οκτώ ετών.

Επέστρεψαν λοιπόν, την ίδια εποχή, και των δυο τους οι οικογένειες, στην Ελλάδα. Απ' τη Γερμανία του Μηνά, απ' το Σαλβαδόρ του Χάρη. Στο μόνο που 'μοιαζε τότε το Σαλβαδόρ με τη Γερμανία ήταν που ήταν κι οι δυο οι χώρες ολότελα διαφορετικές απ' την Ελλάδα. Απ' την Ελλάδα, που το 'φερε η τύχη και βρέθηκαν, την ίδια περίπου μέρα οι δυο τους, ο Μηνάς κι ο Χάρης, στην ίδια γειτονιά της, στο ίδιο σχολείο. Κάπου στα Ιλίσια, στην Αθήνα. Μέσα της δεκαετίας του '70, λίγο μετά που βγήκε η χώρα απ' τα σκοτάδια της δικτατορίας.

Έτσι, εντελώς αλλιώτικοι που ένωσαν με τ' άλλα παιδιά της τάξης τους, ήρθαν αμέσως πιο κοντά ο ένας στον άλλο. Έγιναν, αυτό που λέμε, κολλητοί. Καλοί μαθητές ήταν κι οι δυο τους τότε και τέτοιοι θα 'μεναν σ' όλη τους τη σχολική κι ακαδημαϊκή ζωή, τα κατοπινά τα χρόνια. Κάτι που, τον πρώτο καιρό τουλάχιστον, δεν πρέπει να 'ταν άσχετο και με τις λίγες παρέες που είχαν, και τον

πολύ χρόνο που τους περίσσευε, πέρα φυσικά απ' αυτόν που μοιράζονταν ανάμεσά τους.

Και μετά ήρθε και τους αντάμωσε κι η μουσική. Άλλα ακούσματα είχαν στις πρώτες τους πατρίδες, λογικό ήταν ο Καζαντζίδης και τα πολλά μεταδικτατορικά, επαναστατικά άσματα που 'παιζε ασταμάτητα το ραδιόφωνο εκείνη την εποχή, να τους ακούγονται παράξενα. Κι αφιερώθηκαν έτσι σε μουσικές πιο ουδέτερες, πιο παγκόσμιες, που τις καταλάβαιναν κι οι δυο καλύτερα. Σαν να λέμε ροκ, κι άλλα τέτοια παραπλήσια. Σε λίγα χρόνια η μουσική μπήκε ακόμη περισσότερο στη ζωή τους. Κιθάρα ο Μηνάς, φλάουτο ο Χάρης, έγιναν και ντουέτο μουσικό. Τότε ήταν που μπήκαν για τα καλά στην απομόνωση. Έκλεισαν την πόρτα σε κάθε άλλο άτομο. Κι ό,τι συνέβαινε με τη μουσική συνέβαινε σχεδόν μ' όλη τη ζωή τους. Τη ζωή τους, που προχωρούσε τόσο μοναχική, τόσο αλλιώςτικη απ' αυτή των άλλων παιδιών γύρω τους.

Κι έτσι, στην απομόνωση, κύλησαν τα χρόνια μέχρι που έφτασαν οι δυο τους στην εφηβεία. Χτύπησε τότε το κουδούνι της ηλικίας τους. Χτύπησε και τ' άκουσαν καλά. Χτύπησε δυνατά. Τόσο δυνατά που σκέπασε και τους πολλούς, άλλους, θορύβους της εποχής, τότε που ξεκίναγε αυτό που η κοινωνία γύρω τους θα ονόμαζε και θα προσδοκούσε ως 'αλλαγή'. Βρήκαν τότε λόγο αρκετό για να βγουν πια απ' τον αυτισμό, που μέσα του είχαν για τα καλά βολευτεί όλ' αυτά τα χρόνια. Δε θα μπορούσε να 'ναι αλλιώς. Την ένιωσαν δυνατά την ανάγκη, τον πόθο του θηλυκού, να ζωντανεύει μέσα τους, να τους κατακτά.

Πόθος πανανθρώπινος κι αυτός, ίδιος παντού στη γη. Κι επιπλέον ανίκητος. Τότε λοιπόν, την ίδια την εποχή εκείνη που αποφάσισαν να βγουν στον ανοιχτό αέρα, ν' ανοίξουν

πανιά για σμίξιμο γενετήσιο, τότε ήταν που είδαν και τον Καζαντζίδη και τις πολλές άλλες παραξενιές της εποχής με μάτι αλλιώτικο. Αποφάσισαν και προσπάθησαν να στήσουν και μ' όλ' αυτά μια γέφυρα. Να τα δουν με κάποια οικειότητα. Να τη δημιουργήσουν αν χρειαστεί. Να μην κλείνουν την πόρτα σ' ευκαιρίες. Να μπορέσει ν' ανοίξει ο κύκλος τους, ο φιλικός, να διευρυνθεί. Να μπουν έτσι μέσα κι άλλα άτομα. Θηλυκά εννοείται.

Δεκάξι ήταν όταν συνέβη το ξαφνικό εκείνο αντάμωμα και κόλλημα του Χάρη με την Έλενα. Γνωρίστηκαν σ' ένα πάρτι, που είχαν πάει οι δυο τους, ο Χάρης κι ο Μηνάς, μετά που αποφάσισαν ότι δεν ήταν πια ούτε σωστό ούτε σοφό ν' αρκούνται στην παρέα, μόνο, μεταξύ τους. Σε κείνο το πάρτι λοιπόν, άρχισε τις γλύκες ο Χάρης με την Έλενα. Είχαν, την εποχή εκείνη, μια απλουστευτική άποψη, οι δυο τους, για τις γυναίκες, Πέρα απ' την αφύσικη γλύκα που τους έπνιγε, το βλέπανε το θέμα κάτι σαν άφατο μυστήριο, που 'πρεπε με κάθε τρόπο να τ' αποκαλύψουν. Έτσι το ένιωθαν.

* * *

Ζούσε μέσα τους ακόμη η ανάμνηση μιας πρωτόγονης κι ανεκπλήρωτης έλξης που τους είχε σαλέψει, πριν δυο χρόνια, τα λογικά. Τη βιώσανε τότε κι οι δυο τους με την ίδια, πρωτόγνωρη, ένταση. Επρόκειτο για την ξαδέρφη του Χάρη, τη Ρινούλα. Πριν δυο χρόνια, στα πρώτα ξυπνήματα, όταν πορεύονταν όλοι τους, κι οι τρεις, τα δεκατέσσερα χρόνια.

Είχε ξεπεταχτεί τότε για τα καλά η ξαδέρφη η Ρινούλα. Ίσα που ξέραν ότι υπήρχε μέχρι εκείνη τη στιγμή. Χαζή

την ανέβαζαν, βλαμμένη την κατέβαζαν. Σημασία καμιά δεν έδιναν. Και νάσου, ξάφνου, η Ρινούλα γίνεται γυναίκα κανονική, γυναικάρα. Άγουρη μα και χυμώδης ομορφιά. Με καμπύλες σφριγγλές και λικνίσματα πετυχημένα. Με τσαχπινιά βασιανιστική. Αλλάξανε τότε άποψη, για τη διανοητική επάρκεια της Ρινούλας, ριζικά. Βρήκαν το ενδιαφέρον τους για τα καλά. Ευκαιρία δεν έχαναν οι δυο τους, για ν' απλώσουν, ν' αγγίξουν, να φιλοτριφτούν. Την καταλάβαινε βέβαια τη δύναμή της η Ρινούλα και την τεστάριζε ανέξοδα σε τούτους δω τους δυο, τους άσφαιρους. Χωρίς να τη φοβίζει κάτι την ίδια κι ούτε φυσικά να νοιάζεται που τους έριχνε, τους δυο τους, σε μάταια προσμονή. Κι έβλεπε η Ρινούλα την αγχωτική τους συμπεριφορά, κι ένιωθε την κακότεχνα σκηνοθετημένη αδιαφορία τους. Κι έπαιρνε, απ' όλ' αυτά, σιγουριά μεγάλη. Κι όσο βασιανίζονταν οι δυο τους, τόσο πιο αλύπητα τους ξάναβε και τους αποτελειωνε η Ρινούλα. Και καμάρωνε μετά κι η ίδια για τη μεγάλη, την πλανεύτρα τη σαγήνη της.

Ήταν τότε η μεγάλη στιγμή που βγήκαν για πρώτη φορά απ' το καβούκι του μικρού, δικού τους κόσμου τα δυο αγόρια. Απ' τα δωματιάκια τους με τα δισκάκια της ροκ, τα φλάουτα και τις κιθάρες, τα βιβλία και τις πολλές πολλές κουβέντες. Είχαν ολότελα τρελαθεί οι δυο τους με την αύρα και την εικόνα και τις μυρωδιές της Ρινούλας. Κι είχαν αποτρελαθεί και μ' όλα αυτά τα τρομερά που ξεδίπλωνε μετά η φαντασία τους. Κάπως υπόγεια όμως, λιγάκι θολά και χωρίς κατεύθυνση. Η ηλικία ήταν ακόμη τέτοια, που δεν έφτιαχνε εύκολα απόφαση, κι ας είχε χαθεί ολότελα ο ύπνος.

Μια στιγμή μονάχα σκέφτηκε ο Μηνάς, που δεν είχε κι αιμομικτικά εμπόδια, σκέφτηκε λοιπόν να βάλει στόχο.

Τον έβαλε όμως το στόχο μόνο στο μυαλό του, και στο μυαλό, μόνο, οι στόχοι αυτοί, χωρίς δηλαδή να συμμετέχουν φυχή και χέρια, συνήθως δεν καταφέρνουν κάτι.

Κι απόμεινε ο Μηνάς αναποφάσιτος. Άπραγος, χωρίς να το πετύχει να ξεδιπλώσει μια κάποια ιστορία. Που, έτσι κι αλλιώς, μάλλον θ' απογοήτευε τη Ρινούλα, που ήταν τότε με τ' αρσενικά σε πρόβες μάλλον, και βολές δοκιμαστικές, κι ανόρεχτη ακόμη για εμπλοκή μάχης.

Κι έτσι, αρκέστηκε ο Μηνάς να ζωντανεύει τη Ρινούλα στη φαντασία του. Εκεί που 'χε περισσότερη ελευθερία στο χειρισμό της. Μέχρι και το Χάρη προσκαλούσε και μοιραζόταν το κορμί της, την ώρα εκείνη της μεγάλης του έξαψης. Κι ήταν αυτό μια ελάχιστη, μια σπάνια ιδέα, που δεν τόλμησε ποτέ να μοιραστεί με το φίλο του το Χάρη. Ούτε να τον ρωτήσει τόλμησε, αν κι ο ίδιος, την ώρα του γλυκού του βάσανου, τον φώναζε κι εκείνον στην παρέα τους.

* * *

Τώρα όμως που ξεδίπλωνε η ιστορία του Χάρη με την Έλενα, κατάφερε ο Μηνάς, στο φως της πρώτης εκείνης, κοινής τους, μεγάλης αναστάτωσης, κατάφερε κι έκανε ένα βήμα παραπάνω. Είδε και λίγο πέρα απ' τη γλύκα του θηλυκού. Πράγμα βέβαια τότε και για τις δικές τους συνθήκες κι ανησυχίες ιδιαίτερα δύσκολο. Κατάφερε όμως κι έκανε και μια δεύτερη σκέψη, πέρα απ' τη γενετήσια. Του φάνηκε, διάβωλε, άτομο άσχετο η Έλενα. Κι ούτε κι είχε καμιά αύρα που να μπορεί έστω και να πλησιάσει τον πήχη, που τους τον είχε πια βάλει πολύ, μα πολύ, ψηλά η Ρινούλα. Άσχετο κι αδιάφορο άτομο του

φάνταζε. Κι ούτε κάτι ιδιαίτερο απ' ομορφιά. Κι έτσι που 'ξερε καλά το φίλο του, κι έτσι που 'χε κι ο ίδιος μια απόσταση απ' το ειδύλλιο του Χάρη, και το μυαλό του ήταν καθαρό κι όχι θολωμένο, κατάφερε κι είδε απ' την πρώτη τη στιγμή αυτό που, σε λίγο καιρό, έμελλε να δει ο κόσμος όλος. Ότι δηλαδή ο Χάρης την Έλενα, αν δεν ήταν το βάθρο αυτό του πολιτισμού του ανθρώπου, το αφόρητο δηλαδή γενετήσιο ένστικτο, ούτε που θα την πρόσεχε ποτέ στο δρόμο.

Πίστεψε τότε ο Μηνάς ότι θα ξέδινε κάπως ο φίλος του, θα 'βλεπε μετά τα πράγματα πιο καθαρά και, χωρίς αμφιβολία, θα ξέκοβε απ' το δίχτυ της Έλενας. Έστω κι αν έπρεπε να το χαλάσει πρώτα το δίχτυ, να το κόψει για να ξεκόψει μετά κι ο ίδιος.

Το άγγιγμα

Η ιστορία του Χάρη με την Έλενα συντάραξε την καθημερινότητα του Μηνά. Κι αφού την ανακάτεψε πρώτα με δύναμη, μετά την άδειασε. Εκεί που ήταν οι δυο τους ασταμάτητα μαζί, έγιναν ξαφνικά απόμακροι. Χαθήκανε. Έφτασαν να βλέπονται μια δυο φορές το μήνα. Κι ακόμη κι αυτές τις λιγοστές φορές, βρίσκονταν κρυφά, σχεδόν παράνομα. Το μελισσάκι δεν άφηνε πολλά περιθώρια κινήσεων. Χωρίς πάλι αυτό να 'χει να κάνει απαραίτητα με το Μηνά τον ίδιο. Το Μηνά εξάλλου ελάχιστα τον γνώριζε η Έλενα κι ακόμη λιγότερο νοιαζόταν για να τον γνωρίσει. Είχε φαίνεται κάποιο πρόβλημα με τον κόσμο. Κάποιο πρόβλημα γενικότερο. Κάτι, ίσως, σαν ανασφάλεια, σαν καχυποψία. Που την έπειθε ότι αυτά τα χασομέρια κι η παρέα η ασταμάτητη του καλού της με το Μηνά ήταν κάτι το σχεδόν αφύσικο. Έπρεπε ασφαλώς να μπει ένα όριο. Ίσως κι ένα τέλος.

Κι ο Χάρης, τι άλλο, πήρε ασφαλώς το ζουζουνομήνυμα χωρίς καθυστέρηση ή άλλη δυσκολία. Το πήρε και τ' αφομοίωσε και το 'κανε δικό του. Κι ήρθε να θεωρεί απόλυτα λογικό, σχεδόν αυτονόητο και φυσικό, να βλέπει πια τον καθημερινό, για δέκα χρόνια, φίλο του, τη μόνη συντροφιά της παιδικής κι εφηβικής του ηλικίας, να τον βλέπει, άντε μια δυο φορές το μήνα κι αυτές με πίεση. Και τότε ακόμη να κρυφοκοιτάει το ρολόι, μην τύχει κι εκπνεύσει η ολιγόωρη άδεια κι αντί για ζουζουνίσματα

τον περιμένει, πάλι, κανένα κεντρί. Αλλά και τις σπάνιες πια φορές, που ήταν μαζί με το Μηνά, όλο για τον τρελό του έρωτα τού μιλούσε. Γενικά όμως, αφηρημένα, χωρίς τεχνικές λεπτομέρειες, που ήταν αυτές που πραγματικά έκαιγαν το Μηνά. Χωρίς να περιγράφει στο Μηνά πόσο τέλος πάντων έμοιαζαν αυτά που ζούσε τώρα που 'σμιξε επιτέλους σαρκικά με θηλυκό, μ' εκείνα που σκάρωνε, παλιότερα, η φαντασία τους. Κι αν καμιά φορά ρωτούσε πράγματα συγκεκριμένα ο Μηνάς, αν προσπαθούσε να φωτίσει κάπως κείνα που ξάναβαν παλιότερα την φαντασία και το κορμί τους, σαν τα συζήταγαν, απάντηση συγκεκριμένη δεν έπαιρνε. Χανόταν, εύκολα, η συζήτηση μες στις γενικότητες και στα ζουζουνίσματα.

«Πόση ώρα βαστάει ρε Χάρη;» είχε τολμήσει, με θάρρος, να ρωτήσει μια φορά ο Μηνάς. Κι ο Χάρης κατάφερε πάντα να τον προσγειώνει και να τον απογοητεύει. «Ρε Μηνά, τι μου λες τώρα; Είμαστε συνέχεια μες στη γλύκα και στον έρωτα». Έτσι, ξενέρωτα, απαντούσε ο Χάρης. Ο Χάρης, που οι διηγήσεις του για τη Ρινούλα, ήταν πάντα τόσο λεπτομερείς, τόσο καλά στοχευμένες στα κρίσιμα τα μέρη του κορμιού της κι έφεραν πάντα ταραχή μεγάλη και διέγερση. Ίδια μ' αυτή της αχαλίνωτης φαντασίας του ίδιου του Μηνά.

Τι να πει τώρα ο Μηνάς και τι να κάνει; Αρμόδιος για να κλονίσει το μελισσοβασιλείο του Χάρη δεν ένιωθε για να 'ναι. Να 'χει τέτοιο δικαίωμα δεν το πίστευε. Μετά, όπως και να το κάνεις, είχε μπει σε νέα φάση ο φίλος του. Άλλοι νόμοι κι άλλες δυνάμεις τον κυβερνούσαν. Τι ήξερε ο ίδιος απ' αυτά; Ένιωθε να μη μπορεί να πει πολλά. Να μην έχει την εμπειρία.

Όμως, κάτι δεν του καλο 'ρχόταν του Μηνά. Κάτι σαν

να μην ταίριαζε καλά ανάμεσα σ' αυτά που 'βλεπε τώρα να περνάει ο Χάρης, και κείνα τ' άλλα, τα σπουδαία. Εκείνα που του ζωντάνευε η φαντασία του κάθε φορά που, εδώ και δυο χρόνια, ενωνόταν και γινόταν ένα με τη Ρινούλα. Παρέα και με το Χάρη καμιά φορά. Και τον στεναχώραγε πολύ, που 'βλεπε τώρα καλά ότι ούτε μια γνώμη, ούτε μια εικόνα εμπειρική δε θα 'παιρνε ποτέ απ' το Χάρη. Όσο κι αν τον ρώταγε γι' αυτό που κυρίως τον ενδιέφερε. Για το αν έμοιαζαν δηλαδή τα πράγματα που τώρα ζούσε ο Χάρης, μ' εκείνα που σκέφτονταν και συζητούσαν παλιότερα οι δυο τους. Και τους λιγούρευαν τότε και τους αναψοκοκκίνιζαν με ίδιο κι απαράλλαχτο τρόπο.

Κι έτσι, απόμεινε μια θολή στεναχώρια στο Μηνά. Μια στεναχώρια που έχασε το φίλο του χωρίς να καταλαβαίνει το γιατί. Και χωρίς καν να παίρνει και καμιά απάντηση συγκεκριμένη, ίσως και καμιά συμβουλή, για όλ' αυτά τα μυστήρια που τον παίδευαν και τον τυραννούσαν. Αδιάκοπα. Και το χειρότερο, κατηγορούσε τον εαυτό του ότι δε μπορούσε πια, για πρώτη φορά, να χαρεί με τη χαρά του φίλου του. Απ' τη μια άδειασε ξαφνικά η ζωή του. Η Έλενα τον είχε κλωτσήσει για τα καλά έξω απ' το χρόνο και τη ζωή του Χάρη. Κυρίως όμως ήταν που κάτι δεν καταλάβαινε σ' αυτά που έβλεπε. Του φαίνονταν ρηγά, δεν τα πίστευε. Κι αυτό του 'φερνε στεναχώρια για το Χάρη τον ίδιο μάλλον, παρά για τον εαυτό του.

Κι ήταν μετά και το φάντασμα της Ρινούλας που δεν τον άφηγε, στιγμή, σε ησυχία. «Δεν είναι έτσι οι γυναίκες καημένε Μηνά, δεν είναι έτσι! Δες καημένε μου τι θα κάνεις, να μείνεις μακριά από τέτοια μοναστήρια άοσμα, που μέσα τους φυλακίστηκε ο καημένος ο ξάδερφός μου». Έτσι του μήναγε η Ρινούλα όταν ερχόταν στην

οπτασία του. Και τον πλημμύριζε μετά με τις μαγικές μυρωδιές του άγουρου κορμιού της, και τον αποτέλειωνε.

* * *

Τελείωναν στο μεταξύ και το σχολείο. Ετοιμάζονταν για εξετάσεις, εισαγωγικές. Πολυτεχνείο ο Μηνάς, οικονομικά ο Χάρης. Περισσότερο για μαθηματικά και πολυτεχνεία μιλούσε μέχρι πριν λίγο κι ο Χάρης. Μέχρι λίγο πριν που συνάντησε την Έλενα. Μετά του προέκυψε, έτσι ξαφνικά, και τούτη η στροφή. Χωρίς καμιά αμφιβολία, επιρροή κι αυτή κι επιβολή της Έλενας. Κι αυτή εξάλλου για κει ετοιμαζόταν να δώσει εξετάσεις. Σίγουρα έτσι ήταν λοιπόν! Τον αλλαξοδρόμισε η Έλενα. Είχε τον τρόπο της σε κάτι τέτοια. Πώς αλλιώς του προέκυψε, έτσι εύκολα, μια τέτοια νέα ιδέα;

Έτσι λοιπόν, και στο φροντιστήριο που πήγαιναν, στο κέντρο της Αθήνας, σε άλλον όροφο ήταν. Στον τρίτο ο Μηνάς, στον πρώτο ο Χάρης. Κι από κοντά η Έλενα. Μαζί έρχονταν, μαζί έφευγαν οι δυο τους. Ζουζουνίζονταν. Κι αδιαφορώντας για κάθε τι άλλο, φυσικά και για την παρουσία του Μηνά.

Και μετά βέβαια η άλλη απόσταση, η μεγάλη. Αυτή η μεταξύ τους. Αυτή που σίγουρα τους την επέβαλε η Έλενα. Ή μήπως, πάλι, ήταν υπερβολικός; Ή μήπως αυτά τα πράγματα, των σχέσεων, έτσι πάντα προχωράνε; Έτσι σκεφτόταν ο Μηνάς όταν αμφισβητούσε τον εαυτό του. Και τον έλουζε μετά ο κρύος ο ιδρώτας κι η απελπισία.

Τον έτρωγαν λοιπόν οι απορίες το Μηνά. Όμως, αυτό το τελευταίο το ενδεχόμενο, ότι δηλαδή μπορεί και του ίδιου να του συμβεί κάτι τ' αντίστοιχο μ' αυτό που έβλε-

πε τώρα στο φίλο του τον έκαιγε και τον τρομοκρατούσε.

* * *

Εκείνη τη μέρα, καθώς ο Μηνάς κατέβαινε τη σκάλα στο φροντιστήριο, έπεσε καταπάνω στο Χάρη. Αγκαλιά τον βρήκε, όπως συνήθως συνέβαινε, με την Έλενα. Στη γενική θέα όλου του, εμβρόντητου, πρώτου ορόφου. Είχε κακή διάθεση ο Μηνάς κι αυτή ήταν φαίνεται που βοήθησε κι έκανε και του φάνηκε το σύμπλεγμα του Χάρη με τη φίλη του, υπό τα έκπληκτα βλέμματα όλων των συμμαθητών τους, ως κάτι το ιδιαίτερα κακόγουστο κι αποχρυστικό. Ένωσε κάτι ακραίο, κάτι που πλησίαζε στην αηδία.

Κι έτσι, όταν ο Χάρης, σε μια σπάνια επίδειξη θάρρους τον ρώτησε αν ήθελε να πάνε, οι τρεις τους, για μια μπύρα, η προηγούμενη η αηδία βγήκε πάνω απ' την παραξενιά που του 'φερε τώρα η πρόταση του Χάρη. Και πάνω κι απ' την παράξενη, τη σιωπηρή, πλην πρωτοφανή, αποδοχή της Έλενας. Απ' το μυαλό του πέρασαν δυο τρεις φορές, που 'χε ξανασυμβεί κάτι τέτοιο στο παρελθόν. Μια τέτοια δηλαδή, δειλή πρόταση απ' το Χάρη. Θυμήθηκε πόσες πολλές δουλειές είχε πάντα η Έλενα, πόσο αδύνατο ήταν τελικά να πάνε κάπου μαζί. Και πώς η Έλενα επανέφερε γρήγορα στην τάξη και το Χάρη, που άλλαζε άρδην ύφος, ανακαλούσε απολογητικά την πρότασή του και συγκατένευε γρήγορα κι επιβεβαιωτικά για τις τόσες, πολλές, υποχρεώσεις της πολυάσχολης φίλης του.

«Όχι ρε Χάρη, προτιμώ να πάω μια βόλτα, να περπατήσω. Μια άλλη μέρα», απάντησε ο Μηνάς. Κι απόρησε μετά κι ένωσε κι άσχημα με το πόσο τυπικές κουβέντες μπορούσε κι έλεγε. Με το Χάρη τα είχε όλα μοιρασθεί,

ακόμη και το κορμί της Ρινούλας, εκεί, στις πρώτες του ερωτικές φαντασιώσεις. Και να που τώρα του αποκρινόταν σαν να 'ταν ένας άσχετος. Και του 'λεγε πράγματα αταίριαστα και πράγματα ψεύτικα.

Ένωσε ένα ρίγος ασχήμιας να τον πλημμυρίζει. Δυνάμωσε εκείνο το προηγούμενο κακό συναίσθημα, που τον κυρίευσε, έτσι αυτόματα, όταν τους είδε μαζί να ερωτοτροπούν. Ήρθε τώρα κι ένα άλλο και τ' αντάμωσε και το μεγέθυνε και το 'κανε ακόμη πιο ανυπόφορο. Η δική του η ασχήμια ήταν. Αυτή η ψεύτικη κι η ρηχή η τυπικότητα που μόλις τώρα εκστόμιζε. Για πρώτη φορά μίλησε με ύφος που δεν είχε ποτέ άλλοτε υπάρξει μεταξύ τους. Ένωσε ντροπή, ένωσε ανάγκη να φύγει αμέσως, χωρίς άλλη κουβέντα.

Ευτυχώς τον βοήθησε η Έλενα. Σχεδόν του διόρθωσε τη διάθεση. «Εντάξει ρε Μηνά, αλλά μη μας αποφεύγεις τόσο. Ξέρεις πόσο σε νιώθει δικό του άνθρωπο ο Χάρης», είπε η Έλενα. Κι ανακουφίστηκε, κάπως, ο Μηνάς.

* * *

Έμπαινε όμως μετά γρήγορα στην αμφιβολία. Τέτοιος χαρακτήρας ήταν. Κι άρχιζε τις ερωταπαντήσεις με τον εαυτό του. Του συνέβαινε συχνά αυτό. Ν' αναρωτιέται και ν' αμφισβητεί τα πάντα. Ακόμη και τα πιο προφανή. Τίποτα μην περάσει απρόσεκτα, επιπόλαια.

«Μήπως λοιπόν το εννοούσε αυτό που είπε η Έλενα;» σκέφθηκε, λίγη μόνο ώρα μετά που τους χαιρέτησε και περπατούσε αργά, κάπου ανάμεσα σ' Εξάρχεια και Κολωνάκι. Το 'βαλε σε διάλογο με τον εαυτό του. Ρωτούσε κι απαντούσε. Μόνος του. Ζητούσε περισσότερα επιχει-

ρήματα. Ότι πράγματι ήταν μια ψευτιά της Έλενας κι όχι μια δικιά του καχυποψία, ίσως και μια ζήλια. Αυτό το τελευταίο, η πιθανότητα δηλαδή της ζήλιας τον τάραζε το Μηνά περισσότερο απ' όλα.

Όσο όμως το σκεφτόταν τούτο το πρόσφατο περιστατικό, τόσο ένιωθε σίγουρος ότι ήταν μια ακόμη τυπικούρα, μια σκέτη υποκρισία της Έλενας. Κάτι απ' αυτά που 'λεγε, που και που, για να μην τυχόν και της χρεώσει κανείς την απόσταση που πέτυχε να επιβάλει μεταξύ τους. Μεταξύ του Χάρη και του Μηνά. Όλοι οι γνωστοί τους, σε φροντιστήριο και σχολείο, την έβλεπαν την απόσταση, σιωπηρά τη διαπίστωναν. Βουβά, με το βλέμμα, χωρίς σχόλιο κανένα. Μην τύχει και διαταραχθεί το μελίτσι κι είναι δική τους η ευθύνη.

Ήταν λοιπόν μια σπάνια φορά, που ο Μηνάς κατέληξε γρήγορα στην αλήθεια, χωρίς να βασανίζεται μ' απίθανα ενδεχόμενα, όπως συχνά το πάθαινε. Κούνησε μετά το κεφάλι και σιγοψιθύρισε στον εαυτό του «Κρίμα ρε Χάρη» και μπήκε στο Ζέπελιν, ένα καφέ μπαρ εκεί στο δρόμο του, που το 'χε κάτι σαν στέκι.

Τα ήξερε και τον ξέρανε τα παιδιά εκεί. Μπήκε ν' ακούσει μουσική, να ξεχαστεί, να σκεφτεί. Ίσως, μετά, να τον επισκεπτόταν πάλι η Ρινούλα, μες στη μοναξιά του. Έτσι το συνήθιζε κάτι τέτοιες στιγμές. Κι ο Μηνάς ένιωθε μέχρι κι ευγνωμοσύνη γι' αυτή τη νοερή παρέα. Και για την ένταση και την έξαψη που του 'φερνε. Κι έτσι, πάνω που άνοιγε την πόρτα έπαθε αυτό που πάθαινε συχνά. Του 'ρθε κάτι σαν ρίγος. Απ' την προσμονή, αυτή, της Ρινούλας.

* * *

Κάθισε κοντά στο παράθυρο. Απόμακρα. Ήταν μια μέρα κρύα κι υπήρχε, εκεί κοντά που κάθισε, ένα αδύνατο καλοριφέρ που δεν το κατάφερε να φέρει θαλπωρή σ' όλο το μαγαζί. Ίσα που έβγαινε η ζέστη λίγο γύρω απ' το τραπέζι του. Μόλις λίγο πιο πέρα, στο διπλανό τζάμι, διακρίνονταν οι στάλες της υγρασίας. Έπαιζε το μάτι του εκεί μαζί τους, παρατηρούσε πώς αλλοίωναν τη θέα, έξω απ' το μαγαζί. Που και που κυλούσε καμιά μικρή σταγόνα στο παράθυρο κι ήταν τότε σαν να ρέει, σαν να κινείται ο κόσμος ο απ' έξω. Κι έφερνε αυτό μετά και κάποια μικρή, παράξενη κίνηση και στον κόσμο του τον μέσα.

Ένιωσε ότι καλά έκανε και διάλεξε αυτό το τραπέζι. Τη χρειαζόταν τη ζέστη. Χρειαζόταν, απόψε, και την απόσταση απ' τον υπόλοιπο κόσμο.

Ήρθε μετά και του μίλησε ο Κώστας, που δούλευε στο μαγαζί. Γνωρίζονταν και μιλούσαν καμιά φορά. Του είπε ο Κώστας του Μηνά, ότι είχαν μια βλάβη στη θέρμανση εκείνη τη βραδιά, κι ότι καλά έκανε και κάθισε σε κείνο το τραπέζι. Και πρόσθεσε μετά ότι και κοντά στο μπαρ ήταν ίδια ζεστά, αν το προτιμούσε. Όμως ο Μηνάς δεν είχε διάθεση για πολλές κουβέντες. Προτιμούσε την ήσυχη και καλοζεσταμένη γωνιά του, παρά την περισσότερη φασαρία κοντά στο μπαρ. Παρήγγειλε μια μπύρα κι είπε ότι προτιμούσε να μείνει εκεί που ήταν. Σε λίγο είχε αφιερωθεί στη μπύρα του κι είχε απορροφηθεί στη σιγανή τη μελωδία. Led Zeppelin, προς τιμή του μαγαζιού. Ξεχνούσε πια το περιστατικό με το φίλο του και την Έλενα.

Κοιτούσε τριγύρω του αδιάφορα. Ήταν νωρίς ακόμη, μόλις που υπήρχαν καμιά δεκαριά άτομα στο μπαρ. Τέ-

τοιες ώρες ήταν που ερχόταν η οπτασία. Η Ρινούλα δηλαδή. Και σήμερα είχε λόγους παραπάνω να τον επισκεφτεί, να τον λυτρώσει απ' όλα αυτά τα άσχημα που βίωσε. Μόλις λίγη ώρα πριν.

Κι έτσι που το βλέμμα του πλανιόταν στο μπαρ κι η ψυχή του κι οι αδένες του περίμεναν τη Ρινούλα να τους κάνει παρέα, σταμάτησε η ματιά του σε μια θέση πίσω απ' το μπαρ, απ' την άλλη, την απέναντι μεριά. Καθόταν μια κοπέλα εκεί. Έτσι πίσω απ' το μπαρ και μες στο λιγοστό φως, μόλις που ξεχώριζαν τα χαρακτηριστικά της. Ήταν όμως σίγουρος ότι ήταν μια ωραία γυναίκα. Μιλούσε αραιά αραιά με το μπάρμαν. Και του φαινόταν, του Μηνά, η σκιά της να 'χει μια αρμονία, κάτι το λεπτό και το καλλίγραμμο, μια χάρη αλλιώτικη.

Και μετά, του φάνηκε για μια στιγμή ότι η σκιά που παρατηρούσε σταμάτησε απότομα την αργή της κίνηση. Αναρωτήθηκε τότε αν θα μπορούσε να κοιτάει προς τη μεριά του. Ήταν όμως τόσο χαμηλός ο φωτισμός, ήταν και μακριά το σημείο που του τραβούσε την προσοχή. Σίγουρος δε μπορούσε να 'ναι. Σκέφθηκε ότι, όχι, δε μπορούσε να 'ναι έτσι. «Μπα, ιδέα μου είναι», σιγομουρμούρισε, κι έδιωξε τη σκέψη. Λάθος θα έκανε, της φαντασίας του θα 'ταν αυτό που του πέρασε, στιγμιαία, απ' το μυαλό.

Έτσι σκέφθηκε. Όμως έμεινε μέσα του κάτι σαν εκκρεμότητα. Κι έτσι, έφερε το κεφάλι του, πέρα δώθε, μήπως και δει, μήπως και ξεχωρίσει κάτι καλύτερα. Κι όσο, έτσι, τάχα μου αδιάφορα, περνούσε το βλέμμα απ' το ίδιο το σημείο εκείνο, τόσο βεβαιωνόταν ότι το κεφάλι της κοπέλας ήταν πια ακούνητο. Γι' αυτό ήταν πια σίγουρος. Ήταν ακούνητο πάντα προς την ίδια μεριά. Κι όσο το 'βλεπε ακούνητο, τόσο δυνάμωνε η αρχική του υποψία. Ότι κοι-

τούσε δηλαδή προς τη μεριά του.

Άνεση ο Μηνάς δεν είχε μ' αυτά τα πράγματα. Ούτε βέβαια κι εμπειρία. Τραβούσε το βλέμμα γρήγορα. Είχε όμως αρχίσει να νιώθει μια ένταση. Αλλιώςτικη, τώρα, απ' την ψεύτικη την ένταση της Ρινούλας, που ζούσε μόνο μες στη φαντασία του. Σκεφτόταν πια να σηκωθεί, να πάει προς το μπαρ. Να δει τι γίνεται, από κοντινή απόσταση. Να σιγουρευτεί αν πράγματι ήταν έτσι. Αν κοιτούσε δηλαδή, προς τη μεριά του, η κοπέλα. Ωρίμαζε μέσα του αυτή η επιθυμία. Σιγά σιγά όμως. Δειλά. Προσπαθούσε να φτιάξει τη δύναμη που χρειαζόταν και που, κατά πως φαινόταν, ακόμη του λειπόταν.

Τούτο τον απασχολούσε: αν τελικά ήταν πράγματι έτσι, αν βεβαιωνόταν για την υπόθεσή του, έπρεπε τότε να το καταφέρει. Έπρεπε να το μπορέσει να το κρατήσει το βήμα αταλάντευτο, το βλέμμα σταθερό. Ίσα, ευθεία μες στα μάτια της.

Κι έτσι που εξέταζε τα ενδεχόμενα και ζύγιζε τις δυνάμεις του, ήρθε και τον αναστάτωσε μετά, ακόμη χειρότερα, μια άλλη ιδέα. Αν σηκωνόταν και προχωρούσε και φωτιζόταν σιγά σιγά η σκιά κι αν κατάφερε να κρατήσει το βλέμμα ευθύ κι ακούνητο, αν όμως τότε διαπίστωνε ότι έκανε λάθος κι ότι η κοπέλα κοιτούσε αλλού, τότε τι θα γινόταν; Θα την άντεχε την απογοήτευση που θ' ακολουθούσε;

Μες στις σκέψεις αυτές πάλευε ο Μηνάς να πάρει μια απόφαση. Ν' αφηφίσει τα κακά τα ενδεχόμενα που τον βασάνιζαν. Μέχρι που μετά από λίγη ώρα, με το σκηνικό να μένει ίδιο, χτίστηκε πια μέσα του το απαραίτητο πείσμα. Σκέφτηκε κι αποφάσισε τότε, στο επόμενο πέρασμα του κεφαλιού του, αν ήταν και τότε ακούνητη η σκιά της

κοπέλας, αν το βλέμμα της χυνόταν ακόμη αδιευκρίνιστα αλλά σταθερά προς τη μεριά του, αν ήταν ακόμη ασάλευτο, σκέφτηκε λοιπόν ότι ήταν πια έτοιμος. Να σηκωθεί, να προχωρήσει προς τη μεριά της. Μ' απόφαση. Με βλέμμα ακούνητο.

* * *

Κοντεύει τώρα το κεφάλι του να φτάσει πια στην κρίσιμη γωνία. Στη γωνία που ακτινοβολεί μυστήριο κι υπόσχεση. Αυτή τη φορά θα σηκωθεί. Το νιώθει ότι θα το καταφέρει. Και θα σηκωθεί και θα μείνει στο βήμα του, και στο βλέμμα του, ευθύς και απερίσπαστος. Θα το καταφέρει.

Περνάει για μια στιγμή η Ρινούλα απ' το μυαλό του. Σαν να την ακούει να του μιλάει. Όμως αυτή τη φορά της λέει να φύγει. Αμέσως. Μεσ στα επόμενα, κρίσιμα, δευτερόλεπτα. Δεν τη χρειάζεται πια. Ούτε τις συμβουλές της χρειάζεται, ούτε τα μεθυστικά αλλά ανύπαρκτα αρώματά της. Ούτε τη φωνή της ούτε την οπτασία της. Αφού δε μπορεί να την πιάσει, να την αγγίξει, τι να την κάνει τη Ρινούλα; «Στο καλό Ρινούλα, δε σε χρειάζομαι πια», της σιγοφιθυρίζει. Κι αντλεί κι απ' αυτό κι άλλη δύναμη, για να τη χρησιμοποιήσει τώρα, σε λίγο, την επόμενη ακριβώς στιγμή.

Χαμογελάει. Με σιγουριά πια για τον εαυτό του. Το κεφάλι του κοντεύει πια να φτάσει στη γωνία. Εκεί που θα κάνει πια το μεγάλο βήμα. Εκεί που θα κνηγήσει τώρα την υπόσχεση ν' αγγίξει πραγματικά. Όπου κι αν τον βγάλει. Όσο κι αν κινδυνεύει ν' απογοητευθεί στο δρόμο. Θα σηκωθεί να διεκδικήσει αυτό που η Ρινούλα πότε δε θα του χαρίσει. Αυτό που ποτέ δεν του χάρισε.

Πέρα από κείνα τα προερωτικά, τα δοκιμαστικά κι ασήμαντα ακουμπίσματα της εφηβείας τους.

Το άγγιγμα, όχι το ακούμπισμα. Αυτό είναι που κάνει τώρα τη διαφορά. Από κει βγαίνει τώρα η απόφαση κι η δύναμή του.

* * *

Ήρθε πια το βλέμμα του στη σωστή θέση. Μεσ στο λίγο χρόνο που πέρασε, μέχρι να φθάσει και νά 'ρθει να ευθυγραμμιστεί η ματιά του, μέχρι να τακτοποιήσει στο μεταξύ και τη Ρινούλα και να την ξαποστείλει για τα καλά, μέχρι να φτιάξει όση δύναμη του λειπόταν και να νιώσει τη σιγουριά που του χρειαζόταν, η σκιά είχε πια φύγει. Είχε σηκωθεί απ' τη θέση της. Κινηόταν προς τη μεριά του. Τίποτα δε θα χρειαζόταν πια απ' όσα, ώρα τώρα, ετοιμάζε. Ούτε βήμα σταθερό, ούτε βλέμμα ακούνητο. Βήμα, όχι, καθόλου δε θα χρειαζόταν πια. Όσο για βλέμμα, ούτε κι αυτό θα 'χε δυσκολία να το κρατήσει ευθύ, όπως το φοβόταν, πριν λίγα μόλις δέκατα δευτερολέπτου.

Μόνο η φωνή του θα δοκιμαζόταν τώρα, κι η καρδιά του ίσως, για να μη σπάσει έτσι που εργαζόταν βιαστικά. Και το μυαλό του κι η ψυχή του, μετά, να βρουν μαζί, τα λόγια τα σωστά.

* * *

«Σε κοιτάω, με κοιτάς, να πιούμε και κάτι μαζί; Άννα με λεν», μίλησε πρώτη η σκιά, που είχε βγει πια μεσ στο φως κι η ομορφιά της θάμπωνε τώρα το Μηνά. Μύριες φορές πιο καυτερά απ' την ψεύτικη εκείνη, την ανύπαρκτη,

την οπτασία της Ρινούλας. Για μια μικρή στιγμή μόνο, πληγώθηκε ο εγωισμός του. Σκέφθηκε που δεν κατάφερε να κρατήσει εκείνο το κούνημα του κεφαλιού του, πέρα δώθε, μυστικό. Στα σίγουρα, χωρίς καμιά αμφιβολία, τον είχε καταλάβει.

Ασήμαντα του φάνηκαν τώρα όλ' αυτά. Γελούα. Και το ρίγος για το φάντασμα, τη Ρινούλα, κι ακόμη πιο πολύ, ο δικός του ο εγωισμός. Σαν ρεύμα τον διαπέρασε η μεγάλη στιγμή. Είδε την υπόσχεσή της να ξετυλίγεται καθαρά μπροστά του. Ώρα για εγωισμούς δεν ήταν. Κι έτσι, το κατάφερε και μίλησε μ' ειλικρίνεια. Κι η ειλικρίνεια νίκησε κι έφερε αποτέλεσμα κι υπερίσχυσε της απειρίας του.

«Όπως το λες είναι Άννα. Συνέχεια σε κοιτάω, όπως το κατάλαβες. Ένα δευτερόλεπτο, κυριολεκτικά ένα δευτερόλεπτο, ίσως και λιγότερο αν αργούσες, και θα 'ρχόμουν εγώ προς τη μεριά σου. Ίσα που με πρόλαβες!» Κατάφερε ακόμη ο Μηνάς και μια δύσκολη ματιά, διαπεραστική και διακριτική συνάμα. Κι έκλεισε μετά χαμογελώντας: «κάτσε λοιπόν. Μηνά με λένε. Κέρδισες, κερνάω, τι θα πάρεις;»

Χαμογέλασε κι η Άννα. Απάντησε μετά, καθώς καθόταν στο τραπέζι. «Σ' ευχαριστώ. Να κεράσεις λοιπόν αφού κέρδισα. Ένα διπλό ελληνικό, σκέτο, για μένα. Αλκοόλ δεν πίνω».

* * *

Εκείνο το βράδυ η Άννα άκουγε. Στην αρχή τουλάχιστον, κυρίως άκουγε. Άκουγε το Μηνά να λέει ιστορίες διάφορες. Μακρινές, από παλιά, μα και πιο πρόσφατες. Άκουγε και την ιστορία του Χάρη που ήταν η αφορμή για το που

συναντήθηκαν απόψε. Πέρασαν έτσι τρεις τέσσερις ώρες. Το Ζέπελιν είχε αρχίσει ν' αδειάζει, κόντευε μια η ώρα. Κι ο Κώστας, το γκαρσόνι, έριχνε καμιά κλεφτή και διακριτική ματιά. Ίσως και λίγο ανήσυχη. Που η ώρα περνούσε και οι δυο αυτοί απέναντι ήταν πια γερά πέρα απ' το χρόνο, και τους κανόνες και τους δείκτες του.

Συνομήλικη του Μηνά ήταν η Άννα. Τις λίγες κουβέντες που είπε για τον εαυτό της, όλη αυτή την ώρα, του μίλησε για τη ζωγραφική που ήταν το μεγάλο πάθος της και τα μαθηματικά που ήταν το άλλο μεγάλο ενδιαφέρον της. Και για το σημείο που αυτά τα δυο, ζωγραφική και μαθηματικά, συναντήθηκαν. Εκείνες οι παράξενες λέξεις, Mandelbrot, Julia, fractal art. Οι λέξεις ακούγονταν πολύ μακρινές, άγνωστες στο Μηνά. Άλλη μέρα θα 'νοιγε τη συζήτηση, θα ρωτούσε. Θα ενδιαφερόταν. Σήμερα άκουγε απλά τα λίγα λόγια της Άννας. Χωρίς να τους απαντά κάτι. Ένιωθε παράξενα, σχεδόν θαυμασμό ένιωθε, που η παρέα του απόψε είχε τέτοια, τόσο πολύ ιδιαίτερα, ενδιαφέροντα. Στα σίγουρα, θα 'χε επεκταθεί και θα 'χε ρωτήσει πολλά πράγματα. Αν ήταν μια άλλη μέρα.

* * *

Τη μέρα όμως τούτη, η ματιά του Μηνά έφευγε, που και που, απ' τα λόγια της Άννας. Πλανιόταν κι αλλού. Η Άννα είχε καθίσει δίπλα στο Μηνά. Σε μια απόσταση που ώρα την ώρα, με κάθε ευκαιρία, όλο και μίκρυνε. Πήγαινε δίπλα λοιπόν η ματιά του κι έπεφτε και χαμήλωνε σ' ένα κολιέ, γύρω απ' το λαιμό της Άννας. Το ίδιο το κολιέ δε διακρινόταν, ήταν κρυμμένο πίσω απ' το μπλουζάκι της. Απ' τις δυο του αλυσίδες, όμως, φαινόταν ότι πρέπει να

΄ταν ένα ωραίο, πολύ λεπτό κι εύθραυστο κόσμημα. Τόσο λεπτεπίλεπτο που ΄λεγες, έτσι να τ΄ αγγίξεις και θα σπάσει.

Εκεί τερμάτιζε η ματιά του Μηνά, ξανά και ξανά. Κι έπαιζε εκεί με το κολιέ της Άννας, όπως έπαιζε λίγες ώρες πριν το κεφάλι του κι η περιστροφή του με τη σκιά της Άννας. Και καταλάβαινε ο Μηνάς ότι όπως και πριν το ΄χε παρατηρήσει η Άννα, έτσι και τώρα, σκεφτόταν, δε μπορεί, θα το ΄χει δει το κάτω, το επίμονο το βλέμμα του. Έτσι που χτένιζε την περιοχή γύρω απ΄ το λαιμό της. Διακοπτόμενα αλλά κι ασταμάτητα. Ό,τι διαδρομές και να ΄κανε το βλέμμα, στο κολιέ της πάντα τερμάτιζε. Εκεί περνούσε την περισσότερη ώρα. «Η πάλι λες να μην το ΄χει παρατηρήσει;» σκεφτόταν κι ανακύκλωνε, όπως το συνήθιζε ο Μηνάς. «Εξάλλου τι σημασία έχει, καμιά σημασία δεν έχει», ξανασκεφτόταν αμέσως μετά, σε μια διαδρομή, καινούργια, του μυαλού του, δίπλα στην άλλη, την πιο επίσημη, που πάνω της κυλούσαν τα λόγια τα δικά του και της Άννας.

Και συνέχιζε την επίμονη εξερεύνηση του παράξενου κολιέ. Παράξενου όσο και τα ενδιαφέροντα της Άννας. Κι από μια στιγμή και μετά, άρχισε να κατηγορίζει το βλέμμα του Μηνά. Άρχισε να στρίβει και να συνεχίζει, αργά αργά, πάνω στη διαδρομή του κολιέ. Πάνω στις δυο λεπτές του αλυσίδες, στη νοερή γραμμή της σύγκλισής τους. Άρχισε πια το βλέμμα να κυλάει προς τα κάτω, ν΄ ακολουθάει την αλυσίδα, που χανόταν κι αυτή πίσω απ΄ το χαλαρό μπλουζάκι της Άννας. Ναι, από μια στιγμή και μετά η ματιά του απογειώθηκε και πάλι. Δεν τον εμπόδιζε το λιγοστό φως. Κινιόταν αργά, πίσω απ΄ όλ΄ αυτά, ελεύθερη. Δεν τον εμπόδιζε πια η σκέψη μην και τον πα-

ρατηρούσε η Άννα. Δεν τον εμπόδιζαν πια ούτε τα ρούχα τα ίδια. Κι έφτασε σε κάποια ώρα και τερμάτισε στο κάτω μέρος του κολιέ. Και προσπαθούσε να δει τι ήταν αυτό που κρεμόταν εκεί. Ίσως κάτι απ' τα παράξενα μαθηματικά της τέχνης, αυτά που του 'λεγε η Άννα. Άραγε καμιά τέτοια παράσταση να 'ταν;

Κι όλη τη μακριά αυτή ώρα, η ψυχή του ήταν χωρισμένη. Γλυκά χωρισμένη. Μοιρασμένη, διχοτομημένη, ανάμεσα στο κολιέ το ίδιο και στα αργά λόγια της Άννας. Πεταγόταν απ' το κολιέ στη συζήτηση και πίσω ξανά. Απ' τη διήγηση πίσω πάλι στην εξερεύνηση, στην αναζήτηση. Σαν να συμπλήρωνε το ένα τ' άλλο τα 'νιωθε. Κι ανάβλυζε έτσι μια πρωτόγνωρη ευχαρίστηση. Κι έννοια να κρυφτεί, δεν είχε πια, καμιά.

Ήταν τώρα σίγουρος ότι η Άννα θα 'χε παρατηρήσει το βλέμμα του να στρίβει και να φτάνει εκεί που ενώνονταν οι δυο αλυσίδες, η αριστερή κι η δεξιά του κολιέ της. Του φαινόταν ότι ήταν ώρες πάνω σ' αυτή τη διαδρομή. Μέχρι να φτάσει στο άκρο του κολιέ. Σε κείνο το άγνωστο αντικείμενο, που πάνω του έσμιγαν. Η Άννα θα το 'χε στα σίγουρα παρατηρήσει. Κι ας μην είχε τίποτα. Κι ας μην άλλαξε σε τίποτα τη χροιά και το λόγο της φωνής της. Αναρωτήθηκε τότε αν έπρεπε να προχωρήσει, να ρωτήσει. Να ρωτήσει ή να περιμένει να του πει κάτι γι' αυτό η Άννα, η ίδια. Να του το φανερώσει, ίσως και να του δείξει με λεπτομέρεια πώς ακριβώς ήταν η μορφή του, να τον αφήσει να το πιάσει στα χέρια του, να το δει, να το νιώσει.

Κι εκεί που αναρωτιόταν ο Μηνάς, η Άννα πήρε ξαφνικά το χέρι του. Το σήκωσε και το χάιδεψε λίγο μες στα δάχτυλά του ενός χεριού της. Άρχισε να το κινεί μετά,

αριστερά δεξιά. Αργά και διακοπτόμενα. Όπως ακριβώς κινιόταν το κεφάλι του Μηνά πριν, πριν ώρες, τότε που έχτιζε απόφαση. Μια προς τη μεριά της, μια, πίσω, προς το Μηνά, έτσι το κινούσε το χέρι της η Άννα, τώρα που 'χε αγκαλιάσει μέσα του το χέρι του Μηνά.

Πάνω στην αργή αυτή, την παλινδρομική κίνηση των δυο χεριών, είπε τότε του Μηνά, αυτό που περίμενε. Του είπε για το κολιέ. Του είπε ότι το κολιέ το 'χε αγοράσει στην Αίγυπτο. Κι ότι είχε πάνω πυραμίδες και κάτι αριθμούς. Άκουγε ο Μηνάς. Είχε ανασηκώσει το βλέμμα. Κοιτούσε πια κατευθείαν μες στα μάτια την Άννα. Ίσα και βαθιά.

Κοιτούσε στα μάτια την Άννα, που μιλούσε αργά, και διηγιόταν για το κολιέ. «Τις έχει καταλάβει λοιπόν η Άννα, για μια ακόμη φορά τις έχει καταλάβει. Τις σκέψεις που τριγυρνάνε στο μυαλό μου. Τις έχει καταλάβει όλες», σκέφτηκε ο Μηνάς, με συναισθήματα ανάμικτα, που πάνω όμως έβγαινε μια ακαθόριστη, μια θολή, μια καινούργια προσμονή.

Τώρα που φανερώθηκε κι αποκαλύφθηκε στην Άννα η τροχιά στο βλέμμα του, τώρα που ήδη του εξηγεί την ιστορία και την παράσταση του κολιέ, τι να προσμένει άραγε ο Μηνάς; Τι είναι άραγε αυτή η νέα προσμονή στο βλέμμα του; Ίσως να το τραβήξει η Άννα έξω, το κολιέ; Με προσοχή μη σπάσει, έτσι εύθραυστο που ήταν; Αυτό να είναι άραγε;

* * *

Του ξαναμιλάει τώρα η Άννα, και συνεχίζει να οδηγεί αργά το χέρι του Μηνά, μπρος πίσω. Του μιλάει και του

λέει. «Έχεις ωραία χέρια Μηνά. Κι ωραίο βλέμμα. Αργό, βαθύ. Διαπεραστικό. Βλέπει πίσω απ' τα ρούχα. Παράξενο που δε μπόρεσε να δει τι έχω στο κολιέ. Παράξενο, μετά, που κόλλησε τόση πολλή ώρα στο κολιέ».

Αυτό λέει η Άννα και βγάζει απ' την ταλάντωση το χέρι της και το κινεί με κατεύθυνση τώρα και το κρατάει σφιχτά και τ' αποθέτει, το χέρι του Μηνά, και τ' αποθέτει λίγο πιο κάτω απ' το κολιέ της. Τ' αποθέτει πάνω στο στήθος της. Για ώρα πολλή. Και το κρατά εκεί τρυφερά, προφυλαγμένα. Κι όταν αυτό πάλλεται στην αρχή κι αργότερα σαν ηρεμεί και χαλαρώνει.

Κι όταν συμβεί αυτό, αποθέτει τότε και τα χείλια της, ολοκληρωτικά κι επίμονα, πάνω στα χείλια του Μηνά.

Απόσταση

Το νέο του Μηνά δεν άργησε να κινηθεί. Να φτάσει γρήγορα στο σχολείο και στο φροντιστήριο. Να φτάσει και στο Χάρη και στην Έλενα. Έφτασε όμως κάπως λειψό. Ως διήγηση κι άκουσμα μόνο κι όχι ως εικόνα. Η Άννα μήνυσε στο Μηνά γρήγορα, απ' τις πρώτες τους στιγμές, ότι δεν ήταν της πολλής παρέας. Ασφαλώς ο ίδιος θα μπορούσε να βλέπει όποιον ήθελε αλλά η ίδια σπάνια θα το κατάφερνε και θα το 'θελε να πηγαίνει μαζί του. Το ίδιο ίσχυε και για τις δικές της, λίγες παρέες. Το προτιμούσε να κρατήσει μια ανεξάρτητη σχέση μαζί τους, να μην τις ανακατέψει με το Μηνά. Ήταν μετά κι ο Χάρης απασχολημένος, τσαλαβουτούσε μες στο δικό του έρωτα, τον αλλιώτικο. Θα περνούσε λοιπόν καιρός μέχρι να συναντηθούν οι τρεις τους. Με την Έλενα, δε θα το 'φευγε η τύχη να διασταυρωθούν. Ποτέ.

Για το Μηνά τίποτα απ' αυτά δεν είχε σημασία. Είχε, έτσι ξαφνικά, τόσο ριζικά, τόσο απόλυτα και καθολικά αλλάξει η ζωή του, που όλ' αυτά φάνταζαν λεπτομέρειες ασήμαντες. Ούτε κι όταν την ίδια εκείνη, την πρώτη βραδιά της γνωριμίας τους, του είπε η Άννα ότι την αμέσως επόμενη μέρα θα 'φευγε εκδρομή με μια φίλη της για λίγες μέρες, ούτε αυτό τον παραξένεψε ή τον στεναχώρησε. Η προσμονή της Άννας ήταν αρκετή. Ήταν από μόνη της υπέροχη, αρκούσε. Έτσι το 'νιωθε.

Την αμέσως επόμενη μέρα της γνωριμίας τους, ήταν

που μίλησε στο Χάρη για το μεγάλο νέο. Ο Χάρης με το που τον είδε στο σχολείο, κατάλαβε ότι κάτι τρέχει. Τώρα βέβαια το τι ακριβώς είχε συμβεί ήταν αδύνατο ποτέ να το φανταστεί. Δεν είχαν μεσολαβήσει παρά λίγες ώρες, μετά που ο Μηνάς τον χαιρέτησε και τον άφησε μαζί με την Έλενα κι έφυγε απ' το φροντιστήριο. Λίγες ώρες, μες στις οποίες έγιναν τόσα.

«Τι είναι ρε Μηνά, σε βλέπω κάπως αλλιώτικο σήμερα, κάπως παράξενος μου φαίνεσαι. Κουρασμένος είσαι και δεν ήρθες τις πρώτες δυο ώρες;» τον ρώτησε ο Χάρης. Ο Μηνάς, είχε φύγει το πρωί απ' το Ζέπελιν, γύρω στις τέσσερις. Μετά απ' τ' ατέλειωτα φιλιά, με την Άννα, στη ζεστή γωνιά τους. Μόνοι τους στο μαγαζί, με τον Κώστα να 'χει κάπου παραδίπλα ξαπλώσει κι αποκοιμηθεί και να το 'χει αποφασίσει ότι εκεί θα την έβγαζε τη νύχτα. Αποφασισμένος να θυσιάσει ο ίδιος παρά να διακόψει το ατέλειωτο εκείνο, ξαφνικό κι αθόρυβο αγκάλιασμα, που συνεχιζόταν ήσυχα κι ασταμάτητα σε κείνη την άκρη του μαγαζιού του. Τέτοια ήταν τα ρίσκα του επαγγέλματος. Κι ήξερε ο Κώστας να τα διαχειρίζεται. Πόσο μάλλον τώρα, που και τα δυο παιδιά κάπου ήταν γνωστοί και πελάτες του, έστω κι αραιοί. Είχε αλλάξει μερικές κουβέντες μαζί τους. Με τον καθένα τους ξεχωριστά.

Ο Μηνάς πλησίασε, κοίταξε το Χάρη από μικρή απόσταση και μετά τον αγκάλιασε. «Χάρη είμαι ερωτευμένος, ανυπόφορα ερωτευμένος», του είπε. Ο Χάρης τράβηξε το κεφάλι λίγο πίσω, σαν να 'θελε να εστιάσει καλύτερα στο Μηνά. Τον κοίταξε με ύφος απορημένο. Να βεβαιωθεί ότι δεν ήταν κανένα αστείο, καμιά πλάκα.

Αντίθετα μ' ό,τι λέγεται, μ' ό,τι, έτσι πρόχειρα, νομίζει κανείς, δεν είναι εύκολη και συνηθισμένη υπόθεση η χαρά

για τη χαρά του φίλου. Όμως η σχέση του Μηνά με το Χάρη ήταν μια σχέση σπάνια, μια σχέση αληθινή. Και τίποτα δεν πείραζε που η Έλενα ήθελε να τη διακόψει και να τη μεταλλάξει. Ούτε κι άλλαζε αυτό κάτι στη μεγάλη αγάπη των δυο τους.

Χάρηκε λοιπόν ο Χάρης, χάρηκε πολύ και χάρηκε βαθιά κι ειλικρινά για το νέο του Μηνά. Κι όταν ο Μηνάς άρχισε να του διηγείται την ιστορία, άρχισε, από ένα σημείο και μετά ν' ανακατώνεται η χαρά του με περιέργεια. Με περιέργεια μεγάλη. Ιδιαίτερα στο σημείο εκείνο που του είπε ο Μηνάς, ότι η Άννα, ακόμη δε γνωρίστηκαν καλά καλά, έχοντας στο κοινό ιστορικό τους μονάχα ένα ατέλειωτο και παθιασμένο φιλί και μια ανακατεμένη αγκαλιά που ξεδιπλώθηκε και χώρισε μόνο το πρωί, μετά από πολλές πολλές ώρες, με μόνο αυτά τα λίγα λοιπόν να έχουν κυλήσει μεταξύ τους, θα τον άφηγε για λίγες μέρες, για να πάει εκδρομή με μια φίλη της.

Δεν ταίριαζε πουθενά μια τέτοια συμπεριφορά μ' αυτά που ο ίδιος είχε ζήσει, στη μελισσοαγκαλιά της Έλενας. Ήταν φυσικά αδιανόητο να του 'λεγε ποτέ κάτι τέτοιο η Έλενα. Κι ασφαλώς θα 'ταν διπλά αδιανόητο να της έλεγε κι ο ίδιος κάτι ανάλογο χωρίς να γευτεί το κεντρί.

«Χάρη, να σου πω κάτι. Δε μ' ένοιαξε αυτό που μου είπε η Άννα. Μπορώ να σου πω, από μια άποψη, το προτιμούσα κι ο ίδιος. Έτρεξαν τόσα πολλά μέσα μου αυτές τις ώρες, που ίσως χρειάζομαι λίγο χρόνο να συνέλθω. Να βάλω λίγο το μυαλό μου να δουλέψει. Να το βάλω σε μια σειρά. Έχει τελείως φρενάρι. Έχει κολλήσει. Και μετά σκέφτομαι και λέω, τι να προσθέσει το μυαλό σ' αυτό που ζω; Καλύτερα είμαι έτσι. Καλύτερα δεν ήμουν ποτέ Χάρη», ολοκλήρωσε ο Μηνάς μπροστά σ' έναν απορημέ-

νο αλλά κι ελαφρά υποφιασμένο Χάρη.

«Ναι ρε Μηνά, αλλά εσύ θα το 'κανες ποτέ αυτό; Αν είχαμε, πες, κανονίσει να πάμε οι δυο μας εκδρομή θα 'λεγες ποτέ στην Άννα κάτι τέτοιο, την επόμενη μιας τέτοιας μεγάλης βραδιάς, σαν αυτή που μου περιγράφεις; Θα το 'λεγες ρε Μηνά; Ή θα την ξέχναγες αυτόματα τη δική μας εκδρομή;» συνέχισε ο Χάρης. Και ξαναπήρε μπροστά ακόμη πιο σίγουρος κι αφοπλιστικός για να καταθέσει το κλασικό επιχείρημα της αντιστροφής των ρόλων.

«Κι αφού εσύ δε θα το 'λεγες ποτέ, πώς γίνεται έτσι εύκολα να το προσπερνάς;» ολοκλήρωσε το ερώτημά του ο Χάρης. Ήταν φανερό η εξέλιξη αυτή του είχε κάνει μεγάλη και σίγουρα αρνητική εντύπωση.

Ο Μηνάς, πάνω στη στροφή του λόγου του Χάρη, σκέφτηκε πρώτα, πόσο ίδιοι ήταν, πόσο όμοιοι ήταν οι χαρακτήρες και τα ενδιαφέροντά τους. Τα δικά του και του Χάρη. Σκέφτηκε, μετά, πόσο ίδια, πόσο αυστηρά κι αποκλειστικά ίδια υπήρξε η κοινή ζωή τους. Κι ήρθε μετά εύκολα να κάνει μια τελευταία, μια απλή παρατήρηση. Ότι όλες αυτές οι τωρινές διαφορές τους, όπως για παράδειγμα αυτή η έκπληξη κι η αποδοκιμασία που 'νιωθε τώρα ο Χάρης, η δυσκολία να επικοινωνήσουν και να συνεννοηθούν, όλ' αυτά λοιπόν άρχισαν από τότε που 'μπλεξε ο Χάρης με την Έλενα. Είδε ο Μηνάς το Χάρη, από κείνη τη στιγμή και μετά, τον είδε ν' απομακρύνεται, να γίνεται διαφορετικός. Να κρεμιέται απ' το θέλω της Έλενας. Να το κάνει δικό του, χωρίς καμιά αντίρρηση, χωρίς καν, ο ίδιος, να το καταλαβαίνει.

«Και τώρα», σκέφτηκε ο Μηνάς, «να που το ίδιο ακριβώς μου καταλογίζει ο Χάρης. Ότι δηλαδή κι εγώ προσαρμόστηκα αυτόματα στο θέλω της Άννας. Αυτόματα

και παράξενα και χωρίς να το 'χω καν ο ίδιος καταλάβει!»

Όμως ο Μηνάς ήταν τώρα σε μεγάλη διάθεση. Τέτοιες σκέψεις δεν ήταν για τούτη τη στιγμή. Μπορούσαν να περιμένουν. Και βγήκε απ' τη σκέψη αμέσως, χωρίς χρονοτριβή. Ξεπρόβαλε μπροστά του πάλι η μορφή της Άννας, τον πλημμύρισε εκείνη η ίδια η πρωινή η γλυκιά κι η ολοκληρωτική η παραλυσία. Παραδόθηκε πάλι σ' αυτή.

«Τι να σου πω ρε Χάρη; Σου ξαναλέω το πρώτο που σου είπα. Είμαι ερωτευμένος. Τυφλά ερωτευμένος. Ό,τι και να πει ή να κάνει η Άννα μού φέρνει ένα ρίγος και μια έξαψη. Βαθιά έξαψη. Ας την αφήσουμε καλύτερα την κουβέντα. Δεν είναι της ώρας».

* * *

Οι νέες εξελίξεις έτσι το καθόρισαν, ώστε ο χρόνος που ακολούθησε, μέχρι τις εξετάσεις για το πανεπιστήμιο, να είναι χρόνος απόμακρος. Ο Μηνάς κι ο Χάρης απομακρύνθηκαν, χάθηκαν. Απότομα και τελείως. Λες και χώρισαν οι δρόμοι τους, λες και πήρε κάποιος, ή κι οι δυο μαζί τ' αεροπλάνο κι έφυγαν σε χώρες μακρινές κι άσχετες, σαν εκείνες απ' όπου κι είχαν έρθει. Σ' άλλες γωνιές του πλανήτη, αντιδιαμετρικές.

Ο Χάρης ξαναγύρισε στο μελίσσι του. Το περιστατικό της νέας σχέσης του Μηνά άφησε μια περιέργεια, κι αυτή όμως βραχύβια. Μέχρι εκεί. Τίποτα περισσότερο. Το περιστατικό, το μεγάλο αυτό περιστατικό στη ζωή του Μηνά, το παρέδωσε ο Χάρης γρήγορα στη λήθη. Μετά την πρώτη του, μεγάλη κι ειλικρινή χαρά, εκείνη που ξεπήδησε κατευθείαν μέσ' απ' τα παλιά τα χρόνια, τίποτα άλλο

δεν απόμεινε. Το θέμα ξεχάστηκε. Ούτε κι υποψία ζήλιας γέννησε, όταν τυχαία, πώς αλλιώς άλλωστε, συνάντησε, ο Χάρης, περίπου ένα μήνα αργότερα το Μηνά μαζί με την Άννα. Όταν είδε την Άννα για πρώτη φορά. Τη σπάνια περίπτωση της Άννας, της τόσο αντίθετης κι άσχετης μ' όλ' αυτά τα μέτρια, που τώρα ο ίδιος καλά συνήθιζε, μες στη δική του σχέση.

Ξεχάστηκε λοιπόν το θέμα, ξεχάστηκε κι ο Μηνάς. Απότομα κι απόλυτα. Έτσι πρόσταξε βουβά η Έλενα, έτσι υποκλίθηκε η ψυχή του Χάρη. Κι έτσι θα 'μενε για πολύ χρόνο, μέχρι τις εισαγωγικές τους εξετάσεις, αλλά και μετά απ' αυτές και την επιτυχή τους έκβαση.

* * *

Η Άννα δεν ήταν ιδιαίτερα ομιλητική, το βλέμμα της χανόταν εύκολα, το μυαλό της ταξίδευε, δεν είχε σπουδαία επικοινωνία μ' αυτά που γινόταν γύρω της. Έτσι τουλάχιστον έφτανε η εικόνα της στο τρίτο το μάτι, το απ' έξω. Είχε όμως και μια ευγένεια η Άννα, μια πολύ ιδιαίτερη ευγένεια. Που ανάβλυζε σπάνια και σχεδόν πάντα ξαφνικά. Κάνανε οι λίγες λέξεις της, τότε, μεγάλη εντύπωση. Μα πιο πολύ ήταν η έκφραση κι η χάρη της, που ξαφνικά ζωντάνευαν. Και διέκοπταν τότε, και μίκρυναν, την απόσταση που είχε η ίδια λίγο πριν με τους άλλους. Σαν αφύπνιση έμοιαζε η έκρηξη της Άννας εκείνες τις στιγμές. Γινόταν τότε γλυκιά, ακτινοβολούσε, έλαμπε. Η παράξενη εκείνη, η βαθιά κι η σύντομη ευγένειά της επιβαλλόταν, κυριαρχούσε. Εντυπωσίαζε, κατακτούσε. Κι έφερνε και κάποια λύπη όταν χανόταν πάλι η Άννα, όταν έδειχνε πάλι να βυθίζεται.

Ήταν η ομορφιά της Άννας, ήταν κι αυτή ιδιαίτερη. Λες κι ήταν κι αυτή μια προέκταση της ψυχής της. Είχε κι αυτή κάτι το βαθύ και τ' απόμακρο. Κι είχε ακόμη και μια απλότητα στην κίνηση και στον τρόπο της, που έβγαινε πάνω απ' όλα, κι επικρατούσε, και τα σκέπαζε. Έφτιαχνε κάτι σαν ένα πέπλο προστατευτικό τριγύρω της. Σαν φίλτρο που λες κι ήταν καμωμένο για ν' αποδιώχνει, για να κρατάει μακριά το μάτι το εύκολο. Για να τ' αποθαρρύνει.

Αυτοί που τα κατάφερναν κι έφταναν πίσω απ' το πέπλο, κι έβλεπαν πίσω απ' το στητό, το αμαζόνικο, το αφεγάδιαστο κορμί της, έβλεπαν τότε τα μαύρα μάτια της Άννας, τα γεμάτα έκφραση και βάθος. Αυτοί μόνο θαύμαζαν το μέτρο και την κίνηση της. Και τις παράξενες εκείνες διαδρομές του μυαλού και της ψυχής της, εκείνες που μαζί μ' όλα τ' άλλα γήτευσαν το Μηνά, εκείνη την πρώτη βραδιά.

Τα 'βλεπε και τα 'νιωθε αυτά ο Μηνάς όταν κατάφερνε και συλλογιζόταν φύχραιμα αυτά που είχαν μεσολαβήσει. Τις λίγες στιγμές που ο αμείωτος έρωτας σαν κάπως ν' άφηγε λίγο το μυαλό του ν' ανοίξει, να πάρει στροφές. Κι ένιωθε, τότε, διπλά ευτυχισμένος που ήταν έτσι η Άννα. Καταδική του, αθέατη, μ' εξαίρεση τους λίγους, που έβλεπαν πίσω απ' το πέπλο. Και πρώτο και καλύτερο το Μηνά τον ίδιο.

* * *

Στην τυχαία εκείνη συνάντηση των τριών τους, πλην της Έλενας, λίγες μέρες πριν τις εξετάσεις, η αντίδραση του Χάρη στην πρώτη εκείνη θέα της Άννας παρέμεινε επίπε-

δη. Ήταν κι ένας συμμαθητής του Μηνά απ' το φροντιστήριο μαζί τους, ο Τάσος. Είχαν βγει λίγες φορές μαζί. Γνώριζε ο Τάσος το Χάρη, έβλεπε τα πράγματα μεταξύ των δυο τους από κάποια απόσταση, κάπως πιο ψυχρά κι αντικειμενικά. Κι έτσι, για να εξηγήσει αυτή την αδιαφορία, πήγε ο νους του στη ζήλια.

Όμως ζήλια δεν υπήρξε ποτέ στην ψυχή του Χάρη. Ήταν λέξη άγνωστη. Πόσο μάλλον για τον καλύτερό του φίλο. Κι έτσι δεν απέμενε παρά μόνο τ' άλλο ενδεχόμενο, για τη συμπεριφορά του Χάρη. Ότι είχε κι αυτός μείνει απ' την έξω μεριά του πέπλου της Άννας. Ότι δεν έβλεπε στ' αλήθεια τι συνέβαινε. Κάποια δύναμη τον είχε υπνωτίσει, τον είχε φυλακίσει εκεί απ' έξω.

«Χάρη, να σου γνωρίσω την Άννα», έκανε τη σύσταση ο Μηνάς. Και πρόσεχε μετά την αντίδραση της Άννας στην πρώτη της συνάντηση με τον καλύτερό του φίλο. Και παρατηρούσε και τη χειραφία τους, το σταυρωτό φιλί και τα λόγια που ακολούθησαν. Και είδε και μια απ' τις σπάνιες εκείνες, τις λάμπεις χαράς, στη ματιά της Άννας.

Τίποτα όμως δεν απογειώθηκε αντίστοιχα στο βλέμμα του Χάρη, τίποτα δεν πήρε ύψος, δεν ξέφυγε απ' το επίπεδο. Δεν πέρασε καθόλου απαρατήρητη η τυπική αντίδραση του Χάρη. Άφησε μια παραξενιά και μια θλίψη στο Μηνά.

«Χαίρομαι πολύ Χάρη, μου έχει πει τόσα και τόσα ο Μηνάς γι' αυτά που ζήσατε μαζί. Σχεδόν σας ζήλεψα μέσ' απ' τις διηγήσεις αυτές. Βλέπεις εγώ δεν είχα ποτέ μια τέτοια τύχη, να 'χω μια τόσο κολλητή φίλη, δίπλα μου, ασταμάτητα. Και τα παιδικά μου χρόνια πέρασαν περισσότερο μοναχικά», συνέχισε η Άννα.

Κι ακολούθησε μετά μια τυπική ανταπάντηση απ' το

Χάρη. Που σε τίποτα δεν ταίριαζε με τον παλιό, κοινό κώδικα που 'χε με το Μηνά. Μήτε κι έδειξε να τον πα-
ρασέρνει κάτι απ' τη θέα και την ακτινοβολία της Άννας.

* * *

«Μηνά, νομίζω ο φίλος σου ζήλεψε λιγάκι, έτσι μου φά-
νηκε», του είπε με χαμόγελο ο Τάσος, μετά που χώρισαν
με το Χάρη κι έβαλαν και την Άννα στο λεωφορείο. Και
περπατούσαν πια, οι δυο τους, ο Μηνάς κι ο Τάσος, πίσω
στο φροντιστήριο για το τελευταίο μάθημα της μέρας.

Σκέφτηκε ν' απαντήσει, ο Μηνάς, να υπερασπίσει το
φίλο του, να εξηγήσει στον Τάσο ότι δεν ταίριαζε αυτή η
σκέψη στο Χάρη. Σκέφτηκε όμως ότι θα 'ταν δύσκολο,
δεν είχε δα και τόση σημασία. Έριξε μια ανέκφραστη
ματιά προς τη μεριά του και τ' άφησε, έτσι, να περάσει.

Έμεινε όμως μια πίκρα μέσα του. Μια πίκρα για το
πώς ήρθαν έτσι τα πράγματα, για την απόσταση αυτή
που χτιζόταν, μέρα τη μέρα, με το Χάρη.

Κι η πίκρα θα τον καταλάμβανε τελείως αν δεν ξεπρό-
βαλε, όπως τόσο συχνά το συνήθιζε τελευταία, η μορφή
της Άννας. Θα 'χε διεισδύσει μες στην ψυχή του αν δεν
ένιωθε το άγγιγμα του κορμιού της. Αν δεν τον πλημμύ-
ριζαν τ' αρώματά του.

Σαν να τον ηλέκτρισαν ξανά όλ' αυτά το Μηνά. Και
πήρε στροφή το μυαλό του και τον ξέχασε το Χάρη. Και
προσπέρασε και την παρατήρηση του Τάσου.

Ένα μεγάλο φως

Αυτούς τους λίγους μαγικούς μήνες μέχρι τις εξετάσεις, ο Μηνάς είχε παραδοθεί στο μεγαλείο του πρώτου έρωτα. Εκεί που δεν υπάρχουν αδεξιότητες, δεν υπάρχουν παραφωνίες. Εκεί που όλα συγχωρούνται, προσπερνούνται, αλέθονται, διυλίζονται μες στην αφύσικη ένταση των αισθημάτων και των συναισθημάτων. Κι ούτε βέβαια το πάθος των ημερών επηρέασε σε κάτι την προσπάθεια που έκαναν οι δυο τους για τις εξετάσεις. Ή κι αν την επηρέασε ήταν για να την κάνει καλύτερη, πιο ήρεμη κι ουσιαστική.

Έτσι ήταν η ζωή του Μηνά εκείνη τη μεγάλη σε διάρκεια και μικρή σε χρόνο άνοιξη. Καινούργια. Μ' αγιγίγματα πια και χωρίς οπτασίες. Μ' εξερεύνηση κι ανακάλυψη ατέλειωτη. Και μόνο σαν έκανε διακοπή κι έβγαине καμιά φορά απ' τον ασταμάτητο εκείνο, τον ανοιξιάτικο έρωτα, έφερνε καμιά φορά την κουβέντα στο Χάρη, στη μεγάλη τους φίλια και στη μεγάλη πρόσφατη αλλαγή του φίλου του. Μιλούσε τότε, άνοιγε την ψυχή του, έβγαζε λίγη λύπη, τη λίγη εκείνη λύπη, που του επέτρεπαν οι στιγμές.

Όμως αυτές οι στιγμές ήταν λίγες. Και περνούσαν μάλλον ασχολίαστες απ' την Άννα, που δεν ένιωθε εύκολο να βρει και ν' ακολουθήσει τη διαδρομή αυτή της ψυχής του Μηνά. Μια φορά τον είχε δει το Χάρη όλο κι όλο, αλλαγμένος, πολύ, καταλάβαινε ότι πρέπει να 'τανε. Χωρίς όμως και να μπορεί να δει στο παρελθόν, στο κοινό

των δυο τους το παρελθόν και στον κοινό τον τρόπο τους. Αυτόν που είχε τόσο βαθιά σημαδέφει το Μηνά. Ούτε κι όταν της διηγήθηκε στιγμιότυπα και λεπτομέρειες απ' την ιστορία του μεγάλου και πανομοιότυπου πόθου τους για τη Ρινούλα, ούτε και τότε φωτίστηκε κάτι περισσότερο.

Χαμογέλασε μόνο τότε πονηρά και με κατανόηση η Άννα και του ζήτησε περισσότερες λεπτομέρειες. Κι ο Μηνάς, έστω και δύσκολα, έστω και με κόκκινα τα μάγουλα πήρε το θάρρος που του 'δινε το χαμόγελο της Άννας κι έδωσε, με τη σειρά του, τις λεπτομέρειες της μοιρασιάς της Ρινούλας. Κι είπε τότε στην Άννα, όχι χωρίς κάποια ντροπή, ότι αυτό ήταν κι ίσως το μόνο θέμα που δεν είχε συζητήσει ποτέ με το Χάρη. Όλη αυτή την περίοδο, μέχρι πριν από λίγο καιρό, που τα 'χανε όλα μαζί και τα μοιράζονταν. Και τα μέσα και τα έξω. Δεν είχε συζητήσει αν δηλαδή είχε κι αυτός, ο Χάρης, τις ίδιες φαντασιώσεις. Αν και στη δικιά του, την έξαλλη, τη φαντασία, αν κι εκεί έσμιγαν οι δυο τους πάνω απ' το κορμί της Ρινούλας.

Όμως όλ' αυτά, η σκιά δηλαδή του Χάρη, κι η πίκρα της αλλαγής και της απόστασης που αυτός είχε, έστω και χωρίς να το καταλαβαίνει, επιβάλλει ανάμεσά τους, ήταν στιγμές μονάχα. Μικρά στίγματα που 'ρχόταν μετά το εκτυφλωτικό, το κατακόρυφο και μεσημεριάτικο φως του έρωτά τους και, σιγά σιγά, τα συρρίκνωνε, τα σμίκρυνε. Γινόταν τότε μικρές κουκκίδες, ίσα που φαινόταν κάτι μακρινό να σκοτεινιάζει. Παραξενευόταν πρώτα ο Μηνάς και σύντομα ξεχνούσε ολότελα τι ήταν τα σκοτεινά αυτά, μικρά, σημάδια. Και τ' απόδιωχνε μετά, έτσι, αυτόματα, χωρίς ο ίδιος να το πολυκαταλαβαίνει, έξω απ' το είναι του.

* * *

«Άννα, τώρα που βγήκα έξω για να πάρω εφημερίδα ένωσα για μια στιγμή να με πλημμυρίζει ένα αλλόκοτα βαθύ, ένα συναίσθημα ευτυχίας. Στην αρχή ένωσα κάτι σαν μια απόσταση απ' τους ήχους και τις εικόνες γύρω μου. Μετά άρχισε να χάνεται η απόσταση, άρχισαν όλα τριγύρω μου να με πλησιάζουν, να μου φαντάζουν καλοφτιαγμένα, απόλυτα αρμονικά. Σαν ένα τέλειο σκηνικό, φτιαγμένο για τους δυο μας μονάχα, έτσι μοιάζαν. Ένωθα σαν εμείς, οι δυο, να είμαστε οι πρωταγωνιστές σε μια πράξη θεάτρου και σαν ο κόσμος όλος να 'ναι το θέατρο. Ένωθα σαν όλοι να το καταλάβαιναν και να το συμμερίζονταν κι ότι αν τους μιλούσα θα μ' αποκρίνονταν με νόημα. Δεν έχω ξανανιώσει ποτέ έτσι, τόσο υπέροχα, τόσο φωτεινά, τόσο δεμένος με το περιβάλλον γύρω μου».

Έτσι μίλησε ο Μηνάς εκείνη τη μεγάλη μέρα του Ιούνη, μετά που βγήκε έξω για να πάρει εφημερίδα. Μετά που παρασύρθηκε όμως κι αγόρασε κρίνα μόνο από έναν πλανόδιο ανθοπώλη. Μετά που φέραν τα λουλούδια έξαψη ξανά, και πόθο και τον γύρισαν βιαστικά στο σπίτι. Μετά που κάναν παθιασμένα έρωτα πάνω στην πόρτα. Με το Μηνά να κρατάει την Άννα και την Άννα να κρατάει τα κρίνα.

Μετά λοιπόν απ' όλ' αυτά, τότε που σωριάστηκαν στο πάτωμα. Τότε μίλησε τα λόγια αυτά ο Μηνάς. Κι απάντησε μετά η Άννα, με το γλυκό της τρόπο. Και τον πήρε μετά στην αγκαλιά της και τον ταξίδεψε ξανά.

* * *

Τέτοια ήταν η άνοιξη εκείνη, η άνοιξη η μέσα τους. Κι έτσι, φωτεινές, ήταν οι μέρες. Τόσο ίδιες η μια με την άλλη, τόσο αλλιώτικες απ' όλες τις προηγούμενες. Έδειχναν μεγάλη εύνοια, οι μέρες εκείνες, σε τούτους δω τους δυο. Τους νέους στη ζωή, τους νιόφερτους στον έρωτα.

Και τίποτα δε μπορούσε σε κάτι να τις αλλάξει. Ούτε η νύχτα, ούτε οι άλλοι, ούτε οι τυχαίες συγκυρίες ή ο κύκλος του χρόνου ή οι αγωνίες της καθημερινότητας. Ανάποδα μάλλον, η άνοιξή τους ήταν που τ' άλλαζε όλ' αυτά και τα διόρθωνε, όπου χρειάζοταν. Η ατέλειωτη εκείνη, η δική τους άνοιξη. Η άνοιξη του έρωτά τους.

Τέτοια ήταν και τέτοια θα 'μενε, η άνοιξη εκείνη. Αξέχαστη στη θύμησή της, συνοδεία τους ευλαβική.

* * *

Κι όταν θα τέλειωνε, ακόμη και τότε που θα τέλειωνε, ακόμη και τότε που θα γινόταν κουκκίδα μικρή κι αυτή, σαν τις άλλες, τις μικρές μαύρες κουκκίδες, αυτές που η ίδια σήμερα τύφλωνε κι εξαφάνιζε κάθε που ξεπρόβαλλαν, ακόμη και τότε, που η πρώτη άνοιξη εκείνη θα γινόταν μακρινή ανάμνηση, πάντα θα υπήρχαν στιγμές που θ' ανάσαινε η λαμπερή, η παρθενική της, αύρα.

Θα στροβιλιζόταν τότε, ο δικός τους χρόνος, ο διαφορετικός πια και ο νεότερος, στις δίνες και τις έλικες του Mandelbrot. Και θα 'βγαινε, απ' αυτές, όπως και τότε παλιά, φωτεινός. Θα τους οδηγούσε σε κείνες τις παλιές στιγμές. Θα γίνονταν τότε οι έλικες, ελιξήριο. Ελιξήριο αθανασίας.

Μετά τις εξετάσεις

Οι εξετάσεις, όπως ήταν το αναμενόμενο, πήγαν καλά για όλους τους. Πέρασε στο πολυτεχνείο ο Μηνάς, στην καλών τεχνών η Άννα και στα οικονομικά ο Χάρης με την Έλενα. Με το τελευταίο αυτό, πληρώθηκε ξανά η προφητεία. Να μην υπάρχει τίποτα που να μην κάνουνε μαζί, αυτές οι δυο οι μέλισσες.

Κι ούτε μια συνάντηση κοινή δεν έγινε μπορετό να οργανώσουν, έτσι που πήγαν όλα δεξιά για όλους. Τέτοια ήταν πια η απόσταση κι ο τοίχος. Γύρω απ' το μελίσι.

* * *

Η Άννα ζωγράφιζε. Και πριν μπει στη σχολή και τώρα που μπήκε. Δεν άλλαξαν πολλά στην καθημερινότητά της. Και ζωγράφιζε με πάθος κι αφοσίωση και κείνη την ίδια την παράξενη έμπνευση που αντλούσε απ' τα μαθηματικά και τα καινούργια παιγνίδια που Mandelbrot, που ήταν σε μεγάλη διάδοση εκείνη την εποχή. Κοιτούσε ώρες τα τυχαία σχέδια, τ' ακανόνιστα περιγράμματα των fractal, έβλεπε μέσα τους, έφτιαχνε, απ' την ομορφιά της αταξίας τους, αντικείμενα άλλα, αντικείμενα απ' τον πραγματικό κόσμο. Πρόσωπα και πράγματα ορατά κι αναγνωρίσιμα συχνά μόνο απ' την ίδια, κρυμμένα για όλους τους άλλους. Κι όσο και να προσπαθούσες να μπεις στη λεπτομέρειά τους, ήταν αδύνατο να καταλάβεις τη διαδρομή

που ακολουθούσε η Άννα. Και μόνο όταν τα κοίταζες από μακριά, στην πληρότητά τους, ένωθες κάτι να συνδέει, τ' ακανόνιστα τα fractal, με κείνες τις γραμμές της αρμονίας, που 'βγαιναν πάνω στους πίνακες της Άννας. Ένωθες μια απαλή γραμμή να περνάει απ' τον κόσμο της αναρχίας και του ακανόνιστου σ' αυτόν της τάξης και της ομορφιάς που ανάσαινε πάνω στους πίνακές της. Τόσο απαλή η γραμμή, που δε μπορούσες ποτέ να 'σαι καν σίγουρος, αν ήταν έτσι, αν η γραμμή αυτή ήταν πράγματι εκεί. Αν ήταν εκεί κι αν δεν τη γένναγε το μυαλό σου, αστόχαστα, απατηλά, για να γεφυρώσει τη μεγάλη και μοναχική απόσταση που πάνω της περπάταγε η Άννα.

Έσπαγε το κεφάλι του ο Μηνάς μπροστά στους πίνακες της Άννας και στα λευκώματα με τα καινούργια fractal που ξεπήδαγαν συνέχεια εκείνη την εποχή στα βιβλιοπωλεία της Αμερικής και της Ευρώπης. Προσπαθούσε να δει μες στον κάθε πίνακα, να βρει τα κρυμμένα του αντικείμενα, να καταλάβει τη διαδρομή απ' το fractal μέχρι τον πίνακα. Και του φαινόταν αυτή του η απορία και σαν ένα όριο μεταξύ τους. Έτσι δηλαδή που δε μπορούσε να βρει εύκολα δρόμο πάνω στους πίνακες της Άννας και στις παράξενες πηγές της έμπνευσής της. Καμιά άλλη πέρα από εκείνη την απροσδιόριστη, την απαλή γραμμή που φαινόταν να τα ενώνει. Χωρίς καν και γι' αυτή να είναι σίγουρος ότι είναι πραγματική.

Κι όταν μίλαγε στην Άννα γι' αυτή του την αδυναμία, αυτή του απαντούσε ότι τ' ακανόνιστα τα fractal, το χάος που έκλειναν μέσα τους, την απελευθέρωναν, την ταξίδευαν. Κι ακόμη ότι ο πυρήνας της πραγματικής της έμπνευσης ήταν αλλού κι όχι σ' αυτά τα ίδια. Αυτά ήταν μόνο η διαδρομή που πάνω τους μετά κυλούσε.

Κι έκανε αυτός ο λόγος την απορία του Μηνά ακόμη πιο βασανιστική. Κι έκανε και την αγωνία του, την αγωνία του να βρει το μίτο που τα ένωνε όλ' αυτά και ν' αποκωδικοποιήσει έτσι αυτές τις παράξενες διαδρομές, την έκανε ακόμη πιο μάταια.

* * *

Για πολιτικά θέματα δε μιλούσανε ποτέ. Ήταν ακατανόητα κι αδιάφορα για την Άννα. Κι ο Μηνάς το κατάλαβε αμέσως και το κατανόησε. Εξάλλου και για τον ίδιο η ενεργή πολιτική ήταν πράγμα μακρινό. Είχε όμως απόψεις, ήταν διαβασμένος. Απόψεις που στα λόγια συνήθως ακούγονταν ως ακραίες, στα όρια του αναρχισμού. Τέτοια ήταν η απέχθεια που έβγαζε για την απρόσωπη μάζα, για την εξουσία και την ιδέα ότι κάποιος μπορεί να διαφεντεύει, για όποιο λόγο, κάποιον άλλο. Όμως οι ακραίες αυτές απόψεις δεν έβγαιναν παρά μόνο σε συζητήσεις. Στην πράξη, ο Μηνάς, δεν είχε καμιά σχέση με τον εγκύκλιο αναρχισμό. Ούτε με τις οργανώσεις του ούτε με τ' άτομά του. Του φαινόταν πράγμα μακρινό να βιάφει κανείς τοίχους και να λογαριάζει τον εαυτό του για επαναστάτη.

Όμως, η καθημερινότητα της Άννας τον τάραξε κι εδώ. Του κλόνισε την αυτοπεποίθηση, που είχε χτίσει, τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα, πάνω σε βιβλία και κείμενα πολλά, αυτά που 'χε διαβάσει. Έβλεπε την Άννα, δίπλα του, ν' ακούει την αγαπημένη της μουσική, έργα για βιολί και πιάνο τις πιο πολλές φορές, και να γεννάει μετά έμπνευση μέσ' απ' το χάος. Κι αυτή της η έμπνευση κι η τέχνη που τη γονιμοποιούσε και μετά τη μεταμόρφωνε

στην άλλη, τη δική της πια την τέχνη, όλ' αυτά του φαίνονταν το πιο αυθεντικό αναρχικό βίωμα που θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί, να υπάρξει. Πολύ πέρα απ' τις λογικές αιτιάσεις που 'χε μαζέψει, ο ίδιος, στο κεφάλι του. Κι αυτό του 'φερε και κάποιο θαυμασμό, αλλιώςτικο από κείνον που 'χε για τη γυναίκα και την καλλιτέχνη Άννα. Τούτος ήταν ο θαυμασμός για τ' αυθόρμητο, για τ' απρόβλεπτο, για κείνο που σου μιλάει και σ' εκφράζει βαθιά χωρίς όμως να μπορείς και να το περιγράψεις και να το φτάσεις. Κι ήταν μόνο η αγάπη που δεν άφηγε κάτι σαν ζήλια, σαν μειονεξία κι απόσταση ν' ανθίσει εκεί ανάμεσα σε όλ' αυτά.

«Άννα, ξέρεις αυτή σου η ικανότητα ν' αντλείς έμπνευση και να μετατρέπεις την αταξία σε τέχνη, μου ασκεί μια πρωτόγνωρη μαγεία. Μου κεντρίζει κάτι βαθύτερο, αγγίζει και φτάνει βαθιά μέσα μου. Μου φαίνεται τόσο παράξενο, μα και τόσο όμορφο μαζί, το πόσο φυσικά σου βγαίνουν όλ' αυτά». Έτσι της είπε εκείνο το πρωί ο Μηνάς. Άλλαξε μετά ύφος και συνέχισε: «Ξέρεις όμως μερικές φορές μου φέρνουν και κάποιο φόβο. Έτσι απρόβλεπτες που είναι οι διαδρομές σου αυτές».

Ήταν λιγάκι τρεμάμενη η φωνή του, το παρατήρησε η Άννα. Νωρίτερα, είχαν κάνει έρωτα. Και μετά, ο Μηνάς την είχε παρακολουθήσει για ώρα πολλή να ζωγραφίζει με τον παράξενο τον τρόπο της. Χτίστηκε έτσι, σιγά σιγά, μέσα του η συγκίνηση.

Δεν απάντησε κάτι η Άννα. Άφησε μόνο ένα χαμόγελο να φανεί, που μέσα του σαν να διακρινόταν μια μάλλον θολή απορία. Σαν κάτι να μην κατάλαβε η Άννα καλά στο λόγο του Μηνά.

Κι όμως, τη μετέτρεψε την απορία της αυτή, η Άννα,

τη μετέτρεψε σ' έκδηλη και τρυφερή, σε γλυκιά επιδοκιμασία. Τη μετέτρεψε σ' ένα γλυκό, μακρόσυρτο φιλί, με την ίδια μαγική κι ανεξερεύνητη μέθοδο που είχε για να μετατρέπει και την αταξία σε τέχνη.

Αυτή ήταν η Άννα.

* * *

Ο Μηνάς έκανε νέες παρέες στο Πολυτεχνείο. Όμως ο χρόνος που τους αφιέρωνε ήταν ελάχιστος. Το μυαλό και η ψυχή του παρέμεναν αλλού. Κι οι νέες του παρέες, τον κορόιδευαν καμιά φορά για το μεγάλο εκείνο κόλλημα που έδειχνε να έχει.

Έτσι, οι ώρες που περνούσε ο Μηνάς στ' αμφιθέατρα ήταν οι τελείως απαραίτητες. Κι ο χρόνος στους διαδρόμους και στο κουτσομπολιό και στην κλασική φοιτητική σχόλη ακόμη λιγότερος. Προς απογοήτευση των νέων γνωριμιών, που σιγά σιγά έφτιαχνε.

«Ρε συ Μηνά, δε μας συστήνεις κι εμάς στη φίλη σου, να μας συστήσει μετά κι αυτή στις φίλες της, μπας και βρούμε και μεις τίποτα;» έτσι του λέγαν οι συμφοιτητές του, μ' επιτηδευμένο παράπονο, για να κλαφτούν μετά που η δική τους η καθημερινότητα ήταν τόσο πεζή κι ανέραστη.

Πώς να τους το εξηγήσει τώρα ο Μηνάς ότι κάτι τέτοιο δε μπορούσε ποτέ να γίνει. Τις φίλες της Άννας ούτε ο ίδιος δεν τις γνώριζε. Ήταν αυτό μες στη 'συμφωνία' της σχέσης τους. Απ' την πρώτη μέρα. Πώς να το εξηγήσει τώρα στους συμμαθητές του; Εδώ ο Χάρης το άκουσε και παραξενεύτηκε. Κι όχι μόνο παραξενεύτηκε, μα το σχολίασε κι αρνητικά.

* * *

Κι ήταν ο έρωτας βέβαια πάνω απ' όλα αυτά. Αυτός καταλάμβανε το χώρο και το χρόνο, έδινε σφυγμό σε όλα. Αυτός γλύκαινε τις πίκρες, μαλάκωνε τη σκληράδα της μέρας. Έρωτας αφύσικος, έντονος, ατέλειωτος. Έρωτας παράξενος. Τόσο που καμιά φορά τον ένιωθε ευάλωτο, απρόβλεπτο.

Σκεφτόταν εκείνες τις παράξενες, τις γεμάτες μαγεία ζωγραφιές της Άννας που πάνω τους κυλούσε, που μέσα τους βυθιζόταν. Και που δεν ήξερε μετά, ούτε η ίδια, που θα τη βγάλουν.

Εκείνες ήταν που τρώμαζαν καμιά φορά το Μηνά. Από κει ξεκινούσε η κρυμμένη ανησυχία του. Κάποιες φορές, τις περισσότερες, όλ' αυτά τον μάγευαν. Κάποιες άλλες όμως αναρωτιόταν ανήσυχα. Αναρωτιόταν πού θα μπορούσαν άραγε κάποια στιγμή να την οδηγήσουν.

* * *

Αν, αν ποτέ κάτι αποκαλυπτόταν στη μαγική τους κατεβασιά, αν κάτι αλλιώςτικο, κάτι το πανέμορφο έβλεπε μέσα τους η Άννα κι αν άστραφτε μετά η ίδια μέσα της. Αν το θάμπος τους την οδηγούσε μετά, την έφερνε σε δρόμο απότομο και μακρινό, σε δρόμο χωρίς επιστροφή.

Το fractal της λίμνης

Εκείνη τη μέρα είχε μελαγχολική διάθεση. Πήγε απ' τη σχολή αλλά δεν κάθισε παρά ελάχιστα. Συνάντησε κι αντάλλαξε δυο κουβέντες μονάχα με τη Θάλεια, μια παλιά της φίλη και γειτόνισσα, δυο χρόνια μεγαλύτερή της. Παλιότερα, όταν ήταν ακόμη έφηβη και τα δυο χρόνια φάνταζαν σαν απόσταση αστρική, η Θάλεια είχε μεγάλη επιρροή πάνω στην Άννα. Αυτή της είχε μιλήσει πρώτη και της είχε βάλει την ιδέα της σχολής των καλών τεχνών. Την έβλεπε που είχε πάθος με τη ζωγραφική, έβλεπε, μ' αισθήματα ανάμικτα, την παράξενη έμπνευση της Άννας, τις διαφορούμενες επιρροές που είχε από πράγματα αλλιώτικα, όπως τα μαθηματικά. Για μια στιγμή είχε μάλιστα φοβηθεί μήπως διάλεγε η Άννα τα μαθηματικά αντί για τη ζωγραφική. Έκανε τότε προσπάθεια να την πείσει, ίσως και να τη μεταπείσει, αφού κάποιες στιγμές φοβόταν ότι η Άννα είχε κιόλας πάρει τη λάθος απόφαση.

Η Θάλεια ήταν η φίλη που μαζί της η Άννα πήγε εκδρομή την επόμενη μέρα, μετά που σχετίστηκε με το Μηνά, στο Ζέπελιν. Και στη διάρκεια εκείνης της εκδρομής, εκτός απ' το Μηνά, η Άννα τής μίλησε και για την απόφασή της. Θα 'ταν η τέχνη, η ζωγραφική, ο βασικός της δρόμος στη ζωή. Έτσι της είχε πει τότε. Είχε πια διαλέξει. Τα δυο μαθήματα, αυτά που είχε πάντα μόνο εικοσάρια στο σχολείο είχαν αναμετρηθεί κι είχε νικήσει η τέχνη. Στα μάτια της Θάλειας μόνο, γιατί η Άννα ποτέ δεν

είδε ή δεν κατάλαβε κάποια τέτοια σύγκρουση. Κι είχε φέρει αυτή η εξέλιξη ανακούφιση μεγάλη στη Θάλεια. Σκέφτηκε μάλιστα ότι ίσως να 'χαν και κάποια σχέση, μεταξύ τους, τα δυο εκείνα περιστατικά, η απόφαση δηλαδή της Άννας κι η σχέση της με το Μηνά.

Και χάρηκε μετά η Θάλεια για τη φίλη της, όταν μπήκε κι αυτή στη σχολή. Εύκολα, μες στους πρώτους. Όταν έκλεισε πια οριστικά η απόφαση της Άννας, όταν έκλεισε προς τη σωστή μεριά.

Η Θάλεια ήταν μετά κι ένα απ' τ' άτομα εκείνα, που 'λεγε η Άννα στο Μηνά ότι προτιμάει να βλέπει μόνη της. Κι έτσι κι έγινε. Δεν είχε τύχει ποτέ να συναντηθούν οι τρεις τους. Κανείς δεν το 'χε επιδιώξει κι ούτε ποτέ θα τύχαινε στο μέλλον να βρεθούν κι οι τρεις μαζί.

* * *

Εκείνη τη μέρα ανταλλάξαν λίγες κουβέντες μόνο. Η Θάλεια την είδε που ήταν άκεφη. Της έκανε εντύπωση. Ήταν ακόμη ο πρώτος καιρός, ένας δυο μήνες ήταν μόλις, που είχαν ξεκινήσει τα μαθήματα. Της πέρασε λοιπόν απ' το μυαλό μήπως είχε κάποιο πρόβλημα με το νέο της περιβάλλον. Της πρότεινε τη βοήθειά της.

«Άννα, αν θες καμιά βοήθεια με τη σχολή πες το μου. Θα σου πάρει λίγο χρόνο να μπεις λιγάκι στο καλούπι εδώ, να συνηθίσεις. Κάνε λίγη υπομονή, σύντομα θα προσαρμοστείς, θα 'σαι πολύ ευχαριστημένη. Έτσι γίνεται με όλους. Θα δεις», της μίλησε η Θάλεια.

Έδειξε λιγάκι άβολα η Άννα. Σαν να περίμενε κάποια άλλη κουβέντα απ' τη φίλη της. Της χαμογέλασε λιγάκι αμήχανα, της είπε μετά. «Το φαντάζομαι Θάλεια, όλα θέ-

λουν μια προσαρμογή, το καταλαβαίνω».

Δεν πείστηκε η Θάλεια, δεν ένιωσε ότι άγγιξε εκεί που έπρεπε. Ξαναδοκίμασε.

«Ρε συ, έχεις τίποτα; Σαν να 'σαι αφηρημένη, στεναχωρημένη, κάτι ανάμεσα σ' αυτά μου μοιάζεις. Συμβαίνει τίποτα; Κανέννας τσακωμός με το Μηνά ίσως;»

Όχι δεν ήταν αυτό. Για μια στιγμή σκέφτηκε η Άννα να μιλήσει στη φίλη της, να της πει. Να της πει τι όμως; Δεν είχε φτάσει ακόμη στο μυαλό η κακοκεφιά που 'βγαζε η παρουσία της όλη. Πώς να μπορέσει να την κάνει λόγια;

«Όχι, δεν έχω κάτι το συγκεκριμένο. Κακοδιάθετη φαίνεται πως είμαι. Θα φύγω, θα πάω σπίτι, δε θα πάω στο σχέδιο σήμερα», απάντησε η Άννα.

«Καλά θα το κάνεις, μακάρι να μπορούσα νά 'ρθω μαζί σου να σου κάνω παρέα αλλά έχω πρόγραμμα πολύ φορτωμένο σήμερα», συνέχισε η Θάλεια. Έβγαζε τώρα η Θάλεια κι έναν αέρα ανακούφισης, καθώς ένιωσε ότι ήταν κάτι το στιγμιαίο, τ' ασήμαντο, γι' αυτό και το περαστικό. Αυτό που απασχολούσε την Άννα. Της είπε ότι θα την έπαιρνε σύντομα τηλέφωνο να βρεθούνε, να τα πούνε από κοντά. Εδώ και λίγο καιρό η Θάλεια έμενε με το φίλο της. Δεν ήταν πια γειτόνισσες. Κι είχαν γι' αυτό αραιώσει κάπως κι οι συναντήσεις τους.

Φιληθήκανε. Χάθηκε μετά η Θάλεια σ' ένα διάδρομο. Πίσω από κάτι αφισοκολλητές που τσακώνονταν για το ποιος έχει προβάδισμα σε μια πρέζα ελεύθερο τοίχο. Η Άννα την παρακολούθησε πρώτα με το βλέμμα της. Κοίταξε μετά για λίγο, αδιάφορα κι αφηρημένα, τους αφισοκολλητές. Και μετά από λίγη ώρα, μετά που χάθηκε για τα καλά η φίλη της, κινήθηκε κι η ίδια σιγά σιγά προς την έξοδο. Θα 'παιρνε το λεωφορείο για το σπίτι. Έτσι το

σκέφτηκε εκείνη τη στιγμή.

* * *

Η μέρα ήταν κι αυτή κακόκεφη. Ίδια με την Άννα. Ένα διστακτικό φιλόβροχο είχε ξεκινήσει νωρίς το πρωί κι έφτασε από μόνο του κι έκανε την κίνηση των αυτοκινήτων στην Πατησίων ιδιαίτερα αργή και δύστροπη. Και το περπάτημα μετά των πεζών, βιαστικό έγινε κι αυτό κι αγχωτικό. Κινούνταν με γρήγορο βήμα, για ν' αποφύγουν όσο γίνεται και να κρυφτούν απ' το νερό τ' ουρανού, που έπεφτε έτσι, που και που, ακανόνιστα κι απρόβλεπτα. Και μια μουντάδα μετά, βαριά, που ακύρωνε κάθε ελπίδα ν' αλλάξει κάτι. Κι έδινε μάλλον υπόσχεση ότι έτσι θα τραβούσε η μέρα όλη. Ήταν αρχές Δεκέμβρη.

Όταν η Άννα βρέθηκε μες στην κίνηση άλλαξε ιδέα. Σκέφτηκε ότι ίσως στο σπίτι θα ήταν ο Μηνάς. Μάλλον προτιμούσε να μείνει για λίγο μόνη της, να φύγει η κακή διάθεση που, φαίνεται βοήθησε κι η μέρα, είχε περάσει για τα καλά μέσα της. Έκανε στροφή. Κινήθηκε προς την Πανεπιστημίου. Σκέφτηκε να πάει στον εθνικό κήπο. Εκεί θα μπορούσε, κάπως, ίσως, να γαληνέψει. Να νιώσει καλύτερα, να βγει απ' την κακή διάθεση.

Έφτασε στον κήπο σ' είκοσι περίπου λεπτά. Μπήκε απ' την πόρτα της Αμαλίας. Είχε κόψει πια το φιλόβροχο αλλά είχε προλάβει στο μεταξύ κι είχε σκαρώσει ένα σωρό λακκούβες με νερό κι είχε γεμίσει τον τόπο με λάσπη. Νερό και λάσπη αποθάρρυναν τελείως τους πεζούς να περάσουν μέσα από έναν άδειο πια κήπο. Ένωσε μια ικανοποίηση που θα ήταν έτσι, ήσυχα κι έρημα.

Συνέχισε να περπατά, αργά, προσεκτικά. Ένωθε τη

δροσιά της υγρασίας. Έδειχνε να την απολαμβάνει, κι ας ήταν χειμωνιάτικη, γι' αυτό κι ακόμη άχρωμη. Χαιρόταν μετά την ησυχία, που όλο και δυνάμωνε, που νικούσε κι έβγαινε σιγά σιγά πάνω απ' την ταραχή των λεωφόρων. Άρχισε τότε να σκέφτεται λίγο. Ν' αναρωτιέται για την αρχή της κακής της διάθεσης. Όμως κάτι το συγκεκριμένο να την είχε πειράξει ή να την είχε στεναχωρήσει δε μπορούσε να σκεφτεί ή ν' ανακαλέσει.

Συνέχισε έτσι να περπατάει. Μ' αληθινή κατεύθυνση, εκείνη μόνο που την κρατούσε όσο περισσότερο κι όσο μακρύτερα γινόταν, έξω απ' την ανακατωσούρα και την ταραχή της μέρας. Κι η ίδια, η θολή, σκέψη συνέχιζε να την επισκέπτεται, να τη γυροφέρει. Να φεύγει και να ξανάρχεται, χωρίς απάντηση.

Με την ώρα το ερώτημα που την απασχολούσε γινόταν πιο συγκεκριμένο. Προσπαθούσε πια να φτάσει στην αρχή. Στην αρχή της κακής της διάθεσης. Άρχισε, σιγά σιγά, να διατρέχει το χρόνο. Τη χθεσινή μέρα.

* * *

Το βράδυ είχαν γυρίσει αργά στο σπίτι. Είχαν πάει μια από κείνες τις ατέλειωτες, τις γεμάτες, βόλτες τους, πριν καταλήξουν στο Ζέπελιν για μερικά ποτά, ο Μηνάς, καφέ ελληνικό, η Άννα. Τις απολάμβαναν κι οι δυο τους αυτές τις βόλτες, τις χωρίς κατεύθυνση. Τις χωρίς πολλές, πολλές κουβέντες. Μιλούσε η γαλήνη τότε κυρίως μεταξύ τους. Και τη διέκοπταν τούτη μόνο τα μακρόσυρτα, τ' ατέλειωτα φιλιά τους.

Όταν γύρισαν σπίτι ήταν πια μία η ώρα. Τον είχε προλάβει τότε η Άννα το Μηνά. «Μηνά, απόψε δε θέλω να

κάνουμε έρωτα. Προτιμώ να ζωγραφίσω», του είχε πει.

«Όπως θες Άννα» είχε απαντήσει μετά ο Μηνάς. Και συνέχισε «Μα έχεις κάτι;»

«Όχι τίποτα δεν έχω Μηνά. Έτσι μου 'ρθε μια όρεξη να ζωγραφίσω. Θα σε πείραζε ν' ακούσω λίγη μουσική; Θα σ' εμπόδιζε να κοιμηθείς;» απάντησε η Άννα προσπαθώντας να τον καθησυχάσει.

«Αφού ξέρεις βρε πόσο αγαπάω να σε κοιτάω να ζωγραφίζεις! Τι να μ' εμποδίσει, η μουσική; Απλά θα σε χαίρομαι ακόμη περισσότερο. Έτσι ξεκούραστος που είμαι, κάτι μου λέει πως θα σε παρακολουθώ μέχρι να τελειώσεις το νυκτερινό σου πίνακα», συνέχισε ο Μηνάς.

Ένα αδρό χαμόγελο, για το υπονοούμενο του Μηνά, διαγράφηκε στο πρόσωπο της Άννας. Ξεκίνησε μετά να ζωγραφίζει. Ξεκίνησε απ' την αρχή. Έναν καινούργιο πίνακα. Δε χρειάστηκε ν' ανοίξει κάποιο λεύκωμα εκείνη τη βραδιά. Λες κι ήταν ώριμη πια η έμπνευση. Ξέχασε μάλιστα να βάλει και τη μουσική που είχε πει στο Μηνά λίγο πριν. Τέτοια, αλλιώς, σιγουριά πρέπει να 'νιωθε, μ' αυτόν τον πίνακα, εκείνης της βραδιάς.

Κι οι πινελιές έβγαιναν αργά αλλά σίγουρα. Είχε ξαπλώσει ο Μηνάς και κοιτούσε να δει, να υποψιασθεί τι ακριβώς είχε στο μυαλό της η Άννα. Έτσι που απουσίαζε η μουσική κάλυψε ο ίδιος το κενό, σιγοφιθύριζε ο ίδιος κάποιο τραγούδι. Κάποιο τραγούδι των Doors ήταν. Ξανά και ξανά. Κι αναρωτιόταν ποια άραγε να 'ταν η διαδρομή της, ποιο ήταν το αποψινό της θέμα. Όμως οι πινελιές έβγαιναν αργά, θα περνούσε ώρα να δείξουν, να φανούν οι βασικές μορφές, τα βασικά σχήματα πάνω στον καμβά. Ίσως να μη συνέβαινε καν εκείνη τη βραδιά. Ίσως να μη συνέβαινε ποτέ, σκεφτόταν με κάποια μελαγχολία.

Κι έτσι, μετά από ώρα, ο Μηνάς αποκοιμήθηκε. Κι έπαυσε ν' ακούγεται κι ο σιγανός εκείνος ο ρυθμός των Doors, που ο ίδιος σιγοτραγούδαγε.

Έβαλε τότε την απαλή μουσική η Άννα για να καλύψει το κενό. Βιολί είχε προτιμήσει εκείνη τη φορά, παρά πιάνο, όπως συνήθως το συνήθιζε.

* * *

Ακούγεται τώρα μόνο ο ήχος του βιολιού. Αργός και λυπητερός, υποδέχεται αυτός μόνος τα χρώματα. Έτσι αργά και δύσκολα, όπως βγαίνουν τούτη τη βραδιά στο χαρτί της Άννας. Και συνεχίζεται η συμφωνία αυτή του ήχου και του χρώματος μέχρι αργά, μέχρι μες τη βαθιά ησυχία της νύχτας. Μέχρι που, μετά, μετά από ώρες, αρχίζει να διακόπτεται απ' τους άλλους ήχους. Της γειτονιάς και των πρώτων εργατών της μέρας, που βγαίνουν πια στο δρόμο για τη δουλειά.

* * *

Η Άννα, στον κήπο, σκέφθηκε τότε, ανακάλεσε και μπήκε στην κάθε λεπτομέρεια της νύχτας, μέχρι εκείνη τη στιγμή. Ρώτησε αν ήταν αυτοί άραγε οι ήχοι, οι δεύτεροι, οι ήχοι του ερχομού της νέας μέρας, εκεί που ξεκίνησε η κακή της διάθεση. Ένιωσε όμως τότε μια βέβαιη σιγουριά. Ότι δεν ήταν αυτή η στιγμή που έψαχνε να βρει.

* * *

Βάζει τώρα στην άκρη τα χρώματά της, κλείνει τη μουσι-

κή. Πέφτει δίπλα στο Μηνά, το Μηνά τον κοιμισμένο εδώ και ώρες. Πέφτει να κοιμηθεί και της έρχεται ο ίδιος ο ρυθμός του Μηνά στα χείλη.

Love me two times, babe. Love me twice today.

Την παραξενεύει. Τον σιγοφιθυρίζει, το σκοπό, λίγο κι' αυτή. Ξανά και ξανά. Έξω χαράζει. Το φιλόβροχο έχει πια αρχίσει.

Αποκοιμιέται η Άννα μες το πρωί.

* * *

Κάθεται τώρα στη λίμνη, μες στον κήπο. Απόλυτη ερημιά τριγύρω. Και μέσα κι έξω και γύρω απ' τη λίμνη. Ακόμη κι οι πάπιες έχουν πια κουρνιασει στα σπιτάκια τους. Στην επιφάνεια της λίμνης σταλάζουν που και που τα δέντρα από πάνω. Κι οι στάλες κάνουν μεγάλους, ωραίους, κύκλους, που απλώνονται αργά, με συμμετρία για να σκεπάσουν όλη τη λίμνη. Μόνο που εκεί, στο διάβα τους, συναντούν τους άλλους κύκλους. Εκείνους που 'ρχονται απ' τις πολλές, γειτονικές σταγόνες. Εκείνες που κύλησαν απ' τα πολλά τα διπλανά τα δέντρα.

Συναντιούνται οι κύκλοι. Συγκρούονται κι ανακατώνονται. Καταστρέφει ο ένας τον άλλο. Έτσι φαίνεται στην Άννα να συμβαίνει. Κι έρχονται μετά κι άλλοι κύκλοι. Από άλλες σταγόνες. Κι η όμορφη, η αρχική η αρμονία, η συμμετρία του κάθε κύκλου χωριστά δεν υπάρχει πια πουθενά. Η ομορφιά του καθένα τους έχει κρατήσει για λίγο μονάχα. Έχει πια χαθεί.

Ανασηκώνει όμως τώρα το βλέμμα η Άννα. Βάζει τώρα όλη τη λίμνη, τη βυθίζει μες στο βλέμμα της. Και της αποκαλύπτεται τότε, πάνω απ' τη χαμένη πια αρμονία των

μοναχικών κύκλων, μια άλλη εικόνα. Όχι, οι κύκλοι δεν έχουνε χαθεί. Τώρα, απ' τη νέα απόσταση του ματιού της, τους βλέπει όλους μαζί ν' ανασυνθέτουν μια μαγευτική εικόνα. Η λίμνη όλη τραγουδά στην Άννα. Κι αυτή βυθίζεται και χάνεται μες στην ανείπωτη εκείνη συμφωνία.

Στην αρμονία των χαμένων κύκλων. Στην ασύλληπτη εκείνη ομορφιά. Στην ομορφιά της αταξίας.

Ταράζεται. Γεμίζουν τα μάτια δάκρυα, καθαρίζουν. Καθαρίζουν και δυναμώνουν. Δυναμώνουν και βλέπουν πια πίσω απ' τη μαγεία της μικρής λίμνης. Βλέπουν επιτέλους εκείνο που έφαχνε. Της το 'χει αποκαλύψει πια καθαρά η μουσική των σταγόνων. Η μουσική των κύκλων, των κύκλων που παίζουν τώρα τις νέες τους μαγικές μορφές.

Love me two times, babe, love me twice today.

I'm goin' away.

* * *

Είναι πράγματα που δεν έχουν απάντηση. Κι έτσι δεν προσαρμόστηκε όπως της είπε η Θάλεια ότι θα συμβεί, πριν λίγες ώρες μόνο, στη σχολή της, στις καλές τέχνες. Κι έτσι δεν αφέθηκε ούτε και μες στο μεγάλο έρωτα, αυτόν τον πρόσφατο με το Μηνά. Γιατί άραγε δε θέλησε κι αρνήθηκε να δοθεί σ' αυτές τις δυο, μεγάλες της αγάπες; Απάντηση δε θα 'παιρνε ποτέ γι' αυτά.

Κι είναι διαδρομές που δεν τις έχει ο χάρτης. Όπως αυτή, απ' το χθεσινό πίνακα, στο στίχο μετά, στην πλανεύτρα την συμφωνία της λίμνης τώρα. Στη λίμνη που καταπίνει αδηφάγα τους νερένιους κύκλους και μαζί τους κάθε το προβλέψιμο. Και φτιάχνει απ' τη σάρκα τους

μιαν άλλη ζωγραφιά, πανωραία και παράξενη ετούτη, αθέατη κι ακατανόητη για τους πολλούς. Την ψιθυρίζει η λίμνη αλλά δεν ακούγεται. Νιώθεται μόνο απ' τους λίγους. Και δεν ακούγεται, μήτε ερμηνεύεται από κανένα.

Κύλησε η Άννα στο αδυσώπητο εκείνο fractal της λίμνης. Αφέθηκε και μαγεύτηκε και ξεγελάστηκε το βλέμμα της. Προσπάθησε να χωρέσει τη λίμνη. Κι αντί γι' αυτό την έβαλε η λίμνη σε μια τρελή δίνη, σε μια δίνη δική της, ανεξέλεγκτη. Κι όπως τότε που βυθιζόταν στα fractal και δεν ήξερε που θα βγει η ψυχή της και ποια διαδρομή θα τραβήξει το μολύβι της πάνω στο χαρτί της, έτσι και τώρα ιδέα δεν είχε που θα 'βγαινε απ' το fractal της φύσης που μέσα του τώρα κυλούσε, έτρεχε. Ένα ήταν το σίγουρο. Ότι θα 'βγαινε μακριά, θα 'βγαινε αλλού.

Είναι πράγματα που δεν έχουν απάντηση. Γι' αυτό και τα ονοματίζουν παραξενιές της νιότης. Λέγεται ότι αυτά τα ορίζει μόνο η νιότη. Κι αυτά μετά, με τη σειρά τους, ορίζουν κι αυτά τη νιότη. Αυτόν τον παρασερμό, την αταξία. Την αταξία, την ευλαβική, μόνο. Γιατί η αταξία η ανόητη υπάρχει κι αργότερα, δε σβήνει με τη νιότη. Αταξία ευλαβική, σαν εκείνη την ξελογιάστρα, τη μαγική συμφωνία της μικρής λίμνης.

Κι αυτά τα πράγματα τ' ακατανόητα φαίνεται ότι στέλνουν και σημάδια πριν. Πριν σε ρουφήξουν για τα καλά μες στη δίνη τους. Στέλνουν σημάδια δίστιχα. Σαν εκείνο του Μηνά που του το δανείστηκε μετά, έτσι, ελαφρά κι αστόχαστα, η ιέρεια της σημερινής μέρας. Αυτή που στροβιλίζεται τώρα ασάλευτη και δακρυσμένη δίπλα στα γαλήνια νερά της λίμνης.

Το χαμένο βήμα

Δεν ήταν εκείνη η μόνη η φορά που θα τον προλάβαινε η Άννα. Τότε, εκείνη, η πρώτη φορά στο Ζέπελιν. Δεν ήταν ούτε κι η μόνη φορά που θα 'ταν η Άννα, έτσι, ένα βήμα μπροστά. Έτσι πάντα θα 'τανε, όσο θα μένανε μαζί.

Σαν μια επανάληψη, σαν ένα ξαναπαίξιμο του πρώτου, εκείνου, δευτερόλεπτου. Τέτοια θα 'ταν η σύντομη, η κοινή ζωή τους. Κι η Άννα θα προλάβαινε πάντα το πρώτο βήμα. Κι ο Μηνάς θα θαμπωνόταν συνέχεια, ασταμάτητα, απ' την ακραία εκείνη, την ατρόμητη και την αθόρυβη τη γοητεία. Εκείνη που του φανερώθηκε έτσι απρόσμενα. Που ξεχώρισε και ξεπρόβαλε ξαφνικά μεσ' απ' τις σκιές και του άνοιξε την πόρτα σ' έναν κόσμο αλλιώτικο, κόσμο που δεν τον είχε ποτέ φανταστεί, πόσο μάλλον να τον έχει στο ελάχιστο πραγματώσει. Και τον ταξίδευε μετά, πάνω στο κορμί της, πάνω την ψυχή της και μες στα έργα της. Τα πολλά εκείνα έργα, με τα πανέμορφα χρώματα.

Θα θαμπωνόταν και θ' ακολουθούσε ο Μηνάς. Πάντα. Αρκεί μόνο να μπορούσε να βλέπει και ν' ακολουθεί το βήμα, το μπροστινό, της Άννας. Όπως το 'κανε και το κατάφερε με τόση μαεστρία, τότε, στο Ζέπελιν.

* * *

Όμως τώρα που στροβιλίζεται μακριά η Άννα δε μπορεί ν' ακολουθήσει ο Μηνάς. Τώρα που έχει αφηθεί στις μα-

γικές μελωδίες που της έχουν πλημμυρίσει την ψυχή και τη σπρώχνουν σ' άλλους κόσμους, τώρα που περιδινίζεται μακριά, πολύ μακριά, δε μπορεί ν' ακολουθήσει ο Μηνάς. Θα 'ταν αφύσικο να το κατάφερνε, το ίδιο αυτό, το άναρχο, το πέταγμα της Άννας.

* * *

Και τώρα που μοιραία χάνει το βήμα ο Μηνάς, τι μέλλει άραγε να γίνει; Τώρα που χάνει το πρώτο αυτό, τ' αφύσικο τώρα, το βήμα της Άννας και δε μπορεί πια να τ' ακολουθήσει; Τι πρόκειται άραγε τώρα να συμβεί;

Μήπως αποδειχθεί ένα τέτοιο λάθος και μια τέτοια αστοχία, βαριά και ασυγχώρητη; Θα το προσπεράσει άραγε αυτό η Άννα; Θα δώσει μια δεύτερη ευκαιρία; Θ' αφήσει το πολύτιμο, το μοναδικό, το άγγιγμά της, να συνεχίσει να ζωντανεύει το Μηνά;

Τέτοια δεύτερη ευκαιρία, αλίμονο, δε θα υπάρξει. Δεν είναι στη δικαιοδοσία της Άννας μια τέτοια δεύτερη ευκαιρία. Οι δρόμοι της Άννας δεν έχουν γυρισμό. Αντίθετα στη δίνη του fractal, είναι αδύνατο να κινηθείς. Να βρεις το δρόμο προς τα πίσω δεν υπάρχει ελπίδα. Μέχρι και απόδειξη, μαθηματική, υπάρχει.

Εξορία

Στην αρχή ο Μηνάς σκέφτηκε ότι κάπου θα πήγε η Άννα. Κάπου εκτός Αθήνας, μόνη της, ή ακόμη πιθανότερα με φίλους. Με κάποιους απ' αυτούς, που του είχε πει, τότε, στην αρχή, ότι θα 'θελε να βλέπει μόνη της. Καθώς περνούσαν οι μέρες, κι η Άννα παρέμενε άφαντη, ο Μηνάς άρχισε τότε ν' ανησυχεί. Κόντευε πια εβδομάδα, όταν σκέφτηκε να πάει απ' τη σχολή της. Είχε ακούσει τ' όνομα της Θάλειας, ήξερε ότι ήταν η κοντινότερη φίλη της Άννας. Είχε μια ασαφή ελπίδα ότι η Θάλεια θα 'λειπε, θα ήταν μαζί με την Άννα, κάπου θα 'χαν πάει μαζί. Έτσι πίστευε ο Μηνάς. Έτσι κι έλπιζε. Κράτησε λίγο όμως, η σκέψη κι η ελπίδα του αυτή.

Πήρε λίγη ώρα μόνο για να δει ότι αλλιώς είχαν κυλήσει τα πράγματα. Η Άννα δεν είχε περάσει καθόλου απ' τη σχολή, την Άννα δεν την είχε δει κανείς. Για τη Θάλεια όμως οι πληροφορίες ήταν αλλιώτικες. Εκεί βρισκόταν. Το επιβεβαίωναν διάφοροι. Ένα κύμα φόβου τον πλημμύριζε σιγά σιγά το Μηνά.

Ρωτώντας έφτασε σε μια ομάδα πιο στενών φίλων της Θάλειας. Συζητούσαν για κάποια πρόσφατη δουλειά, ενός ανάμεσά τους. Είδαν το Μηνά, αναστατωμένο. Τα βλέμματα, παραξενεμένα, τραβήχτηκαν επάνω του. Τον άκουσαν, του έδωσαν στην αρχή σημασία. Μετά του απάντησαν, κοφτά, τον διαβεβαίωσαν ότι η Θάλεια, όχι, δεν έλειπε. Ήταν στην Αθήνα, μόνο που δεν είχε κατέβει

εκείνη τη μέρα στη σχολή. Ζήτησε μετά τηλέφωνο ο Μηνάς, ρώτησε, με φανερή πια ταραχή, αν ήξερε κανείς πού θα μπορούσε να τη βρει, τη Θάλεια. Η έντασή του όμως έφερε άλλο αποτέλεσμα. Έκανε μάλλον τα βλέμματα διαστακτικά, αμήχανα. Ανέβασε μετά ο Μηνάς τον τόνο της φωνής, έπεισε τους άγνωστους και καχύποπτους συνομιλητές του, τους γνωστούς της Θάλειας, ότι ήταν κάτι το σοβαρό, ίσως το πολύ σοβαρό. Αναζητούσε μια φίλη της Θάλειας, που έλειπε μια εβδομάδα. Έπρεπε οπωσδήποτε να 'ρθει σ' επαφή μαζί της. Όλη η παρέα αντάλλαξε βλέμματα, βουβά κι επιβεβαιωτικά. Κάποια κοπέλα μετά του αποκρίθηκε. «Η Θάλεια μένει πολύ κοντά, πίσω απ' το Μουσείο. Οδός Ρεθύμνου 8». Αναζήτησε μετά και βρήκε, με δυσκολία, έναν αριθμό τηλεφώνου σε μια ατζέντα. Διέτρεξε ξανά με τη ματιά της όλη την παρέα κι αφού πήρε ξανά γρήγορη έγκριση απ' όλους, εκφώνησε, τον αριθμό στο Μηνά. Τούτος τον σημείωσε στο περιθώριο μιας εφημερίδας που κρατούσε. Μετά, ευχαρίστησε, κι έφυγε βιαστικά.

Η ανησυχία είχε πια κατακλύσει το Μηνά. Τον δυσκόλευε να σκεφθεί, να πάρει αποφάσεις. Έψαξε, στην αρχή, για τηλέφωνο, εγκατέλειψε όμως γρήγορα την ιδέα. Αντιλήφθηκε ότι η Θάλεια έμενε πολύ κοντά, μόλις πέντε λεπτά περπάτημα. Σκέφτηκε έτσι και προτίμησε να πάει κατ' ευθείαν απ' το σπίτι της. Του φάνηκε καλύτερη λύση, πιο άμεση. Λες κι η οπτική επαφή με τη Θάλεια θα μπορούσε να του δώσει παραπανίσιες πληροφορίες που, αλλιώς, ίσως και να πέρασαν απαρατήρητες απ' το τηλέφωνο.

Σε δέκα λεπτά χτυπούσε την πόρτα της Θάλειας.

* * *

Την πόρτα άνοιξε η ίδια η Θάλεια. Ταίριαζε απόλυτα με τις περιγραφές της Άννας. Ψήλη, κοκκινομάλλα, πάρα πολύ λεπτή, καχεκτικά λεπτή. Στόφα αρτίστας. Πιο πολύ όμως ήταν που πρόσεξε ο Μηνάς, ότι απ' την έκφρασή της όλη αναδύοταν μια αναστάτωση. Κάτι σαν μια κατακαθισμένη κι ώριμη στεναχώρια. Συσσωρευμένη εκεί στη μορφή της Θάλειας, εδώ και μέρες. Φούντωσε κι άλλο η δική του αγωνία.

«Καλημέρα και συγνώμη για την ενόχληση, είμαι ο Μηνάς, ο φίλος της Άννας. Ίσως σου έχει μιλήσει», ξεκίνησε ο Μηνάς.

Παρατήρησε τη μορφή της Θάλειας. Είδε την έκφρασή της ν' αλλάζει απότομα. Ραγδαία. Χωρίς όμως ν' αποκτήσει σαφήνεια, χωρίς να πάρει κατεύθυνση. Ο Μηνάς το έβλεπε, ότι κάτι σοβαρό συνέβαινε. Ακόμη κι αν δε μπορούσε να πει τι ακριβώς έκρυβε η ανησυχία της Θάλειας, δεν είχε πια καμιά σχεδόν αμφιβολία ότι κάτι σοβαρό συνέβαινε. Όταν, μετά λίγα δευτερόλεπτα αμηχανίας, τον αγκάλιασε η Θάλεια, χάθηκε πια κι αυτή η τελευταία, η απειροελάχιστη ελπίδα. Να 'χει δηλαδή κάνει κάποιιο λάθος, να 'χει απλά παρεξηγήσει την ταραγμένη όψη της Θάλειας.

«Πέρασε μέσα Μηνά», του μίλησε η Θάλεια αφού άνοιξε μετά από αρκετό χρόνο την αγκαλιά της. Ξεκοκάλωσε τότε ο Μηνάς, κι έκανε τα τελευταία εκείνα διστακτικά και φοβισμένα βήματα. Τα βήματα προς την αλήθεια της Άννας. Προς την αλήθεια που δεν είχε πια αμφιβολία ότι ήταν σε καλή γνώση της Θάλειας. Σ' όλη της τη διαδρομή, σ' όλα της τα βήματα, τούτη την τελευταία, μεγάλη εβδο-

μάδα. Τη βδομάδα της μεγάλης απουσίας.

* * *

Η Θάλεια σέρβιρε φρέσκο καφέ κι άρχισε να του μιλάει για τα γεγονότα. Του είπε ότι η Άννα είχε φύγει, είχε φύγει απ' την Ελλάδα. Πήρε γράμμα της πριν από λίγες μέρες. Στο γράμμα η Άννα τής έλεγε ότι ήταν καλά, να μην ανησυχεί. Και μετά της έγραφε ότι ήταν στο Παρίσι, θα 'μενε εκεί γι' απροσδιόριστο χρόνο. Την πήρε ίσα με πέντε λεπτά να πει αυτά τα λίγα λόγια. Σταμάτησε μετά η Θάλεια, ήπιε λίγο καφέ. Προσπάθησε να βρει τα λόγια της, να συνεχίσει.

Παρακολουθούσε ο Μηνάς. Έδειχνε αποσβολωμένος. Τα λίγα λόγια της Θάλειας άρκεσαν για ν' αρχίσουν να πλέκουν στο μυαλό του τη νέα εικόνα, τη νέα αμείλικτη οπτασία. Όχι πια την αθώα οπτασία των υποσχέσεων της Ρινούλας. Μια άλλη οπτασία τώρα, μια οπτασία ενός χαμένου παράδεισου. Θα φώλιαζε, τούτη, μέσα του για καιρό, για πολύ καιρό. Θα γινόταν ο σταυρός του. Τη Θάλεια άκουγε, έβλεπε όμως να περπατά με την Άννα, να περπατά δίπλα στην Άννα. Είδε μετά την Άννα να κάνει ένα απρόβλεπτο βήμα. Κι είδε τον εαυτό του, εκεί δίπλα, να παρακολουθεί αμήχανος, να μη μπορεί να το καταλάβει μήτε να τ' ακολουθήσει. Είδε την Άννα ν' απομακρύνεται μετά, κι αυτός, εκεί, στη θέση του, ανίκανος να κουνήσει, να κάνει το ελάχιστο βήμα. Σκέφτηκε να φωνάξει μα κατάλαβε ότι δεν ήταν αυτό που περίμενε η Άννα. Κι έμεινε εκεί βουβός, κολλημένος να παρατηρεί την Άννα να χάνεται.

Τον παρατηρούσε η Θάλεια, χωρίς να μπορεί να σχε-

φτεί πού αλήθεια έτρεχε το μυαλό του. Έβγαινε όμως όλη η ακινησία της ψυχής του. Το 'νιωθε η Θάλεια, ότι ερώτησή απ' το Μηνά δε θα 'βγαινε. Κι έτσι συνέχισε.

Έγραφε μετά η Άννα ότι εξήγηση η ίδια δεν είχε. Για τη φυγή της αυτή. Κι ότι δεν της έφταιγε κανείς. Απλά, ένιωσε μια μεγάλη παρόρμηση να φύγει. Και συνέχιζε στο γράμμα λέγοντας για το Μηνά. Ότι ήξερε ότι θα στεναχωρηθεί, ότι αυτός δεν έφταιγε σε τίποτα κι ότι θα του 'γραφε κι αυτού σύντομα. Αν ήθελε μάλιστα η Θάλεια, μπορούσε να του δώσει και του ίδιου το γράμμα να το διαβάσει. Το προέβλεπε σωστά η Άννα, ότι ο Μηνάς θ' αναζητούσε τη Θάλεια. Ήταν το μόνο άτομο που ανέφερε τόσο συχνά, ακόμη κι αν δεν είχαν ποτέ συναντηθεί οι τρεις τους. Να τη βρει στη σχολή δε θα 'χε καμιά δυσκολία.

Νέα διακοπή η Θάλεια. Η βαθιά, βουβή κι ανέκφραστη στεναχώρια του Μηνά κυριαρχούσε πια στο χώρο. Κάθισε δίπλα του, πέρασε το χέρι της πάνω απ' τον ώμο του.

«Τι άλλο; Τι άλλο γράφει;» ρώτησε, ο Μηνάς, μετά από μια μικρή σιωπή. Προεξοφλούσε ότι τα δύσκολα ήταν μπροστά. Δεν είχε αμφιβολία. Δεν τα είχε ξεστομίσει ακόμη η Θάλεια.

«Γράφει, ότι η απόφασή της είναι οριστική. Όσο ανεξήγητη και να φαίνεται, σε μας, ακόμη και στην ίδια, όσο και να μη μπορεί να βρει δικαιολογία καμιά, είναι βέβαιη ότι η απόφαση είναι οριστική. Να μην έχουμε καμιά αμφιβολία».

Ξεροκατάπιε η Θάλεια. Συνέχιζε να έχει το χέρι της περασμένο πάνω απ' τον ώμο του Μηνά. Έτσι που δεν τον ήξερε καθόλου, ήταν αβέβαιη πώς θ' αντιδρούσε. Αναρωτήθηκε αν έπρεπε να πάρει μια απόσταση. Να

τραβηχθεί λίγο δίπλα. Ήταν όμως η απόλυτη ακινησία του Μηνά που την έκανε και προτίμησε να παραμείνει στην ίδια θέση.

Ο Μηνάς έβλεπε πια την Άννα να χάνεται, να ξεμακραίνει, να θολώνει η μορφή της με την απόσταση, να γίνεται κουκκίδα. Να βγαίνει απ' το φως. Κι αυτός, εκεί, ακούνητος μέσα του, ακούνητος και προς τα έξω.

«Άλλο κάτι, άλλο κάτι γράφει;» μίλησε μετά κάποια ώρα.

«Γράφει..., γράφει...» δίσταζε η Θάλεια.

Γύρισε αργά το κεφάλι ο Μηνάς. Η σκοτεινή ματιά του βρέθηκε λίγα εκατοστά μόνο απ' αυτή της Θάλειας.

«Γράφει ότι προτιμά να μην έρθουμε σ' επαφή μαζί της, αυτό δεν είναι;» Ξάφνιασε ο Μηνάς με τον απότομο λόγο του. Βυθιζόταν στην άβυσσο κι όμως η πρόβλεψή του είχε θάρρος, ήταν εύστοχη. Βρήκε το κέντρο.

Κόμπιασε η Θάλεια. Έκανε μια κίνηση με το χέρι, έσφιξε κάπως τον ώμο του Μηνά που είχε στο μεταξύ γυρίσει πάλι το κεφάλι του στην προηγούμενη, στην ακούνητη, τη θέση του. Δεν είχε ο Μηνάς αμφιβολία καμιά για τις επόμενες κουβέντες.

«Ναι, έτσι το λέει», απάντησε με δύσκολη καθυστέρηση η Θάλεια. Κι ένωσε ο Μηνάς το δάκρυ που κυλούσε και συντρόφευε τον τελευταίο τούτο λόγο της.

* * *

Τράβηξε μετά για το σπίτι. Ένωθε πια καλά ότι αυτό που ήξερε για σπίτι θα έπαυε σύντομα να είναι τέτοιο. Το έβλεπε ότι σπίτι δε θα 'χε πια. Σκέφτηκε τότε, για μια στιγμή, το είδε καθαρά, ότι σπίτι του κορμιού του θα

γινόταν πια ο δρόμος. Και σπίτι της ψυχής του η κόλαση η ίδια.

Αυτή ήταν λοιπόν η απόφαση. Το τίμημα της άγνωστης αποτυχίας του. Μόλις του ανακοινώθηκε. Και στάθηκε ορθός, έδειξε θάρρος, όπως και πριν, στη διήγηση της Θάλειας.

Έτσι και τώρα. Ούτε γελάστηκε ούτε τον απάτησε η ακοή του. Ήταν έτοιμος.

Έτσι που είχε αξιωθεί, μια τέτοια πόλη.

* * *

Πέρασε περίπου μια, ίσως και δυο ώρες στο δρόμο. Χρόνος που δε σκεφτόταν τίποτα, χρόνος που δε θα τον θυμόταν ποτέ πια. Σαν να μη ζούσε ήταν εκείνες οι ώρες. Κι όταν στο τέλος βγήκε ξανά στον πάνω κόσμο, έκανε την πρώτη σκέψη μετά που έφυγε απ' τη Θάλεια. Πήρε τροχιά για το σπίτι. Σκέφτηκε να το δοκιμάσει κι ας ήξερε ότι ήταν επικίνδυνο, ριψοκίνδυνο. Την είχε ακούσει την απόφαση. Του το 'χανε απαγορέψει το σπίτι. Τον όρισαν εξόριστο στο δρόμο.

Έτσι ήταν κι έτσι θα 'μενε. Για μήνες. Μέχρι την επόμενη άνοιξη. Τόσο κράτησε η ποινή, η τιμωρία του δρόμου. Η εξορία. Πολύς ο χρόνος δεν ήταν. Αφύσικα σκληρή όμως η κάθε μέρα του αυτή την περίοδο. Γι' αυτό κι ατελείωτη.

Μπήκε στο σπίτι. Του το είχαν όμως εξηγήσει με την αναγγελία της απόφασης. Να μην το τολμήσει. Θα ήταν σαν αγρίμι στο κλουβί. Αφελή σκέψη είχε κάνει, κακή απόφαση είχε πάρει.

Αναμενόμενο ήταν, δεν άντεξε. Μέσα σ' ελάχιστο χρό-

νο, καθώς είχε φτάσει στο σπίτι, ένιωσε να πνίγεται. Τον παραξένεψε το συναίσθημα. Λίγο πριν, στο πουθενά, στο δρόμο, ήταν σχεδόν σε κατατονία. Και τώρα δε μπορεί να χωρέσει πουθενά. Νιώθει μια μεγάλη έκρηξη να ωριμάζει μέσα του. Πετιέται γρήγορα στο δρόμο για να την αποφύγει.

Ξεκινά να περπατά.

* * *

Πού περπατά ο Μηνάς τους μήνες τούτους; Ανεβαίνει στο ένα, στο οποιοδήποτε, λεωφορείο, κατεβαίνει απ' τ' άλλο. Περπατά ασταμάτητα. Τυχαία και χωρίς κατεύθυνση. Μέρα και νύχτα, μέχρι το πρωί. Περπατά και περπατά, μ' άδειο κεφάλι, μ' άδεια ψυχή. Ανάλαφρος για ν' αντέχει. Και μόνο το πρωί, τότε που ζωντανεύει η κίνηση κι οι πρώτοι εργάτες βγαίνουν στο δρόμο για τη δουλειά τότε μόνο νιώθει κούραση, τότε μόνο γυρνάει στο απαγορευμένο σπίτι. Αποκοιμιέται λίγες ώρες και ξεκινά ξανά. Πριν προλάβουν και ξυπνήσουν μέσα του οι φοβερές φωνές. Εκείνες που θα του θυμίσουν μ' ουρλιαχτά την ποινή. Που θα ξαναζωντανέψουν την οπτασία. Που θα τον πετάξουν μ' ορμή έξω, ξανά, στο δρόμο.

Πού περπατά ο Μηνάς τους μήνες τούτους; Σε γειτονιές καινούργιες, σε δρόμους και μαγαζιά, στη θάλασσα στο Σαρωνικό μέχρι πάνω στο βουνό στην Πάρνηθα. Αμίλητος, σαν στοιχειό, περνά απαρατήρητος. Μεσ στο κρύο, στη βροχή, στον αέρα. Πέρα απ' όλ' αυτά μάλλον, παρά μέσα τους. Τίποτα δε νιώθει απ' τα στοιχεία της φύσης, τίποτα δεν τον αγγίζει. Τίποτα δεν επικοινωνεί με τους ανθρώπους γύρω του.

Πού περπατά ο Μηνάς τους μήνες τούτους;

* * *

Σε μια πλατεία, ο Μηνάς, ψάχνει ν' αγοράσει λουλούδια. Κρίνα. Βλέπει τους ανθοπώλες εδώ κι εκεί και μόλις τους πλησιάζει αυτοί χάνονται.

Τόσο μικρή είναι η διαδρομή του κι ας φαίνεται σαν να 'ναι ατέλειωτη. Τόσο μικρή είναι η αληθινή διαδρομή του Μηνά.

Και γίνεται κι ακόμη μικρότερη όταν, χωρίς κρίνα, χωρίς λόγο, ανεβαίνει σε μια πόρτα και μένει εκεί μονάχος, βουβός, ολόγυμνος.

Εκεί περπατάει στ' αλήθεια ο Μηνάς. Μια σταλιά είν' ο αληθινός ο δρόμος του.

Rodeo

Ο Μηνάς παράτησε το Πολυτεχνείο. Χάθηκε κι απ' τις παρέες, εκείνες τις πρώτες, τις ζηλιάρες. Που τον ρωτούσαν, επίμονα, με νόημα, τον πρώτο καιρό, για το κρυφό του μυστικό. Που τον καλούσαν να παίξει ρόλο πρεσβευτή, ρόλο ενδιάμεσου, μήπως και τύχει σε κάποιους τους κάτι απ' τη δική του τύχη. Κι όλα αυτά, χωρίς να 'χει κανείς τους δει ποτέ την Άννα. Τόσο ακτινοβολούσε η ευτυχία του Μηνά, εκείνους τους λίγους, πρώτους μήνες.

Με την εξαφάνιση του Μηνά, έμειναν, στην αρχή, όλοι τούτοι μ' απορία μεγάλη. Δίναν και παίρναν τότε τα σενάρια. Πότε έγερναν προς τη μια εκδοχή, πότε προς την άλλη. Κι έβγαιναν τα ερωτηματικά άλλοτε ως αγωνία, άλλοτε ως ζήλια, άλλοτε ως απορία. Χωρίς ποτέ να 'ναι κανείς σίγουρος για κάτι. Εξάλλου στενές φιλίες δεν είχαν ακόμη φτιαχτεί. Οι γνωριμίες ήταν ακόμη ρηχές, γεμάτες υποθέσεις. Ακουγόταν λοιπόν ότι ίσως και να 'χε φύγει ο Μηνάς απ' την Αθήνα, ίσως κι απ' τη χώρα, χωρίς να μιλήσει σε κανέναν. Έτσι συνήθως έκλειναν οι τυχαίες εκείνες κουβέντες που ξεσπούσαν για τον άφαντο Μηνά. Που κι αυτές, με τον καιρό, όλο και πιο σπάνιες γίνονταν. Μέχρι που σ' ένα, δυο μήνες, είχαν ολότελα σταματήσει. Έτρεχε η εξεταστική περίοδος κι ο Μηνάς πουθενά. Τότε περίπου σταμάτησαν κι οι αναφορές και τα ερωτήματα για το Μηνά. Ξεχάστηκε πια, για τα καλά.

Κι ο Χάρης, ούτε κι αυτός παρατήρησε κάτι. Του μίγνυε το γύρω του, η Έλενα δηλαδή, του μίγνυε με τη σιωπή της ότι κάτι θα συνέβη σ' αυτόν τον παράξενο φίλο του και πήρε τέτοια απόφαση, να εξαφανιστεί. «Αφού έτσι το προτιμά, σε καλό να του βγει!» Έτσι έλεγε η Έλενα σιωπηρά, έτσι τ' άκουγε και το δεχόταν αδιαμαρτύρητα κι ο Χάρης.

Ζούσε λοιπόν ο Χάρης τη δικιά του ευτυχία. Ξένοιαστος, ανεμπόδιστος. Κι έφτασε έτσι να το νιώθει, ότι κάθε άλλη σκέψη, κάθε στιγμή που θ' αφιέρωνε στο Μηνά, ήταν και μια στιγμή κλεμμένη. Και σκότωνε η ένοχη ιδέα του αυτή, γρήγορα, κάθε ερωτηματικό και κάθε άλλη έννοια.

Η Θάλεια μόνο σκεφτόταν στην αρχή καμιά φορά το Μηνά. Όχι όμως τόσο που να την κάνει να θέλει να ψάξει να τον βρει, να μάθει κάτι παραπάνω. Μετά ήταν που περίμενε γράμμα κι απ' τη Άννα. Έτσι της είχε πει. Και σκεφτόταν να ψάξει, ν' αναζητήσει το Μηνά όταν θα 'φθανε το νέο γράμμα. Να το μοιραστεί μαζί του. Μόνο που γράμμα δεν ερχόταν. Γράμμα δεν έμελλε να 'ρθει. Κι έτσι ανέβαλλε τη συνάντηση με το Μηνά. Πέταγε το μυαλό της καμιά φορά, γύριναγε στη συνάντησή τους, σε κείνη την άβυσσο, που μέσα της έβλεπε το Μηνά, άφωνο, να βυθίζεται. Μοιραζόταν κάτι κι η ίδια απ' την ίδια λύπη. Λιγότερη όμως ήταν της Θάλειας, ελεγχόμενη. Μέρα τη μέρα την ξεπερνούσε. Και μίκρυνε έτσι σιγά σιγά ο Μηνάς στη θύμησή της, μέχρι που εξαφανίστηκε και σ' αυτή τελείως. Μέχρι που έπαψε σχεδόν να υπάρχει.

* * *

Ξεχάστηκε λοιπόν ο Μηνάς απ' όλον τον παλιό του κό-

σμο. Έπαψε να υπάρχει. Και περιπλανιόταν τώρα, κατάμονος πλέον, σ' ένα νέο κόσμο. Σ' έναν κόσμο τυχαίο, που ξετυλιγόταν αδιάκοπα μπροστά του, ανεξέλεγκτα, χωρίς αυτός κάτι να διαλέγει, χωρίς κάτι να ποθεί. Μόνο την αέναη, την άσκοπη κίνηση. Και τη λύτρωση, που αυτή έφερνε. Μόνο αυτό ζητούσε.

Ατέλειωτες διαδρομές, πανομοιόμορφες, περνούσαν από μπροστά του. Κι όποιες και να 'παιρνε, πάνω τους να πορευτεί, ίδιες μένανε, τίποτα δεν άλλαζε. Γι' αυτό και προσπάθεια καμιά δεν έκανε να διακρίνει κάτι, να διαλέξει τη μια από την άλλη.

Τόσο ίδιες ήταν οι διαδρομές, που αργότερα έμελλε όλες τους να τις ξεχάσει. Σκοτάδι θ' απλωνόταν πάνω τους, θα τις κάλυπτε. Δε θα μπορούσε ποτέ ν' ανακαλέσει κάποια τους, να πικραθεί η να γελάσει με μια οποιαδήποτε απ' αυτές. Δε θα 'φερνε η θύμησή τους μήτε λύπη, μήτε νοσταλγία μήτε άλλο συναίσθημα κανένα. Χρόνος κενός. Ατέλειωτος και άδειος.

Μονολογούσε μόνο ο Μηνάς στο βηματισμό του. Την είχε αυτή τη συνήθεια από παιδί. Ζητούσε τώρα τη βοήθειά της. Σκέφτηκε πως ήταν τυχερός που 'χε κάνει αυτή την προετοιμασία. Αυτή την άσκηση. Μονολογούσε, κι έφερνε φαίνεται αυτό, μια κάποια μικρή κι ευχάριστη ποικιλία στη ζωή του.

Κι οι μονόλογοι του, κι αυτοί θα χάνονταν όμως στο πέρασμα του χρόνου. Τίποτα δε θ' απέμενε κι απ' αυτούς για τον ύστερο καιρό. Όταν θα 'παιρνε τέλος η ποινή και θα 'βγαινε πια απ' την εξορία του, όταν θα ξαναεπέστρεφε στους ανθρώπους. Στους παλιούς και στους νέους ανθρώπους.

* * *

Το Rodeo ήταν ένα μπαρ σε μια γειτονιά της Αθήνας. Ήταν η μόνη μικρή επιθυμία του Μηνά αυτούς τους μήνες, το μόνο ανθρώπινο αντανακλαστικό ν' αλλάξει λίγο τη ρότα του, να της δώσει κατεύθυνση. Γι' αυτό και τον είχε φέρει ο δρόμος αρκετές φορές από κει. Και μάλιστα σχεδόν πάντα την ίδια ώρα. Αργά τ' απόγευμα, νωρίς το βράδυ. Λες και κάτι να πρόσμενε να φανεί εκείνη την, ίδια πάντα, ώρα. Το Rodeo θα ήταν η μια κι η μόνη ακτίνα κι ανάμνηση όλης τούτης της άχρονης εποχής. Αταξινόμητη κι αυτή. Ούτε καλή ούτε κακή. Ύπαρκτή όμως. Σταθερή στο χρόνο. Γι' αυτό και τόσο ιδιαίτερη.

Έμελλε στο Rodeo να τον σημαδέψει ένα περιστατικό, μια γνωριμία που θα 'κανε εκεί. Ίσως, αν δεν ήταν αυτή η παράξενη συνάντηση, να είχε ακολουθήσει κι αυτό τον ίδιο δρόμο, να είχε χαθεί κι αυτό στη μαύρη άβυσσο που καταβρόχθιζε την καθημερινότητα του Μηνά.

* * *

Το μπαρ ήταν ερημικό και θεοσκότεινο. Τις ώρες που πέραγε ο Μηνάς τα μπαρ δεν έχουν ιδιαίτερη κίνηση. Εδώ όμως δύσκολα μπορούσες να φανταστείς κίνηση και τις άλλες ώρες της μέρας, τότε δηλαδή που ανοίγουν στ' αλήθεια τα μπαρ και υποδέχονται ανθρώπους και ζωντανεύουν. Δε θύμιζε σε τίποτα το Ζέπελιν. Ποτέ δε θα μπορούσαν βέβαια να 'χαν ξετυλιχτεί εδώ, ανάλογες ιστορίες μ' αυτές που 'χε βιώσει εκεί.

Η μουσική έπαιζε πάντα μπλουζ. Όλες τις φορές που πέρασε ο Μηνάς. Σιγανά. Χωρίς φωνή. Έστελνε κι η μου-

σική το μήνυμα ότι το μέρος δεν ήταν για πολλές κουβέντες. Γι' άλλο λόγο ερχόσουν εδώ, όχι για να συζητήσεις.

Αυτό το μήνυμα ήταν που άκουσε κι ο Μηνάς. Την υπόσχεση της σιωπής. Τη βεβαιότητα ότι δε θα χρειαζόταν να βγει απ' τα τρίςβαθα σοκάκια που μέσα τους κινιότανε κι ανάσαινε.

* * *

Την πρώτη φορά κάθισε σε κοντινή απόσταση από κάποιον άλλο πελάτη. Έμοιαζε τούτος απορροφημένος μες στις σκέψεις του. Ένα βιβλίο που 'χε δίπλα του φαινόταν άσχετο, παράταιρο. Όλο το παρουσιαστικό του έδενε δύσκολα μ' άτομο που θα μπορούσε ποτέ να διαβάζει. Κι έτσι το μάτι του Μηνά παρατήρησε γρήγορα το παρακείμενο βιβλίο. Τον παραξένεψε, του φάνηκε αταίριαστο.

Έδειχνε αρκετά χρόνια μεγαλύτερος απ' το Μηνά. Σίγουρος δε μπορούσες όμως να 'σαι, καθώς είχε φορεσιά κι όψη εργάτη μάλλον παρά διανοούμενου. Κι ο χρόνος μ' αυτούς τρέχει αλλιώς, πιο γρήγορα.

Ο γείτονας παρατήρησε και κείνος το Μηνά. Την πρώτη φορά δεν είπε κάτι. Γύρισε το βλέμμα, έμεινε βυθισμένος στον εαυτό του. Τη δεύτερη φορά όμως του μίλησε.

«Η σιωπή είναι τρομακτική μόνο για τους φλύαρους ανθρώπους, δε συμφωνείς;» Έτσι απευθύνθηκε στο Μηνά.

Ο Μηνάς παραξευέντηκε στη αρχή. Ήταν πια πάνω από δυο μήνες που δεν είχε ανταλλάξει κουβέντα. Κι έτσι του έκανε εντύπωση ο λόγος του σχεδόν γείτονά του. Και πριν προλάβει να ολοκληρώσει τη σκέψη του, τον άκουσε που συνέχισε.

«Ο Burroughs το είπε αυτό, όχι εγώ βέβαια», συμπλή-

ρωσε κι άφησε μετά ένα χαμόγελο ν' αγνοφανεί. Σαρκαστικό χαμόγελο, για τον εαυτό του. Για να προλάβει την περίπτωση που θα μπορούσε ποτέ κανείς να νομίσει ότι είχε, ο ίδιος, σκεφτεί κι επινοήσει κάτι τέτοιο.

Ένωσε ανάμικτα μέσα του ο Μηνάς. Μια πρώτη ταροαχή υποχώρησε γρήγορα. Κι ήρθε μετά κι ένωσε μια οικειότητα με το λόγο που μόλις άκουσε.

Παρέμεινε όμως ανέκφραστος.

Συστήθηκε μετά ο γείτονας, Γιώργο τον λέγανε. Γύρισε και το βιβλίο προς τη μεριά του Μηνά. «Τον ξέρεις αλήθεια τον Burroughs;» του απευθύνθηκε ξανά, σηκώνοντας και δείχνοντάς του το βιβλίο.

Κάτι είχε ακούσει ο Μηνάς χωρίς όμως να ξέρει λεπτομέρειες ή να 'χει ποτέ ο ίδιος διαβάσει κάτι. Του έκανε όμως εντύπωση που ο Γιώργος, όπως του συστήθηκε, διάβαζε τέτοια πράγματα. Το παρουσιαστικό του, όλη του η όψη, έδειχνε αλλιώτικο άτομο. Από άλλον πολιτισμό.

«Τον ξέρω ναι, χωρίς να 'χω όμως διαβάσει κάτι κι ο ίδιος. Ήταν ναρκομανής αν δεν κάνω λάθος», ξεκίνησε ο Μηνάς. Άρθρωνε τις πρώτες διαλογικές του κουβέντες μετά από καιρό. Μετά από τόσο καιρό που μέχρι κι ο τόνος της φωνής του τον παραξένεψε. «Αλλιώς φαίνεται, μιλάει κανείς στο εαυτό του, αλλιώς στους άλλους», σκέφτηκε ο Μηνάς.

«Ναι, ναρκομανής ήταν», συνέχισε ο Γιώργος μ' ουδέτερο τόνο. Και συμπλήρωσε το ίδιο άχρωμα: «ναρκομανής και ποιητής, τέτοιος ήταν».

«Και πώς ήρθες σ' επαφή μαζί του, τι σου άρεσε στο γράψιμό του;» τον ρώτησε ο Μηνάς.

Χαμογέλασε, μ' απαλό σαρκασμό και πάλι, και του απάντησε μετά ο Γιώργος. «Μου άρεσε, με παραξένεψε,

που ήταν ναρκομανής. Κι εγώ ναρκομανής ξέρεις είμαι. Όχι ποιητής εγώ, σκέτος ναρκομανής». Κι έκλεισε με τα λόγια αυτά, που πέρασαν ασχολίαστα κι ασυμπλήρωτα απ' το Μηνά, η πρώτη τους εκείνη συνάντηση.

* * *

Βρεθήκανε ξανά στο ίδιο μέρος, μετά μια δυο βδομάδες. Ο Μηνάς μίλησε τότε στο Γιώργο. Μπήκε στο Rodeo, τον είδε και κάθισε σ' ένα γειτονικό του τραπέζι. Θυμήθηκε ότι την προηγούμενη φορά δεν είχε καν συστηθεί. Συστήθηκε λοιπόν κι άρχισε μετά να του μιλά, αργά, χωρίς φλυαρίες. Δίνοντας υπόσχεση ότι θα σεβαστεί τον κανόνα του χώρου, που ήταν ασφαλώς και κανόνας του Γιώργου αλλά και δικός του.

«Είναι τώρα τρεις μήνες, όλος ο χειμώνας, που είμαι στο δρόμο. Πηγαίνω σπίτι μόνο για να κοιμηθώ. Το πρωί, ξυπνάω και πετάγομαι έξω σαν τρελός. Πνίγομαι από ένα συναίσθημα ανυπόφορο. Δε με χωράει ο τόπος. Και γυρνάω μετά όλη μέρα, μόνος, στο δρόμο. Οπουδήποτε». Έτσι ξεκίνησε ο Μηνάς. Και συνέχισε αργά τη διήγησή του. Τον άκουγε τότε ο Γιώργος να διατρέχει αποσπάσματα κι ασύνδετα περιστατικά της σχέσης του με την Άννα. Τον άκουγε χωρίς να τον διακόψει καθόλου.

Κι όταν ο Μηνάς σκέφτηκε ότι είχε πει πια αρκετά, όταν ένιωσε ταυτόχρονα ότι ο ίδιος δεν ήθελε άλλο να μιλά κι ότι ίσως κι ο Γιώργος να μην ήθελε άλλο ν' ακούει, τις δικές του ιστορίες, τότε σταμάτησε. Πρόλαβε μόνο κι ένιωσε ένα παράξενο συναίσθημα, μια μικρή ευφορία, που φαίνεται ξεπήδησε απ' τη μνήμη της εποχής που συζητούσε ακόμη με τον κόσμο. Της εποχής που φάνταζε

τώρα τόσο μακρινή.

Κι ο Γιώργος μετά απάντησε στην αργή διήγηση του Μηνά, με λίγα μόνο λόγια. «Μηνά, έφυγε στ' αλήθεια η Άννα;»

* * *

Τόσο αλήθεια απίστευτα ήταν τα θραύσματα της ιστορίας που διηγήθηκε ο Μηνάς; Τόσο που ν' αναρωτηθεί ο Γιώργος αν ήταν αληθινά; Αυτή η σκέψη συντρόφευε το Μηνά στη συνέχεια της βραδιάς του. Και μονολογούσε μαζί της. Κάπου την περιγελούσε την κουβέντα του Γιώργου. Άλλοτε πάλι σοβάρευε, προσπαθούσε να την καταλάβει καλύτερα. Τι ήταν άραγε αυτό που τον έκανε να την ξεστομίσει;

* * *

Την τρίτη και τελευταία φορά που συνάντησε και μίλησε με το Γιώργο στο Rodeo, τον προσκάλεσε στο τραπέζι του.

Τον κέρασε ένα ποτό. Ο Γιώργος τού διάβασε μερικά κείμενα του Burroughs. Απ' το ίδιο πάντα βιβλίο. Έδειχνε να του ασκούν μια παράξενη, μεγάλη, έλξη. Δε σχολίασε κάτι, μόνο διάβαζε. Ούτε ξανάφερε τη συζήτηση στην Άννα και στο παράξενο σχόλιο που 'χε κάνει την προηγούμενη φορά. Κι ο Μηνάς δε γύρισε τη συζήτηση εκεί. Σ' αυτό που του 'χε μείνει ως απορία. Μόνο άκουγε αυτά που διάβαζε ο Γιώργος. Και πιο πολύ άκουγε το Γιώργο τον ίδιο να διαβάζει.

Μια στιγμή ο Γιώργος σταμάτησε το διάβασμα. Έκλει-

σε το βιβλίο. Μετά μίλησε.

«Στην αρχή, όταν έφυγε η Ρέα από ναρκωτικά με έπνιγε ο θυμός. Μου έφταιγαν όλοι. Ανθρώπινο κι αυτό. Το ξεπέρασα όμως γρήγορα. Σύντομα γέλαγα μαζί του». Σταμάτησε για λίγο ο Γιώργος, έριξε μια γρήγορη διαπεραστική ματιά. Να δει αν τον ακολουθεί ο Μηνάς.

Μετά συνέχισε: «γρήγορα σταμάτησε να μ' απασχολεί η κακούργα η κοινωνία. Έπεσα σε θλίψη. Κι η θλίψη μού έφερε μια ανάγκη αυτοκαταστροφική. Αναζητούσα τη Ρέα μες στη δική μου καταστροφή. Μ' έφερνε αυτό κοντά της. Έτσι το 'νωθα. Έτσι προσπαθούσα να ζωντανέψω την εικόνα της. Η εικόνα της Ρέας έμενε βέβαια άπιαστη, ανεκπλήρωτη. Κι ο ίδιος βυθιζόμουν, χανόμουν».

Μεσολάβησε μια παύση. Μια παύση που όμως μιλούσε. Κι άκουσε ο Γιώργος τη φωνή της και διέκρινε την αμηχανία που χιτζόταν στο Μηνά. Την είδε μετά να γράφεται και στην όψη του. Κι έτσι σκέφτηκε ν' αλαφρώσει λίγο την ατμόσφαιρα.

«Καφέ πίνεις εσύ, πάντα;» τον ρώτησε.

«Καφέ πίνω, ναι, όχι πάντα αλλά συχνά. Τώρα που το λες, επιρροή είναι κι αυτό της Άνας. Διπλός ελληνικός σκέτος. Αυτόν προτιμούσε».

Κούνησε το κεφάλι ο Γιώργος. Ψιθύρισε ένα «μάλιστα, κατάλαβα». Έπιασε μετά πάλι το βιβλίο του. Κάτι όμως του άλλαξε τη διάθεση. Άφησε το βιβλίο, γύρισε, κοίταξε και μίλησε στο Μηνά.

«Ξέρεις γιατί πίνεις καφέ Μηνά;» τον ρώτησε.

Κι ο Μηνάς αποκρίθηκε γοργά και με σιγουριά. «Γιατί μου τη θυμίζει, γιατί έτσι τη φέρνω κοντά μου. Νοερά».

«Πίνεις καφέ για τον ίδιο λόγο που εγώ έχω παραδοθεί στα ναρκωτικά. Για την εικόνα, την ανάμνηση. Αντί να

ζουμάrouμε στη ζωή, κολλήσαμε στην πρώτη εικόνα που χάθηκε. Και προσπαθούμε με κάθε τρόπο να την κρατήσουμε ζωντανή. Αυτό κάνουμε Μηνά! Αυτό κάνουμε κι οι δυο μας. Με μια διαφορά όμως».

Χαμογέλασε τότε ο Γιώργος κι ολοκλήρωσε τη σκέψη του. «Άλλο η καφεΐνη η δική σου κι άλλο η ηρωίνη, η δική μου. Η δική σου η προσπάθεια να βρεθείς κοντά στην εικόνα σου είναι αθώα, ίσως κι όμορφη. Εμένα με βυθίζει. Με σκοτώνει».

Ο Μηνάς φάνηκε ν' αναστατώνεται. Σαν να ένωσε κάποια ενοχή για τις σκέψεις που ξύπνησε μες στο Γιώργο. Απολογήθηκε. «Συγνώμη Γιώργο, αν σου θύμισα... Δε θα μπορούσα ποτέ να το φανταστώ».

Μα ο Γιώργος την προσπέρασε την κουβέντα του Μηνά. Έμεινε πάνω στην ίδια, τη δική του, διαδρομή. «Αντί να ζουμάρω στη ζωή, να βρω τη νέα Ρέα, προτίμησα μια εικόνα μνημόσυνο. Κι ας με ρούφαγε, μέσα της, μέρα τη μέρα, κι ας με κατασπάραζε».

Μεσολάβησε σιωπή. Ο Γιώργος σηκώθηκε μετά, ετοιμαζότανε να φύγει. Κοίταξε το Μηνά, του μίλησε: «γεια σου τώρα. Σ' αφήνω. Ελπίζω εσύ να το καταφέρεις, να ζουμάρεις, να δεις μια μέρα τη δική σου την εικόνα, έξω σου, μπροστά σου, να σου απλώσει το χέρι. Να σου χαμογελάσει. Να ελευθερωθείς απ' τ' αβάστακτο, τ' ανέγγιχτο που τώρα ζει μέσα σου. Το ελπίζω. Όχι μόνο το ελπίζω αλλά και το πιστεύω. Θα τη δεις αλλού την εικόνα, έξω. Θα βρεις τον τρόπο. Κι αυτή που μου λες τώρα, η προηγούμενη εικόνα, θα πάρει κι αυτή μια άλλη θέση μέσα σου. Θα μπορέσεις να ζήσεις μαζί της. Θα είναι γαληνεμένη, όμορφη». Σταμάτησε για μια στιγμή ο Γιώργος. Έδειχνε να συγκινείται. Μετά χαμογέλασε λίγο, έκρυψε τη συ-

γκίνηση και συνέχισε: «να την ξεχάσεις, να την εκδικηθείς, ούτε θέλεις, ούτε έχεις ελπίδα. Το ξέρω, το βλέπω».

Ο Γιώργος σταμάτησε το λόγο του απότομα, μέσα σε μια στιγμή πήρε ύφος σοβαρό. Το βλέμμα του σκλήρυνε, μετά συνέχισε. «Κάτι θα μείνει βέβαια πίσω, κάτι συνήθως μένει. Κάτι που θα ξυπνάει και θ' αγριεύει καμιά φορά. Που θα σε φέρνει πίσω στην αρχική εικόνα, που θα σε βασανίζει, μπορεί κι αλύπητα. Το αφόρητο όμως στοιχείο που τώρα σε κάνει κι υποφέρεις, αυτό μια μέρα, σύντομα, θα γαληνέψει. Θ' αλλάξει. Εσύ θα το καταφέρεις, έτσι το νιώθω. Θα το καταφέρεις να ζεις μαζί του χωρίς να τυραννιέσαι».

Μεσολάβησε μετά μια παύση, πριν ο Γιώργος συμπληρώσει. «Μόνο σ' αυτό διαφέρουμε φίλε μου! Εσύ μπορείς να το εξημερώσεις το στοιχείο σου. Μέρα τη μέρα πλησιάζεις. Θα το γλυκάνεις, θα σταματήσει να σε τυραννάει. Εγώ, λευτεριά απ' το δικό μου, δεν το ελπίζω Μηνά. Γεια σου τώρα!»

Ο Γιώργος άνοιξε την πόρτα κι έφυγε. Ο Μηνάς σήκωσε το βλέμμα. Μόλις που πρόλαβε να δει το πικρό χαμόγελο του Γιώργου, καθώς η πόρτα έκλεινε πίσω του.

Κάθισε μετά ο Μηνάς καλά, απλώθηκε σ' όλη την καρέκλα. Χαλάρωσε για μια στιγμή. Άρχισε μετά να σκέφτεται. Συνοφρωώθηκε. Το μυαλό του έτρεξε σ' αυτό που του είπε ο Γιώργος. Κάτι του θύμιζε αυτή η κουβέντα, το ζουμάρισμα. Προσπάθησε να θυμηθεί, μα τίποτα, τίποτα, δεν έπαιρνε μορφή στο νου του. Κι ας ήταν τόσο οικεία η κουβέντα αυτή του Γιώργου. Κι ας κουνούσε μέσα του κι ας ξύπναγε κάτι σίγουρο, κάτι ωραίο και βαθύ. Τίποτα δεν έφτανε στο νου.

* * *

Την επόμενη φορά έλειπε ο Γιώργος. Ρώτησε ο Μηνάς το μαγαζί. Του είπανε ότι είχε πια φύγει απ' την περιοχή. Σταμάτησε να 'ρχεται. Κι έτσι δεν ένιωσε ο Μηνάς ανάγκη να ξαναπεράσει. Γύρισε και συνέχισε τα ίδια βήματα. Πάνω στις ίδιες, άδειες, μέρες.

Τι θ' απομείνει στο Μηνά απ' την εποχή ετούτη; Από τούτο το χειμώνα; Με μια μικρή εξαίρεση, τα λίγα απογεύματα στο Rodeo, μήτε ανθρώπους συνάντησε, μήτε τοπία κι άλλες στιγμές κι ομορφιές της φύσης παρατήρησε. Μήτε τα δικά του τα λόγια θα θυμάται ποτέ στο μέλλον. Τίποτα δε θα θυμάται ο Μηνάς. Τίποτα απολύτως. Νάρκη. Νάρκη χειμερινή.

Κι ο Γιώργος, ίσως γι' αυτό τον ρώτησε αν είχε φύγει στ' αλήθεια η Άννα. Γιατί την έβλεπε που 'χε ριζώσει πια βαθιά μες στο είναι του. Γιατί διέκρινε με σιγουριά, καθαρά, τη μορφή της πίσω από τη νάρκη του.

Και τα λίγα κείμενα του Burroughs που του διάβασε, κι αυτά τέτοια ήταν. Κείμενα σκοτεινά, για το χειμώνα, για τη ζωή που χάθηκε. Κείμενα για την τυραννία που φέρνει αυτό που έφυγε. Που έφυγε ανεξήγητα, που χάθηκε για πάντα. Λόγια γι' αυτό που γίνηκε πια ανέγγιχτο.

* * *

Κι η τελευταία κουβέντα του Γιώργου, αυτή που έφερε στο Μηνά εκείνη τη λυτρωτική χαλάρωση της τελευταίας τους στιγμής, ίσως αυτή και να μην ήταν παρά ο νέος σπόρος και το προμήνυμα της άνοιξης.

Επιστροφή

Εκείνη τη μέρα, Κυριακή ήταν, τινάχτηκε πάλι με την ίδια, πρωινή, αγωνία. Ξύπνησε βαρύς, όπως το συνήθιζε κάθε μέρα. Απ' τον ανήσυχο, τον ένοχο ύπνο του. Ντύθηκε μετά και κινήθηκε βιαστικά προς την πόρτα. Να πεταχθεί στο δρόμο, να γυρίσει στο σπίτι του, το πραγματικό. Ν' αδειάσει το μυαλό του, να πορευτεί στη λησμονιά.

Καθώς όμως άγγιζε το χερούλι της πόρτας, κάποια δύναμη τον συγκράτησε πίσω. Τον έκανε διστακτικό. Άνοιξε αργά την πόρτα, σαν κάτι να τον εμπόδιζε. Αργά παρατήρησε μια παράξενη ησυχία στο διάδρομο και παντού τριγύρω. Έτσι του φάνηκε.

Και σκέφτηκε, τότε, ότι θα ήταν Κυριακή.

Και με τη σκέψη αυτή, γαντζώθηκε, ανέβηκε ξανά πάνω στο χρόνο. Το χρόνο τον ένωθε, αυτή την εποχή, μόνο αργά τη νύχτα, όταν κουραζόταν. Όταν έφτανε στην εξάντληση. Ήταν εκείνη η μόνη στιγμή που έκανε μια σκέψη για το χρόνο, που μονολογούσε, όπως το συνήθιζε. Που φιθύριζε ένα «τέλειωσε η μέρα». Και μετά τον ένωθε, το χρόνο, και το πρωί, τότε που έβγαινε στο φως κι αναζητούσε γρήγορα το λυτρωμό του δρόμου. Αυτές ήταν οι μόνες δυο στιγμές που γνώριζε για νύχτα και για μέρα, για νωρίς και για αργά. Την υπόλοιπη μέρα, την υπόλοιπη νύχτα, χρόνος δεν υπήρχε.

Γι' αυτό κι ήταν παράξενη η αίσθηση εκείνου του πρωινού. Πολύ ιδιαίτερη. Έτσι που ένωσε μετά από καιρό

το χρόνο, έτσι που πετάχτηκε για μια στιγμή έξω απ' το άχρονο που ζούσε.

Κι η μικρή εκείνη στιγμή φαίνεται ήταν αρκετή. Για ν' αρχίσει να κινά τους δείκτες. Τους δείκτες του δικού του χρόνου.

Γύρισε πίσω στο δωμάτιο. Σχεδόν χαμογέλασε. Του φάνηκε μεμιάς τόσο παράξενο, σχεδόν αφύσικο που, μέχρι πριν λίγο, ένιωθε έτσι, μια τέτοια ασφυξία, μια τέτοια μανία αφόρητη να πεταχθεί στο δρόμο. Τώρα ήταν πιο ήρεμος. Σχεδόν βέβαιος ότι η μέρα αυτή θα περνούσε αλλιώς. Θα ήταν μια νέα μέρα. Ίσως κι οι επόμενες να ήταν κι αυτές τέτοιες. Νέες μέρες, χωρίς αυτή την αβάσταχτη αγωνία να φύγει. Μέρες, που θα τις κινούσε κι αυτές ο χρόνος. Ο χρόνος των ανθρώπων.

Κάθισε, έφτιαξε καφέ. Κοίταξε έξω στο πάρκο απέναντι. Παρατήρησε τη γαλήνη του πάρκου, τον άδειο δρόμο.

«Ασφαλώς και είναι Κυριακή», μονολόγησε ξανά. Τον πλησίαζε πια μια μακρινή όσο κι ελάχιστη χαρά.

* * *

Όταν αργότερα βγήκε απ' την πόρτα ήταν ένας άλλος άνθρωπος. Ένας άνθρωπος που, σιγά σιγά, αναγεννιότανε.

Σκέφτηκε να πάει προς το κέντρο, προς το Μοναστηράκι. Ήταν σαράντα λεπτά δρόμος. Ο στόχος που έβαλε, το μέτρημα του στόχου που αμέσως μετά έκανε, τον γέμισαν και τα δυο ένα αλλόκοτο συναίσθημα. Ένα συναίσθημα επιστροφής. Επιστροφής σ' έναν κόσμο απ' όπου αναχώρησε πριν από καιρό, απ' όπου ξεβράστηκε. Και που τώρα ξανάβρισκε. Με τη σιγουριά, σιγά σιγά, να ριζώνει μέσα του ότι θα μείνει πια μαζί του. Τον διαπέρασε αυτή

η καινούργια αίσθηση. Η σιγουριά. Έφθασε η λέξη μέχρι τα χείλη, έγινε λέξη. «Σίγουρα έτσι είναι», μονολόγησε κι ένιωσε το μεταίχμιο, το τέλος και την αυγή συνάμα. Κι η σιγουριά, η απλή εκείνη η πρώτη η σιγουριά, άρχισε κι αυτή μετά ν' αλλάζει, να μεγαλώνει, να παίρνει άλλο δρόμο. Να ξεμακραίνει απ' το μυαλό, να υπερχειλίζει, να πλησιάζει στη ζώνη της ψυχής. Να γίνεται εκεί δειλή χαρά, θολή επιθυμία. Που αποτυπωνόταν κι έπαιρνε μορφή στην όψη του Μηνά.

Στα σαράντα εκείνα λεπτά, εκείνου του κρύου, μαρτυατικού πρωινού της Κυριακής, που τα περπάτησε ο Μηνάς, για πρώτη φορά, μετά από τρεις μήνες, με κατεύθυνση συγκεκριμένη, χτυπούσε ο χρόνος συνέχεια μέσα του. Καθαρά και μ' ακρίβεια τέτοια, που πέρασε ο ρυθμός του χρόνου στον ίδιο το βηματισμό του. Παρέμεινε έτσι και το βήμα του καλά σταθερό, ομοιόμορφο. Και κάθε, κάποια, βήματα, τινάζόταν το μυαλό του Μηνά σε πράγματα διάφορα, πράγματα της ζωής που άφησε. Στους γνωστούς του, στους φίλους του, στο Χάρη κυρίως αλλά και στους άλλους που 'χε αρχίσει να γνωρίζει στη σχολή του μέχρι που, μια μέρα, περπάτησε έξω απ' τη σχολή, έξω κι απ' τη ζωή τους.

Αναρωτήθηκε για το Χάρη. Για μια στιγμή τού φάνηκε παράξενο που δε βρήκε κάποιο σημείωμα, κάποιο μήνυμα στο τηλέφωνο, κάτι τέλος πάντων που να μαρτυρούσε ότι κάποιος κατάλαβε την απουσία του, ότι κάποιος τον αναζήτησε. Αν δεν ήταν αυτός ο Χάρης, ποιος θα μπορούσε ποτέ να 'ναι; «Λες ν' άφησε κάτι και να μην το είδα έτσι χαμένος που ήμουν αυτή την περίοδο;» σκέφτηκε ο Μηνάς για μια στιγμή. Την έδιωξε όμως τη σκέψη γρήγορα. Την έκρινε πρώτα με το μυαλό. Τη βρήκε αβάσιμη.

Κι ύστερα χαμογέλασε πικρά σαν κατάλαβε ότι κανένα σημείωμα δεν είχε αφήσει ο Χάρης. Κανένα μήνυμα. Μήτε ο Χάρης μήτε άλλος κανείς. Αν υπήρχε σημείωμα, θα το 'χε δει, αν υπήρχε μήνυμα θα το 'χε ακούσει. Έτσι σκέφτηκε κι ένωσε σίγουρος ότι έτσι ήταν. Ίσως μάλιστα, αν υπήρχε κάτι απ' αυτά, να βοηθούσε ν' αναγεννιόταν κι αυτός νωρίτερα. Την έκανε κι αυτή τη σκέψη. Χώρο όμως, σήμερα, για παράπονα δεν ήθελε ν' αφήνει ο Μηνάς. Κι έτσι τον προσπέρασε το Χάρη. Κι η σκέψη του αυτή δεν κράτησε παρά ελάχιστα.

* * *

Κάθισε αργότερα, κάπου στο Μοναστηράκι, να πιει έναν καφέ. Κάθισε έξω, κι η κοπέλα του καφενείου παραξενεύτηκε που, μια τέτοια κρύα μέρα, πρωινό Κυριακής, προτιμούσε κάποιος να μείνει έξω, μες στο κρύο, αντί να μπει μέσα, στη ζέστη και στη θαλπωρή του μαγαζιού. Παραξενεύτηκε μέχρι που σκέφτηκε να του προτείνει η ίδια να δει μέσα το μαγαζί, που ήταν τόσο ωραίο, τόσο ζεστό. Παραξενεύτηκε τόσο, μέχρι που το τόλμησε, να τον ρωτήσει.

«Μήπως θες να ρίξεις μια ματιά μέσα, που έχουμε και τζάκι κι είναι πιο ζεστά;» ρώτησε η ευγενική σεβιτόρα.

Διχάστηκε ο Μηνάς ανάμεσα στην ευγένεια και στην παραξενιά που ένωσε απ' το λόγο της κοπέλας. Απ' την προτροπή της να πάει κοντά στη ζέστη. Ζέστη και κρύο είχαν φύγει για τα καλά απ' τη μέρα του Μηνά. Θα 'κανε ασφαλώς καιρό ακόμη να φτάσει ξανά στο βασιλείο τους. Κι η προτροπή της κοπέλας του φαινότανε βιαστική και παράξενη.

Δεν κατάφερε ο Μηνάς να συμβιβάσει τα δυο αυτά συναισθήματα, να τα κάνει κάτι συγκεκριμένο. Κι έμεινε έτσι το βλέμμα του παράξενο, ανακατεμένο. Και το βλέμμα εκείνο άλλαξε γρήγορα διάθεση και στην κοπέλα. Ερχότανε, το βλέμμα, από μακριά, είχε μέσα του κάτι τ' απόμακρο και το σκληρό.

«Ένα διπλό ελληνικό, σκέτο, μου φέρνεις σε παρακαλώ», παρήγγειλε στο τέλος ο Μηνάς, αποφεύγοντας ν' απαντήσει στην προτροπή της κοπέλας.

Κι αυτή τραβήχτηκε μετά γρήγορα μες στο μαγαζί για να ετοιμάσει τον καφέ, που μόλις της είχε παραγγείλει. Απορημένη και μ' ένα μικρό φόβο που της έφερε η όψη του Μηνά, εκείνη τη μέρα.

* * *

«Πέρασε. Επιστρέφω», μονολογεί ο Μηνάς, μες στη νέα, σημερινή του ελπίδα. Νιώθει πια μια μεγάλη και καλά σχηματισμένη ανάγκη επιστροφής. Το ρολόι έχει ήχο σταθερό, κτυπά πια δυνατά. Ο Μηνάς αρχίζει να πίνει τον καφέ του, μες στο μοναχικό, πρωινιάτικο κρύο. Ενός χειμώνα που αρνιότανε να τελειώσει.

* * *

Σύντομα, μέσα Μάρτη ήταν, επέστρεψε ο Μηνάς και στη σχολή του. Είχαν περάσει οι εξετάσεις, είχε χάσει το πρώτο εξάμηνο. Έτρεχε πια το δεύτερο. Ίσα που πρόλαβε τις εγγραφές.

Τον είχε, στο μεταξύ, ξεχάσει κι όλη η κοινότητα. Συμφοιτητές και γραμματεία. Η έκπληξη όταν μια μέρα φά-

νηκε στ' αμφιθέατρα και στους διαδρόμους ήταν μεγάλη. Τόσο μεγάλη που 'μεινε βουβή, στην αρχή τουλάχιστον. Και μόνο σαν άρχισε πρώτα να τους μιλάει ο ίδιος, ο Μηνάς, μόνο σαν ακουγότανε η φωνή του κανονική, αμετάβλητη, όπως τον γνώρισανε πριν από μήνες, μόνο τότε άρχισαν να πλησιάζουν, να του απαντάνε. Κι άρχισαν, αργότερα, να τον ρωτάνε κιόλας. Να τον ρωτάνε όσο κι αν ξέρανε ότι μια τέτοια μεγάλη απουσία ίσως έκρυβε αιτίες που δε ήταν εύκολο να ειπωθούν. Κι έτσι η συζήτηση, από διακριτικότητα, γυρνούσε στο μέλλον. Στο τι θα 'κανε μάλλον ο Μηνάς παρά στο τι έκανε όλη αυτή την περίοδο που 'χε εξαφανιστεί.

«Πώς θα καλύψεις το δρόμο που 'χασες Μηνά;» τον ρώτησε η Ιουλία μια μέρα. Η Ιουλία ήταν μια συμφοιτήτρια, που συμπτωματικά έμενε και κοντά στο σπίτι του κι είχαν συναντηθεί στη γειτονιά. Έτσι τον ρώτησε η Ιουλία κι ο Μηνάς δε μπόρεσε ν' αποφύγει ένα καθυστερημένο και καλοκάγαθο χαμόγελο.

Όταν συλλογίστηκε «το δρόμο που έχασε».

Η συνάντηση

Τέλος συνάντησε το Χάρη. Τυχαία, χωρίς να το επιδιώξει. Είχε σκεφτεί στην αρχή να ψάξει ο ίδιος να τον βρει. Η ιδέα όμως να πέσει πάνω στην Έλενα του ήταν ανυπόφορη. Σκεφτόταν το βλέμμα το γεμάτο καλά κρυμμένη λύπη. Λύπη που 'χε εμφανιστεί ξανά ο Μηνάς και θ' απειλούσε, στο μυαλό της Έλενας, ν' αποσταθεροποιήσει με τις παραξενιές του τη ρουτίνα τους, τη ζωή τους, το μελίτσι τους.

Ήξερε ότι ο Χάρης με την Έλενα συγκατοικούσαν. Πώς αλλιώς άλλωστε; Σπίτι τους όμως να πήγαινε το απέκλεισε αμέσως. Ούτε να πάρει τηλέφωνο του φάνηκε δυνατό. Η πιθανότητα να το σηκώσει η Έλενα και να χρειαστεί να ξεκινήσει συζήτηση μαζί της τον γέμιζε τρόμο. Κι ο Χάρης όμως να το σήκωνε πώς θα μπορούσε να ξέρει αν θα μιλούσε πράγματι ο Χάρης κι όχι ο υποβόλεας του, η Έλενα. Είχε τον τρόπο της σε κάτι τέτοια.

Σκέφτηκε μετά να πάει απ' τη σχολή του. Εκεί θα μπορούσε κάπως να προφυλαχθεί. Θα μπορούσε να 'ναι προσεκτικός, να το σιγουρέψει ότι θα συναντούσε το Χάρη, μόνο του. Αν ήταν λίγο τυχερός μόνο, να πέσει πάνω σε μια απ' τις λίγες εκείνες στιγμές που ήταν ο Χάρης μόνος, ασυνόδευτος.

* * *

Φύσηξε αεράκι ανοιξιάτικο, πρώιμο. Ανακάτεψε τα δέντρα και τα λουλούδια, ξεσήκωσε μια δυνατή κι ωραία μυρωδιά παντού τριγύρω κι ανήγγειλε ότι ο βαρύς χειμώνας τέλειωνε. Ένευσε καταφατικά κι ο λαμπερός ήλιος της μέρας, που κινιόταν αργά και μοναχικά σ' έναν άδειο ουρανό. Έστειλαν κι οι δυο μαζί, αέρας και ήλιος, μήνυμα στο Μηνά ότι ήταν χωρίς σημασία, ίσως κι ολότελα γελοίο, ένα τέτοιο κρυφτούλι που σκεφτόταν. Κι έτσι αποφάσισε ο Μηνάς, ν' αφήσει τη συνάντηση με το Χάρη στην τύχη. Να μην την επιδιώξει.

* * *

Κι η τύχη τον άκουσε, του αποκρίθηκε.

Καθ' οδόν πια, περπατώντας αργά και με κατεύθυνση, νιώθοντας μια βαθιά ικανοποίηση και μια ολοκληρωτική χαλάρωση, καθ' οδόν πια, μέσα σε μια μεγάλη πόλη μ' εκατομμύρια κατοίκους, διασταυρώθηκε ο Μηνάς με το Χάρη. Το Χάρη που, ευτυχώς, μετά από πολύ καιρό τον έβρισκε μόνο του. Που όμως έδειχνε αλλιώτικος, ταραγμένος, λυπημένος. Και που όλ' αυτά ήταν τόσο έκδηλα, τόσο πολύ επικρατούσαν στη μορφή και στην κίνησή του, που δεν άφηναν την πρώτη έκπληξη του Μηνά να εξελιχθεί σε χαρά. Φτιάχθηκε μόνο στην όψη του και στην ψυχή του μια ανησυχία σίγουρη γι' αυτό που έβλεπε μπροστά του. Χωρίς αμφιβολία, κάτι σοβαρό συνέβαινε με το Χάρη.

Διασταυρώθηκαν τα βλέμματά τους. Κι η ανησυχία του Μηνά με την ώρα, από δευτερόλεπτο σε δευτερόλεπτο, μεγάλωνε κι άλλο. Γιατί ο Χάρης ήταν βέβαιο δεν ήταν

καλά. Γιατί και σ' αυτόν η έκπληξη της απροσδόκητης συνάντησης με το Μηνά, και μάλιστα μετά από τόσο καιρό, έσβησε γρήγορα, σκεπάστηκε απόλυτα απ' τη μεγάλη ταραχή που τον κυβερνούσε.

Πρόφτασαν μόνο και λειτούργησαν τα ένστικτα κι οι μνήμες. Κι άνοιξαν οι δύο φίλοι την αγκαλιά τους κι έπεσαν μέσα ο ένας στον άλλο. Και μείναν έτσι κάμποση ώρα, τόση, ώστε να επιβραδύνεται το βήμα απ' το διερχόμενο κόσμο και να τραβάνε οι δυο τους, πάνω τους, πολλά απορημένα βλέμματα.

«Χάρη, είναι τρεις μήνες, ίσως και παραπάνω», ξεκίνησε ο Μηνάς, παίρνοντας μια απόσταση απ' το Χάρη. Σαν να ζητούσε να δει αν είχε αλλάξει κάτι στο απόλυτα ταραγμένο παρουσιαστικό του φίλου του.

«Τόσο είναι Μηνά, τόσο είναι. Λυπάμαι ρε συ, δικό μου φταίξιμο είναι που δεν έψαξα να σε βρω. Σκεφτόμουν, βλέπεις, εσύ θα 'σουν παραδομένος στον έρωτα, ίσως και να περίσσευα», απάντησε ο Χάρης κι ένωσε αμέσως σαν κάποιο λάθος σοβαρό να έκανε. Σαν κάτι να μην είπε καλά, σαν κάτι ανεπίτρεπτο να του ξέφυγε.

Χαμογέλασε ο Μηνάς. Χαμογέλασε για να κρύψει ένα κύμα θυμού που 'νωσε να φουντώνει μέσα του, που όμως η σίγουρα κακή κατάσταση του Χάρη επέβαλε να το κρατήσει κρυμμένο. Λίγες στάλες όμως απ' το κύμα του θυμού δε μπόρεσε να τις συγκρατήσει. Ξέφυγαν κι έπεσαν πάνω στο Χάρη, και τον έκαναν μούσκεμα. «Ρε συ, έτσι το σκέφτηκες αλήθεια; Όλον αυτό τον καιρό έτσι το σκέφτηκες και δε μ' έψαξες καθόλου; Σκέφτηκες ότι θα περίσσευες; Έτσι το σκέφτηκες; Τόσο λάθος έχω κάνει λοιπόν;»

Ούτε για μια στιγμή δεν είχε υποχωρήσει το αρχικό,

ανήσυχο ύφος. Του Χάρη. Μόνο που τώρα είχε προστεθεί και μια γερή στρώση ενοχής. Σαν να καταλάβαινε και ν' αναγνώριζε το παράλογο του λόγου που μόλις ξεστόμιζε. Η ερώτησή του όμως, αυτή που ακολούθησε, αιφνιδίασε το Μηνά. Τον αιφνιδίασε γιατί ήταν άσχετη τόσο με την ενοχή του για το ατυχές του σχόλιο, όσο και με τη γενικότερη, ανυποχώρητη, μεγάλη, ανησυχία του εκείνη τη μέρα.

* * *

«Είναι αλήθεια ότι χώρισες με την Άννα;» μιλάει τώρα ο Χάρης. Κι ο Μηνάς χωρίς καθυστέρηση επιβεβαιώνει την πληροφορία του φίλου του. Προσθέτει και μερικές επί πλέον, σημαντικές λεπτομέρειες.

«Αλήθεια είναι. Κι αυτό που υπαινίχθηκες στην αρχή αλήθεια είναι. Παραδομένος στον έρωτα μπορεί να μην ήμουν, όλο όμως το διάστημα με την Άννα ήμουν. Και το δεύτερο που είπες, ότι χώρισα με την Άννα, σωστό είναι. Χώρισα πριν λίγες μέρες, ναι, καλά το πληροφορήθηκες. Ξεστοίχειωσα. Αλήθεια μόνο δεν είναι το άλλο που είπες, αυτό δηλαδή, ότι περίσσευες».

Ο Χάρης απορεί. Για λίγο όμως. Το ύφος του μεταλλάσσεται γρήγορα, γίνεται ξανά ένοχο. Είναι πια σίγουρος ότι μίλησε πριν πρόχειρα, επιφανειακά, ψεύτικα. Όμως ούτε τέτοια μένει για πολύ, η έκφρασή του. Κάτι άλλο τον βασανίζει. Αυτό το κάτι δείχνει να φουντώνει πάλι μέσα του, να επιβάλλεται. Φτάνει στο κεφάλι, που κοκκινίζει. Φτάνει και στο στόμα, όπου γίνεται λόγια.

«Μηνά, χώρισα. Με παράτησε Μηνά, θα το πίστευες ποτέ; Μ' άφησε η Έλενα! Βρήκε άλλον, έτσι μου είπε, άλλον, που να μπορεί να τον εμπιστευτεί, που να 'χει

σταθερά αισθήματα γι' αυτήν». Έτσι μίλησε ο Χάρης και σαν να εκτονώθηκε μεμιάς όλη η ένταση κι η ταραχή του. Κι έδειχνε τώρα σαν να περίμενε ν' ακολουθήσουν λόγια συμπόνιας απ' το φίλο του. Εξάλλου κι ο ίδιος, ο Μηνάς, είχε πρόσφατα χωρίσει, μόνο που αυτός θα είχε ασφαλώς το πάνω χέρι. Άρα θα 'χε και περισσότερα αποθέματα για να στηρίξει το Χάρη. Το Χάρη με τ' ασταθή αισθήματα, το Χάρη της αμφίβολης εμπιστοσύνης, που 'δειχνε να παραπαίει, που ήταν φανερό ότι τον είχε πάρει ολότελα από κάτω ο χωρισμός του. Αυτή η πρόσφατη, δραματική κι ολότελα απροσδόκητη εξέλιξη της ζωής του.

Κι όσο τον κοιτούσε ο Μηνάς, κι όσο αργούσε να μιλήσει, τόσο φούντωνε πάλι η ταραχή κι η απόγνωση του Χάρη. Τόσο φαινόταν ότι θ' αρχίσει πάλι τη διήγηση, θα επεκταθεί και σ' άλλες λεπτομέρειες γι' αυτό το τρομερό, το ακατάληπτο, που του είχε συμβεί. Με δυσκολία συγκρατούσε τον εαυτό του. Κι αν ήταν κάτι που τον φρέναρε και τον έκανε διστακτικό, αυτό ήταν μόνο η προσμονή ενός λόγου, ενός λόγου υποστηρικτικού, λόγου ιδιαίτερου και παρήγορου, απ' το Μηνά.

Όσπου ο λόγος αυτός ήρθε. Τον ετοιμάζε ο Μηνάς από καιρό πολύ, λες κι είχε προβλέψει την εξέλιξη, λες και την περίμενε. Κι ετοιμάζε το λόγο, ώστε να είναι λόγος απόλυτα αντάξιος της περιστασης. Να είναι λόγος ειλικρινής αλλά και πλήρης. Λόγος αποτελεσματικός χωρίς όμως να είναι κι απλουστευτικός, λόγος σαφής χωρίς να είναι ρηχός. Και μετά από μήνες εκκόλαψης, μετά που 'χε καταφέρει να συγκεράσει όλ' αυτά τα πολλά και δύσκολα στοιχεία που απαιτούσε η περίσταση της παρηγοριάς του Χάρη, να που ήρθε επιτέλους η στιγμή να εκστομίσει το λόγο, με την πίστη ότι θα μπορέσει να προσφέρει στή-

ριγμα συναισθηματικό στον αδερφικό του φίλο.

Ορθώς λοιπόν περίμενε ο Χάρης. Ορθώς συγκρατούσε τον εαυτό του με δυσκολία να μην καταρρεύσει εντελώς. Ο λυτρωτικός λόγος, που 'χε με τόση μαεστρία φιλοτεχνήσει ο Μηνάς, ταξίδευε πια στον αέρα ανάμεσα στους δυο τους, μόλις είχε περάσει απ' το ακουστικό τύμπανο του Χάρη και τον ανέλυε ήδη τ' αρμόδιο μέρος του εγκεφάλου του.

«Ας τη να πάει στο διάολο ρε Χάρη», είπε ο Μηνάς. Και συμπλήρωσε το λόγο του μετά από μια μικρή παύση, ικανή για να χωνέψει πλήρως ο Χάρης το πρώτο και σημαντικό σκέλος της προτροπής του: «που σε χώρισε αυτή η ηλίθια, η χαζομέλισσα, κι αντί να ξεφραντώνεις από χαρά είσαι έτοιμος να καταρρεύσεις!»

Κι είδε τότε το φως το αληθινό ο Χάρης. Και βρήκε και τη λύτρωση που αποζητούσε. Αναφώνησε πρώτα ένα αυτόματο, ένα άδειο «Ναι ρε Μηνά, αλλά...» Χωρίς όμως και νά 'βρει κάτι για να το συνεχίσει, να συμπληρώσει το δεύτερο μέρος του συλλογισμού του. Συστράφηκε μετά το πρόσωπό του, πήρε σχήματα παράξενα, μια αλλόκοτη ποικιλία συναισθημάτων πέρασαν φευγαλέα κι αποτυπώθηκαν πάνω του.

Κι ήρθε μετά μια έκφραση γαλήνης και τα 'διώξε όλ' αυτά και κυριάρχησε στην έκφρασή του.

Κι άρχισαν πάλι να φρενάρουν οι περαστικοί αλλά και μερικά αυτοκίνητα τώρα. Κι οι πιο ζηλιάρηδες, πεζοί και οδηγοί, να κουνάνε το κεφάλι μπρος στην ατέλειωτη εκείνη αγκαλιά τους, που δεν αποφάσιζε για να λυθεί.

* * *

Ακολούθησε μετά μια μεγάλη βόλτα, που όμοιά της ήταν μόνο εκείνες οι ατέλειωτες, οι πρόσφατες περιπλανήσεις του Μηνά. Μόνο που τώρα δεν τον βασάνιζε, το Μηνά, το στοιχείο της Άννας, δεν τον συνόδευε η μοναξιά, αλλά ο καλύτερος, ο παιδικός του φίλος. Ο Μηνάς είχε εξαφανιστεί, για μήνες πολλούς, απ' τον παλιό του κόσμο. Γι' ακόμη περισσότερο είχε χαθεί και με το Χάρη. Είχε λοιπόν πολλά να πει για τη νέα αυτή χώρα που βρέθηκε. Και μιλούσε γι' αυτά. Κι όσο κι αν ο Χάρης είχε κι αυτός επιστρέψει από ένα μεγάλο ταξίδι, το δικό του φάνταζε σαν κακό, σαν άδειο όνειρο. Δεν είχε αυτός πολλά να πει. Μιλούσε λοιπόν ο Μηνάς, ο Χάρης άκουγε. Μιλούσε στον εαυτό του, όπως τότε, για ν' ακούσει ο ίδιος. Μιλούσε τώρα και στο Χάρη.

Έτσι λοιπόν, μες στις πολλές εκείνες ώρες, είναι ζήτημα αν άρθρωσε πραγματικά δική του λέξη ο Χάρης. Ήταν ασφαλώς ανάξια η δική του η περιπέτεια. Κάλλιο να την ξέχναγε όσο πιο γρήγορα γινόταν, ακριβώς όπως τον προέτρεψε ο Μηνάς. Και μετά, η παράξενη διήγηση του Μηνά έκανε την αναξιότητα αυτού που έζησε ο Χάρης να φαντάζει ακόμη πιο τεράστια. Και βοήθουσε έτσι ο μονόλογος εκείνος του Μηνά και στη δική του συνειδητοποίηση. Στο να 'ναι κι η δική του απαγκίστρωση, του Χάρη, ακόμη πιο αυτονόητη κι εύκολη.

Εύκολο βέβαια δεν ήταν να καταλάβει ο Χάρης. Η ιστορία του Μηνά δεν ήταν καμιά συνηθισμένη, καμιά προβλέψιμη περιπετειούλα. Η ιστορία ήταν σαν τα fractal της Άννας. Η κάθε πανέμορφη εικόνα της ιστορίας του Μηνά έβγαινε τυχαία, άναρχα, μη προβλέψιμα. Κι όσο κι

αν προσπαθούσε ο Χάρης, κι όσο κι αν ρώταγε και ζητούσε εδώ κι εκεί καμιά διευκρίνιση, το 'βλεπε ότι θα 'παιρνε πολύ καιρό, ίσως και να μη συνέβαινε ποτέ. Να καταλάβει δηλαδή στ' αλήθεια όλ' αυτά που έζησε ο Μηνάς, να νιώσει τον τρόπο που τον σημάδεψαν. Γι' αυτό κι από μια στιγμή και μετά, ο Χάρης σταμάτησε τις ερωτήσεις. Το είδε ότι σε τίποτα δε βοηθούσαν. Αντίθετα έβγαζαν το Μηνά απ' το δρόμο που τον οδηγούσε η ψυχή του, του αποσπούσαν την προσοχή σε διάφορες ασήμαντες λεπτομέρειες. Σταμάτησε λοιπόν ο Χάρης να μιλά και να ρωτά. Περιορίστηκε μόνο ν' ακούει. Την ατέλειωτη διήγηση του Μηνά.

Κι αυτό βοήθησε το Μηνά να μείνει κοντά στην ουσία των πραγμάτων, να περιγράψει την αλυσίδα των περιστατικών και των συναισθημάτων όσο καλύτερα μπορούσε. Χωρίς βέβαια να κάνει κάποια απόπειρα και να τ' αναλύσει, να τα αιτιολογήσει. Το γνώριζε πια ο Μηνάς, ότι τέτοιο πράγμα δε θα το κατάφερνε. Ως ικέτης πορεύθηκε στον ατέλειωτο δρόμο αυτούς τους μήνες. Κι αφού άντεξε τη δοκιμασία ανταμείφθηκε με μια μικρή σοφία. Ήταν πια κτήμα του. Ζούσε μαζί της, ήταν συμφιλιωμένος μαζί της, χωρίς πια να βασανίζεται.

* * *

Υπάρχουν κάποια πράγματα που δεν έχουν εξήγηση. Ή που ίσως δε μπορείς να εστιάσεις, να ζουμάρεις πάνω τους, για να τη δεις την εξήγηση. Το ίδιο κάνει.

Αυτή ήταν τώρα η μικρή σοφία του Μηνά. Το απόσταγμα του δρόμου του.

* * *

Μετά από ώρες πολλές η διήγηση σταμάτησε. Είχε σηκωθεί ένα αναπάντεχο αεράκι, που λες και φύσηξε μες στην ψυχή του Μηνά και του άλλαξε διάθεση. Ξαφνικά χαμογέλασε. Γύρισε και κοίταξε μετά το Χάρη.

«Δε μου λες ρε Χάρη, τότε, πιτσιρικάδες με τη Ρινούλα, που κάλπαζε η λυσσάρα η φαντασία μας, ήμασταν μαζί καμιά φορά; Δε σ' έχω ρωτήσει ποτέ».

Μες στην καταιγίδα των εκπλήξεων που δοκίμαζε ο Χάρης εκείνο το απόγευμα πόσα ακόμη μπορούσε να προσθέσει η αναπάντεχη ερώτηση του Μηνά για κείνη την παλιά εποχή; Ήταν όμως μια καλή ευκαιρία να σταματήσει ν' ακούει μονάχα ο Χάρης, να πει κι αυτός κάτι. Να προσθέσει κάτι στο κοινό τους βίωμα. Κι απάντησε έτσι, μάλλον ανέκφραστος, σχεδόν περήφανος.

«Εσύ τι λες; Μαζί ήμασταν Μηνά, ασφαλώς μαζί! Πώς αλλιώς;»

* * *

Αργά το βράδυ έφθασαν στο καφέ μπαρ στο Μοναστηράκι. Αυτόματα, χωρίς να το καταλάβουν. Κάπως σαν τα βήματα του Μηνά να διάλεξαν αυτό το δρόμο. Κι ο Χάρης ακολούθησε, όπως ακολουθούσε και τ' άλλα τα πολλά βήματα της ψυχής του Μηνά εκείνη τη μέρα.

Ο μονόλογος τερματίστηκε με το που κάθισαν. Περράσανε σε μια σιωπή. Παρήγγειλαν μετά δυο μπύρες. Η σερβιτόρα που συνάντησε ο Μηνάς την προηγούμενη φορά φαινόταν να λείπει.

* * *

Μίλα τώρα ο Χάρης, για πρώτη φορά, μετά από πολλές ώρες. «Δεν ξέρω τι να κάνω. Προσπαθώ να χαρώ για όλ' αυτά τα τόσο σπάνια που μου περιγράφεις ώρες τώρα. Και μόλις αρχίσω να χαίρομαι στεναχωριέμαι μετά για το πώς ήρθαν έτσι τα πράγματα, για το τέλος που ήρθε έτσι αναπάντεχα, στην πιο μεγάλη σου στιγμή, για το απίστευτο αυτό μαρτύριο που πέρασες μετά».

Ο Χάρης σταματά για μια στιγμή, πίνει λίγη μπύρα, μετά συνεχίζει.

«Η χαρά μου δε μπορεί να πάρει μορφή Μηνά. Μόνο η περηφάνια μου για σένα είναι απόλυτη. Όσο για τη δική μου τη στάση, απέναντί σου, μακάρι να μπορούσα να νιώσω ντροπή. Είναι όμως τόσα άλλα που κυριαρχούν μέσα μου, για μένα και για σένα, που σαν να μη χωράει κι η ντροπή που μου ταιριάζει».

Ο Μηνάς κοιτά το Χάρη. Του αποκρίνεται. «Πάντα ήμασταν δυο σταχόνες ίδιες ρε Χάρη. Και δες πώς ήρθαν τα πράγματα! Πόσο αλλιώςτικες ιστορίες ζήσαμε. Αυτή όμως δεν είναι η μαγεία της ζωής; Ντροπές και περηφάνιες δε μας ταιριάζουν. Μόνο χαρά του ένα για το καλό του άλλου. Μόνο αυτό ταιριάζει Χάρη σε μας. Εγώ, ξέρεις, με τη σχέση σου με την Έλενα δε μπορούσα να χαρώ. Κι αυτό έτρωγε από πάνω μου. Σου τ' ομολογώ. Όμως χαίρομαι βαθιά που βρήκες τη λευτεριά σου απ' αυτή την ασήμαντη ιστορία. Όπως χαίρομαι βαθιά και που βρήκε πάλι ο ένας τον άλλο».

Ο Μηνάς σοβαρεύει, ο νους του περνάει απ' το σχόλιο του Χάρη και πάει μετά στην Άννα.

«Όσο για το άλλο που ρωτάς, ναι Χάρη, να χαρείς πρέ-

πει, αυτό μόνο αξίζει. Και το πώς ήρθαν μετά τα πράγματα για μένα δεν έχει σημασία. Ξέρω δεν είναι εύκολο, σου ακούγεται παράξενο. Εγώ βασανίστηκα μήνες για να φτάσω εδώ. Να χαίρομαι δηλαδή γι' αυτό που υπήρξε με την Άννα, χωρίς να βασανίζομαι πια αφόρητα που τέλειωσε. Μπορεί να συμβεί κι αυτό, ξανά, καμιά φορά στο μέλλον. Έτσι μου είπε κάποιος. Η Άννα όμως ζει μέσα μου, ζει μέσα μου σαν φως, όχι σαν στοιχειό. Κι η χαρά μου είναι μεγάλη και διπλή γιατί ξέρω ότι για κείνη το ίδιο ισχύει, ακριβώς το ίδιο. Γι' αυτό, χαρά του αξίζει Χάρη, η πιο μεγάλη και καθαρή χαρά. Αυτό λοιπόν σου ζητώ αδερφέ μου και μόνο αυτό».

* * *

Ο ανοιξιάτικος αέρας, που 'χε σηκωθεί εδώ και λίγη ώρα έφερε μια καινούργια, απότομη κι ευχάριστη όμως ριπή. Έφερε στο Μηνά και την ανάμνηση του περιστατικού με τη γκαρσόνα. Χαμογέλασε και γύρισε προς το Χάρη, να του περιγράψει το πόσο αγενής υπήρξε την προηγούμενη φορά που είχε έρθει εδώ, την πρώτη μέρα της επιστροφής του. Απάνω όμως που θ' άρχιζε να μιλά γι' αυτό στο Χάρη ξεπρόβαλε η ίδια εκείνη η σερβιτόρα μεσ' απ' το μαγαζί. Φαίνεται μόλις είχε αρχίσει η βάρδια της. Αναγνώρισε το Μηνά, ήρθε προς τη μεριά του και του χαμογέλασε.

«Σήμερα, ναι είναι για έξω, την άλλη φορά, τότε που 'χες έρθει πριν λίγες μέρες, μου έκανε τέτοια μεγάλη εντύπωση! Ίσως έγινα και λίγο αγενής, έτσι που εγωιστικά κι απότομα εξαφανίστηκα, σχεδόν τρέχοντας, μες στο μαγαζί».

Χαμογέλασε ο Μηνάς κι ανταπάντησε. «Είχα έρθει φαίνεται από πολύ κρύο μέρος και δεν την ένιωθα τη μέρα με το δικό σου τρόπο. Θα πρέπει να σε παραξένεψα με το απότομο το βλέμμα μου. Κάπως έτσι το θυμάμαι να έγινε. Συγνώμη, αληθινά συγνώμη». Κι άπλωσε μετά το χέρι, ζεστά, ευγενικά «Μηνά με λένε κι από δω ο φίλος μου ο Χάρης».

* * *

«Χαίρω πολύ Μηνά, Χάρη», απαντά η σερβιτόρα. Γυρίζει μετά προς το Μηνά. «Ελπίζω, όταν δε λείπεις σε κείνο το κρύο μέρος που πηγαίνεις να περνάς να τα λέμε», του λέει. Και κλείνει μετά το λόγο της, συστήνεται.

«Άννα, με λένε».

Το διπλανό τραπέζι ζητάει λογαριασμό απ' την Άννα. Αποσπάται για μια στιγμή η προσοχή της. Ο Μηνάς γέρνει πίσω στο κάθισμα. Χαμογελάει.

Μονολογεί. «Ζούμαρα Γιώργο; Ζούμαρα; Αυτό είναι Γιώργο;»

Ο Χάρης τον κοιτά παραξευεμένος. Τον ρωτά: «πού ζούμαρες ρε συ, που ζούμαρες; Τι είναι αυτό που λες;»

Ο Μηνάς κοιτά το Χάρη, του απαντά. «Στη ζωή Χάρη ζούμαρα, στη ζωή!»

Το βλέμμα του Μηνά μετά φεύγει στο κενό.

«Άντε να δούμε κι αυτό το τελευταίο που είπες Γιώργο. Αυτό το κάτι που είπες, που είπες πως πάντα μένει, πως στοιχειώνει. Όλα τ' άλλα, τα πέτυχες. Διάνα!»

Ο Χάρης συνεχίζει να τον κοιτά απορημένος. Η Άννα επιστρέφει στο τραπέζι.

«Σε μένα μιλάς;» ρωτάει χαμογελώντας.

Ο Μηνάς ανταπαντά. «Σε κάποιο φίλο παλιό μιλάω. Κάπως τον θυμήθηκα».

«Και τι του λες του φίλου σου;» ρωτά η Άννα.

«Του λέω, τι του λέω αλήθεια; Μάλλον ευχαριστώ του λέω για μια βοήθεια που μου 'δωσε. Πριν από καιρό» αποκρίνεται ο Μηνάς.

Αλλάζει μετά ύφος, γίνεται πιο ζεστός. «Ας τ' αφήσουμε αυτά τώρα. Κάτσε να τα πούμε λίγο, μόλις βρεις λίγο χρόνο. Τι να σε κεράσουμε;»

Η Άννα χαμογελά με νόημα. Ρίχνει μια ματιά γύρω, δε βλέπει πελάτη να την φάχνει, κάθεται.

«Ένα διπλό ελληνικό, σκέτο», απαντά.

